Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ANUL XIV Nr. 685 | MIERCURI 30 APRILIE 1958 | 16 PAGINI, 1 LEU

Primăvara omenirii

1 Mai! În toate colțurile globului pămîntesc, în toate țările și pentru toți truditorii lumii, această zi are valoarea unui imens simbol. În fiecare an, în prima zi de mai, răsună în toate graiurile cuvinte de slăvire a muncii, cuvinte care dau glas celor mai înalte aspirații ale umanității. Zi de sărbătoare și de luptă totodată, 1 Mai a devenit simbolul încrederii și al speranței, ziua care simbolizează însăși primăvara omenirii.

Bogat, încurajator și mobilizator este bilanțul pe care ni-l prilejuiește 1 Mai 1958! Steagul roșu larg desfășurat flutură biruitor în țările socialiste, care ocupă 26 la sută din suprafața și peste o treime din populația globului pămîntesc. Peste 950.000.000 de oameni s-au eliberat pentru totdeauna din exploatarea capitalistă și înaintează cu încredere pe calea socialismului. Sute de milioane de oameni, robi coloniali ai puterilor imperialiste, și-au scuturat cătușele: pe teritoriul fostelor țări coloniale și dependente s-au constituit 25 de state noi. În țările capitaliste, lupta oamenilor muncii, în frunte cu partidele comuniste și muncitorești, pentru drepturile lor și pentru pace, cunoaște un avînt neîntîlnit. Mișcarea grevistă zdruncină literalmente în aceste zile țările capitaliste. Cu o intensitate fără precedent se desfășoară mișcarea popoarelor avînd în primele rînduri pe oamenii muncii, pentru preîntîmpinarea și zăgăzuirea definitivă a războiului atomic. Niciodată nu au existat forțe sociale atît de mari și de puternice care să apere pacea și viitorul omenirii.

Chezășia succesului în luptă stă în unitatea forțelor păcii și socialismului, înainte de toate a mișcării comuniste și muncitorești. Chemarea lui Marx și Engels „Proletari din toate țările, uniți-vă!" este mai actuală și mai vie decît oricînd. Și este, fără îndoială, o caracteristică esențială a acestui 1 Mai 1958 că tradiționala sărbătoare a solidarității proletare găsește rîndurile partidelor comuniste și muncitorești, ale clasei muncitoare strîns unite sub steagul atotbiruitor al marxism-leninismului, al internaționalismului proletar.

Cea mai măreață întruchipare a internaționalismului o constituie în zilele noastre uriașul lagăr al socialismului, în frunte cu Uniunea Sovietică. Familia unită și puternică a țărilor socialismului reprezintă o fortăreață indestructibilă a socialismului, bastionul principal al păcii, libertății și independenței popoarelor.

Anul care a trecut a adus o recunoaștere unanimă a marilor victorii obținute de Uniunea Sovietică. În 1957 volumul producției industriale a fost în U.R.S.S. cu 22 la sută mai mare decît în 1955, anul care a precedat Congresul al XX-lea al P.C.U.S. Reorganizarea conducerii industriei și construcțiilor, măsură profund revoluționară, care a deschis un cîmp larg de manifestare inițiativei muncitorilor, a dat un nou avînt activității industriale. În agricultura sovietică au fost obținute mari succese în sporirea producției de cereale și produse animale, se îndeplinesc

(continuare în pag. 10-a)

Sub semnul sputnicilor...

Trecerea sputnicilor prin viața bătrînei noastre planete a lăsat o dîră de lumină orbitoare a cărei strălucire nu va păli niciodată. De aceea, anul acesta, întreaga lume muncitoare sărbătorește ziua de 1 Mai sub semnul constelației îmbogățite de strădaniile omenești.

E drept că în numai cîteva luni am apucat să trăim și nașterea și creșterea și apusul primelor două stele ale omului. Dar atunci cînd ele s-au înălțat pe cer, într-un fastuos univers sideral, implacabila lege a gravitației, care pînă la 4 octombrie 1957 era socotită o punte greu de trecut, a fost înfrîntă și omul erei socialiste a schițat întîii pași în univers.

Scurta existență a sputnicilor a adunat pentru știință date deosebit de prețioase.

Zilele acestea, presa sovietică a publicat o parte din rezultatele obținute cu ajutorul sateliților.

Studierea ionosferei și a mecanismului formării ei, acțiunea radiației solare și a razelor cosmice asupra atmosferei pămîntului, studierea densității și temperaturii ei, a cîmpurilor magnetice și electrostatice la mari înălțimi, prezintă un mare interes științific și practic. Rezolvarea acestor probleme presupunea experimente directe la o înălțime de sute și mii de kilometri de la suprafața planetei noastre. Cu ajutorul sateliților, aceste experimente au fost efectuate și programul cercetărilor științifice îndeplinit cu succes.

Materialul pe care îl are acum la dispoziție știința sovietică este uriaș. Un mare colectiv de oameni de știință îl studiază, îl clasează și-l pregătește pentru publicare integrală.

I. M.

DIN SUMAR:

De la „Crucișătorul Potemkin" la „Zboară cocorii".
de Emil Suter (pag. 2-a)

Automatizarea — cuvîntul de ordine al industriei sovietice.
de prof. Paul Ioanid (pag. 4-a)

Marea artă a „Teatrului Mic"
de Lucia Bogdan

Spectatorilor romîni
de Mihail Țarev (pag. 6-a)

25.000 km. prin Uniunea Sovietică (pag. 8—9)

Gobelinul Mariei Antoinette
nuvelă de Alexei Tolstoi (pag. 11—12—13)

O ÎNTÎLNIRE

Pe cine oare nu poți întîlni la Moscova într-o zi de sărbătoare? Străzile sînt atît de pline de oameni de toate vîrstele și toți îți zîmbesc atît de cald și luminos, încît ai impresia că ai intrat într-o societate veselă, înconjurat din toate părțile de prieteni și cunoscuți.

Cu asemenea prilejuri am întîlnit în mulțime numeroși oameni interesanți. Dar unul dintre ei mi s-a întipărit cu deosebire în inimă și în memorie. E drept că întîlnirea cu el a fost dintre cele mai obișnuite. Dar n-aș putea afirma că omul era prea obișnuit.

Avea o barbă bogată și colilie care-i acoperea tot pieptul, pînă la un șir de ordine și medalii. Statura lui voinică se profila din depărtare pe zidurile Kremlinului. Era după amiază, soarele de mai își revărsa neobișnuit de generos avuția de lumină și căldură, mii de moscoviți roiau prin Piața Roșie, iar acest om, care-și rotea ochii albaștri peste capete, părea o corabie plutind în mijlocul tălăzuitorului ocean omenesc.

Întîmplarea a făcut să mă aflu prin apropierea sa și tot întîmplarea, desigur, a ordonat astfel lucrurile încît această urieșie de om să-mi adreseze o destul de banală întrebare:

— Cum pot ajunge de aici în piața Arbat?

Întrebarea mi l-a dezvăluit dintr-o dată ca pe un provincial, și încă dintre aceia nu prea familiarizați cu capitala. Căci piața Arbat e unul dintre locurile cele mai cunoscute ale Moscovei vechi și noi.

Avînd drum în aceeași direcție, m-am oferit să-i servesc drept călăuză. Cu un simplu gest din cap, bătrînul a acceptat și m-a urmat.

Nu părea vorbăreț. Mergînd alături am străbătut mulțimea din Piața Roșie, din grădina Alexandrovski, din Piața Manejului fără a schimba aproape nici o vorbă. Omul era atît de absorbit de spectacolul acestui gigantic oraș, revărsat pe străzi într-o adevărată euforie a primăverii, încît nici nu-mi prea acorda atenție.

Deodată, de după un colț, apăru un bătrînel scund de statură care venea domol, în plimbare, către noi. Bărbosul se opri o clipă, îl măsură din creștet pînă în picioare pe necunoscutul din fața sa, apoi strigă de-și întoarseră capul toți pietonii din jur:

— Vasili!

Bătrînelul se opri la rîndu-i înmărmurit, apoi își dezlipi buzele într-un murmur de uimire:

— Piotr!

Îmbrățișarea care urmă n-aș putea-o descrie: bărbosul aproape pe l-a ridicat în brațe pe mai măruntul său amic, scuturîndu-l

Victor Bîrlădeanu

(continuare în pag. 13-a)

Pe marginea unui articol al lui D. ŞOSTAKOVICI

Să înțelegem, să îndrăgim muzica

Sub titlul de mai sus, ziarul sovietic pentru tineret „Komsomolskaia Pravda" a publicat într-unul din ultimele sale numere un interesant articol al cunoscutului compozitor Dmitri Şostakovici, în care autorul abordează cu multă căldură problema educației muzicale a tinerei generații.

Socotim util să reluăm cîteva din principalele idei ale articolului, pline de interes nu numai pentru acei cărora le revine răspunderea față de dificila problemă a educației ci și pentru mulți cititori care, adesea, se văd puși în situația de a-și forma singuri gustul artistic.

„Nu e așa de simplu să te deprinzi a asculta muzică, să înveți a o înțelege și a o iubi", — scrie compozitorul. Poate că aceasta să fie și cauza pentru care o anumită parte a tineretului nu înțelege muzica, nu cunoaște posibilitățile, țelurile ei. Iată de pildă ce spune o scrisoare trimisă de cîțiva elevi ai școlii tehnice de agricultură din Simferopol: „Am încercat în mai multe rînduri să ascultăm uverturi, simfonii și opere, să găsim în ele ceva legat de viață, dar în zadar. Așa că, deunăzi, cînd s-a transmis la radio „Zori deasupra fluviului Moscova" de Musorgski am răsuflat ușurați cînd muzica s-a terminat; ea nu izbutise să ne sugereze deloc ivirea zorilor".

Plecînd de la acest fragment de scrisoare, muzicianul sovietic trece la fondul problemei: cum trebuie înțeleasă esența muzicii? Muzica, ca și oricare altă artă, este strîns legată de viață, pe care o reproduce prin mijlocirea imaginilor artistice muzicale. Desigur, însă, că concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Ceaikovski sau simfoniile lui Mozart, de pildă, nu redau aidoma sunetele din natură. Muzica poate exprima minunat dragostea, suferința, bucuria, teama dar nu și cauzele precise care au dat naștere acestor simțăminte. De aceea, — arată autorul — nu putem aștepta ca „Zori deasupra fluviului Moscova" să redea neapărat imaginea Kremlinului în zori; de aceea uvertura la opera „Hovanscina", cu optimismul și poezia ei, insuflă ascultătorului sentimentul forței, al încrederii în viitorul minunat al poporului și nu altceva. Adevărata muzică va oglindi deci întotdeauna viața, conținutul ei reflectat în sufletul omului, o lume întreagă de sentimente, stări de spirit, pasiuni, gînduri, idei. Și — conchide autorul — tocmai de aceea muzica este accesibilă nu numai specialistului, ci și ascultătorului de rînd, care, pentru perceperea ei trebuie să întrunească o singură condiție: să fie capabil de sentimente profunde, puternice.

Din păcate însă, condiția enunțată de compozitor, deși simplă în aparență, nu este atît de ușor de îndeplinit; așa se face că unii tineri lipsiți de sprijinul unei educații muzicale sănătoase mai persistă încă în confuzie, luînd drept muzică productele muzicii așa zis moderniste: concretă, atonală, electronică, serială etc.

Desigur, în primul moment, un om neformat încă poate fi indus în eroare de aceste aberații muzicale. Urechea interceptează dar sufletul nu distilează, mintea nu este îndemnată să interpreteze și aceasta pentru că muzicii moderniste nu-i este propriu conținutul. Așa cum arată articolul, principalul scop al muzicii ca și al oricărei alte arte în genere, este de a face pe om să interpreteze melodia, sunetele, să le găsească un corespondent în propriile sentimente prilejuite de viață, să-l facă să înțeleagă ce vrea să spună compozitorul și prin aceasta să se înțeleagă pe sine însuși. „Bucuria, mulțumirea pe care ne-o produce muzica — subliniază D. Şostakovici — se naște și datorită faptului că sub influența ei se trezesc în om simțiri latente, de care deveniim abia atunci conștienți, că trăirile exprimate de muzică devin trăirile proprii ale ascultătorului, făcîndu-l coparticipant la marile sentimente și idei pe care ea le exprimă".

Dar aceasta nu este însă totul. Muzica, — arată mai departe autorul — nu are numai menirea de a trezi sentimentele latente în om, ci și aceea de a le da expresie.

În continuare, compozitorul pune întrebarea: „Cum să învățăm să ascultăm muzica simfonică, s-o prețuim, s-o înțelegem?".

„Oameni complet nereceptivi față de muzică nu există. Oamenii nu se nasc, ci devin cunoscători în muzică. Pentru a îndrăgi muzica, pentru a o înțelege — recomandă D. Şostakovici — trebuie în primul rînd s-o ascultăm, să frecventăm concertele, s-o audiem la radio, înregistrată pe discuri. Gustul pentru cele mai valoroase lucrări clasice și contemporane trebuie cultivat cu asiduitate".

Cum pot fi rezolvate toate aceste cerințe? În primul rînd printr-o mai mare atenție acordată învățămîntului. De asemenea, o mare însemnătate pentru înțelegerea muzicii o are și activitatea de amatori, căci un om deprins cu un instrument va percepe mai profund muzica, va înțelege mai bine intenția compozitorului. Popularizarea inteligentă a muzicii are și ea însemnătatea ei: abonamentele distribuite organizat, pe cicluri, la concertele filarmonicilor, ca și abonamentele speciale eliberate unor categorii de ascultători își pot aduce și ele contribuția la educarea gustului tineretului pentru muzica de bună calitate — își încheie D. Şostakovici articolul care cuprinde multe observații subtile și remarci care pot invita, la rîndule, către o meditație utilă.

Al. Brătescu

Veac nou
Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.
Apare săptămînal
Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5—7
Telefon 3.03.10
Abonamente: 3 luni 12 lei, 6 luni 24 lei, 12 luni 48 lei.

De la „CRUCIŞETORUL POTEMKIN" la „ZBOARĂ COCORII"

Raportul criticului sovietic R. Iurenev „Inovație și tradiție în cinematografia sovietică", prezentat recent la Conferința unională a cineaștilor sovietici, raport ale cărui idei principale le-am rezumat într-un articol precedent („Veac nou" nr. 11) (678) — are meritul de a fi dat o interesantă formulare teoretică actualelor fenomene artistice din cinematografia sovietică. Răspunzînd sentimentului general că prin cîteva filme, caracteristice începutului noii etape, ca „Verstele de foc", „Comunistul", „Casa în care locuiesc", „Măgărușul Magdanei", „Cîntă privighetorile", dar mai cu seamă „Al 41-lea" și „Zboară cocorii", cinematografia sovietică afirmă revenirea la un așa-zis „stil (sau spirit) modern", detașat de puternicele influențe teatrale, R. Iurenev arată că „modernismul" filmului sovietic nu trebuie privit numai sub raportul formei. Efervescența inovatoare în domeniul reprezentării noilor procese ale realității, fenomen specific unei cinematografii care realizează o fuziune organică între artă și viața maselor pretinde în mod firesc noi mijloace de expresie.

Acum trei decenii, termenii de „avangardă sovietică" sau de „ritm rusesc" erau titluri de noblețe, acordate de criticii occidentali unei tinere cinematografii, care asemenea unui vast creuzet de experiențe inovatoare, își radia influența asupra cinematografiei mondiale. Într-o epocă de marasm al filmului burghez, dominată de elucubrațiile fantastice ale expresionismului german, apariția lui „Potemkin" sau „Mama", „Vechi și nou" sau „Urmașul lui Ghingis-Han", iar mai tîrziu a lui „Ceapaev" și „Drumul vieții" pe ecranele lumii, a provocat o adevărată explozie revoluționară.

De la bun început, cineaștii progresiști au simțit în primele filme sovietice mesajul unei arte revoluționare. Căci, mai presus de erorile lor, concepțiile estetice ale lui Lev Kuleşov în domeniul montajului și al jocului actoricesc (exprimate în teoria „modelului viu"), celebrul „montaj de atracțiuni" al lui Eisenstein, „cine-ochiul" lui Dziga-Vertor sau „studioul actorului excentric" al lui Kozințev și Trauberg, bazat pe o rafinată artă a trucajelor, traduceau de fapt febrilele experimente ale unor artiști revoluționari, care căutau un stil capabil să exprime în modul cel mai adecvat elanul mulțimilor ce porniseră la „asaltul cerului".

„Hollywoodul a tresărit și a devenit atent — mărturisea atunci cunoscutul regizor american Cecil B. de Mille în salutul adresat cu prilejul celei de-a 15-a aniversări a filmului sovietic, în 1934 — cînd primele filme sovietice au fost proiectate pe ecranele americane. Ne aflam în prezența unor noi forțe, a unor noi orizonturi. Vedeam o tehnică nouă, care transforma idei abstracte într-o realitate sensibilă și vie"

Și oricît au încercat și mai încearcă încă unii dintre adversarii filmului sovietic să-i tăgăduiască puterea de influență, adevărul este că într-o lungă perioadă, cele mai bune opere ale unor mari cineaști contemporani ca René Clair („A noastră-i libertatea", „14 iulie", „Ultimul milionar"), Jean Renoir („Iluzia cea mare"), King Vidor („Mulțimea", „Halleluyah", „Pîinea noastră cea de toate zilele") sau John Ford („Denunțătorul", „Oameni și șoareci") au păstrat în structura lor amprenta umanismului revoluționar al cinematografiei sovietice. Și oricît ar încerca alții să-l eclipseze în fața neorealismului, înșiși promotorii curentului italian, recunosc influența ideologică și artistică a teoriilor și filmelor lui Pudovkin sau a capodoperei lui Nikolai Ekk „Drumul vieții".

Rapoartele și dezbaterile Conferinței unionale a cineaștilor sovietici au fost străbătute de sentimentul tonic, că, în actuala etapă care se află încă la începutul ei, cinematografia sovietică trăiește aceeași efervescență animatoare ca în perioada glorioasă a avangardei sale. Nu este vorba numai de enorma creștere cantitativă a producției de filme, ci mai cu seamă de faptul că noile filme — după expresia regizorului Kozințev — „nimeresc acum în plin țint[illegible] oglindesc veridic, emoțion[illegible], viața și aspirațiile omului sovietic. Ca și acum trei decenii, asistăm astăzi la o largă emulație de stiluri și chiar de tendințe artistice între vechea gardă și pleiada cu mult mai numeroasă de tineri cineaști.

Înțelesurile noii etape apar însă cel mai limpede în lumina celor două incontestabile capodopere cinematografice realizate pînă azi: „Al 41-lea" și „Zboară cocorii". „Al 41-lea" a suscitat cu mult mai puține discuții pentru că era a doua versiune cinematografică (prima a fost realizată în epoca filmului mut de regizorul Protozanov) a unei celebre nuvele de Boris Lavreniev.

„Zboară cocorii" însă, a fecundat dispute pasionante între adepții și adversarii săi. Nu am intenția de a face aici analiza amănunțită a unui film care nu a fost prezentat încă pe ecranele noastre. După ce l-am văzut, mărturisesc că mi-a cauzat aceeași emoție intensă ca și „Crucișătorul Potemkin".

De fapt ceea ce șochează este tocmai neobișnuita forță emoțională a unui subiect aparent simplu, chiar banal. Situată în atmosfera, dar numai în atmosfera Marelui Război pentru Apărarea Patriei, acțiunea filmului povestește destinul unei tinere fete, care își înșeală logodnicul plecat pe front, căsătorindu-se cu vărul acestuia. Răscolită de remușcări, Veronika, eroina filmului, își părăsește soțul, caracter laș și fără scrupule și așteaptă cu o frenetică și tragică speranță reintoarcerea iubitului, cu toate că nu mai primește nici o știre

Depășind însă cadrul limitat al subiectului, regizorul M. Kalatozov și operatorul S. Urusevski, au realizat de fapt, cu o uluitoare varietate de mijloace expresive, un poem liric, poate cel mai frumos și măreț poem cinematografic.

„Zboară cocorii" nu povestește acțiuni fizice, ci acțiuni sufletești, ceea ce explică unghiulația paradoxală, subiectivă a aparatului de luat vederi. Obișnuiți să amintim din cutare sau cutare filme momentele lui de șoc emoțional, ne aflăm aici în situația de a vitregi o secvență sau o imagine în favoarea alteia. Pentru că de la prima imagine și pînă la sfîrșit, „Zboară cocorii" este o operă antologic[illegible]

Pe cu totul alt plan și cu [illegible]tul ale condiții „Zboară cocorii" reprezintă un eveniment de importanța „Crucișătorului Potemkin", de acum mai bine de trei decenii.

Emil Suter

Artista Tatiana Samoilova

Carnet

Recent a sosit în Uniunea Sovietică o delegație de scriitori finlandezi și suedezi, care la invitația Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. întreprinde zilele acestea o vizită prietenească în cîteva orașe. Din delegație fac parte cunoscuții critici Toumas Anhava și Ralf Parland, poeții Viller Lennart Kaiava, Ialmar Krukfors, Maria-Luiza Vantio și Kerttu-Kaarina Suosalmi, prozatorii Iussi Talvi, Leo Ogren și Aili Nurdgren.

Potrivit programului, membrii delegației se întîlnesc cu scriitorii și cititorii sovietici și întrețin interesante schimburi de păreri.

Marele număr al periodicelor care apar în Uniunea Sovietică s-a îmbogățit recent cu o nouă publicație, almanahul „Erevan", ediția în limba rusă.

Ziarele au anunțat, recent, vestea încetării din viață a marelui pictor și eminent om de artă, K. F. Iuon.

Numai cu cîteva zile înainte, aceleași ziare anunțaseră că marele pictor a pus la punct pentru tipar o cuprinzătoare culegere de articole privind arta și artiștii plastici ruși, în care autorul dă interesante răspunsuri la problemele dezvoltării artei plastice în secolul XIX și începutul secolului nostru.

În acest nou și ultim volum al său K. F. Iuon a înmănunchiat însemnări asupra celor mai reprezentativi artiști ai școlii clasice ruse, făcînd ample expuneri asupra concepțiilor estetice și ideologice care au stat la baza creării atîtor opere de faimă mondială.

Pe cînd conferinţa la cel mai înalt nivel?

Dialogul a început!

La Moscova şi deocamdată la nivelul ambasadorilor. Dar primul pas înseamnă că inerţiile au fost înfrînte, că atitea forţe oponente au fost pentru moment reduse la tăcere, că scepticismul nu mai este de rigoare. Opinia publică internaţională înregistrează o primă satisfacţie şi — de ce n-am spune? — diplomaţia sovietică înscrie încă un succes în palmaresul ultimilor ani.

A fi continuat pe linia de pînă acum a răspunsurilor negative la toate iniţiativele sovietice de pace ar fi însemnat pentru occidentali a merge împotriva curentului. Masele populare, perfect lămurite azi asupra posibilităţilor tehnice ale Uniunii Sovietice datorită celor doi sputnici şi rachetei balistice intercontinentale, îngrijorate pe de o parte de patrularea avioanelor încărcate cu proiectile atomice şi pe de altă parte de sporirea nepermisă a cantităţii de stronţiu 90 în atmosferă au văzut în iniţiativa sovietică de suspendare unilaterală a exploziilor nucleare încă o verificare a politicii de pace a Uniunii Sovietice şi un îndemn la acţiune grabnică.

Tradusă prin manifestări şi „marşuri ale păcii", prin petiţii şi scrisori adresate ziarelor de mare tiraj, acţiunea a antrenat după ea personalităţi de prima mărime. În Statele Unite sau Marea Britanie, în Franţa sau în Italia, curentul de opinie publică este atît de puternic în favoarea găsirii unui *modus vivendi* între cele două tabere, încît se poate afirma, fără nici un risc de exagerare, că el a fost determinant în hotărîrea de acceptare şi de grăbire a tratativelor de la Moscova.

Pentru a ne da mai bine seama în ce măsură factorul „opinie publică" a fost covîrşitor, este suficient să cităm cîteva elemente de politică internă ale celor trei mari puteri occidentale. Se ştie că preşedintele Eisenhower a fost ales pe lozinca „pace şi prosperitate". Dacă prosperitatea au dovedit-o cele şase milioane de şomeri, în schimb pacea trebuie servită la alegerile legislative care vor avea loc în noiembrie. Or, atît bătălia diplomatică de pe eşichierul Orientului apropiat şi mijlociu, cît şi diversiunile încercate în sud-estul asiatic sau pe continentul sudamerican, au arătat că politica de pe poziţii de forţă şi tactica dilatorie n-au fost de nici un folos nu numai păcii, dar şi unei cît de slabe destinderi internaţionale. În Marea Britanie, conservatorii au pierdut în ultimul an sistematic toate locurile în alegerile parţiale. Iar tezele laburiştilor şi ale liberalilor — care au înregistrat în ultimul timp unele succese neaşteptate — pledează insistent pentru începerea tratativelor la cel mai înalt nivel. Franţa, secătuită nu numai de războiul algerian, dar şi de cei 13 ani de ostilităţi neîncetate în Asia şi Africa, agitată de o nouă criză guvernamentală, mai gravă decît toate cele precedente, nu-şi mai poate permite şi luxul continuării războiului rece. În toate aceste ţări, personalităţi politice sau ale vieţii intelectuale, oameni de afaceri sau gînditori neînregimentaţi, reputaţi în trecut pentru intransigenţa lor, se manifestă de la o vreme foarte categoric pentru adoptarea unei concepţii realiste în relaţiile occidentului cu lagărul socialist.

De altfel, numeroase alte elemente arătaseră în ultimul timp că politica lui *„Mister No!"* îşi trăise traiul. Fapte din sectorul diplomatic dovediseră că mersul evenimentelor forţase oarecum mîna cancelariilor occidentale şi că toate intenţiile de tergiversare ale acestora sînt spulberate. Chiar întîlnirea de la Manilla a lui Dulles, Selwyn Lloyd şi Pinneau a trebuit să fie în mai mare măsură închinată conferinţei la cel mai înalt nivel decît problemelor sud-est-asiatice. Nevoia de a ceda presiunilor populare devenise evidentă. Orice amînare ar fi însemnat asumarea unor riscuri considerabile, în primul rînd în politica internă a ţărilor respective.

Odată pornite şi în speranţa unanimă că vor fi urmate într-o atmosferă de bunăvoinţă şi de comprehensiune, tratativele de la Moscova dau o legitimă emoţie. Ele pot fi într-adevăr o plecare plină de elan şi deschide calea destinderii şi colaborării internaţionale. E drept că nu constituie decît prima fază şi că trebuie să pregătească terenul conferinţei miniştrilor de externe. Dar această fază iniţială este importantă pentru că ei îi incumbă să netezească terenul de apropiere. Se ştie, de pildă, că, în ceea ce priveşte ordinea de zi, occidentalii nu acceptă toate cele nouă puncte propuse de nota sovietică din 10 ianuarie şi că Uniunea Sovietică respinge o parte din contrapropunerile occidentale. Iar dacă locul şi data conferinţei la cel mai înalt nivel constituie azi o problemă secundară, în schimb participanţii vor forma un capitol important al dezbaterilor. În sfîrşit, faptul că occidentalii se mai menţin pe poziţia examinării de fond a problemelor în primele faze ale tratativelor nu este în măsură să grăbească ţinerea conferinţei.

Dacă însă la Moscova ambasadorii occidentali vor fi animaţi de dorinţa sinceră de a pregăti calea păcii şi vor porni de la concepţia indivizibilităţii acesteia, atunci toate impedimentele nu vor putea întîrzia un acord. Pentru aceasta însă, interesele care stau în culisele înarmării occidentale, şi care nu se resemnează, trebuiesc contracarate; acele prejudecăţi vechi şi neaerisite, care mai dăinuie în relaţiile cu Uniunea Sovietică şi ţările de democraţie populară trebuiesc revizuite; iar pretenţiile transatlantice la conducerea lumii să fie aruncate peste bord.

Aşa cum a arătat în numeroase ocazii N. S. Hruşciov, preşedintele Consiliului de miniştri al U.R.S.S., tratativele trebuie să fie animate de principiul că orice condiţie pusă unei părţi nu trebuie să fie inacceptabilă celeilalte şi că nu trebuie să se urmărească a se rezolva totul şi dintr-o dată. Procedîndu-se pe calea prudentă şi mai fecundă a respectării intereselor reciproce şi a soluţiilor în etape, tratativele de la Moscova vor putea duce desigur la apropierea vizată. Iar topirea gheţei diplomatice în primăvara acestui an ar putea fi de bun augur pentru căldura cu care „cei mari" ar îmbrăţişa — nădăjduim cît mai curînd — problemele majore ale coexistenţei şi colaborării.

M. Roşca

SENSUL unui mesaj

„Fapte, nu vorbe!" Iată cum s-ar putea rezuma, în ultimă expresie, sensul ultimului mesaj din 22 aprilie al lui N. S. Hruşciov, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., către D. Eisenhower, preşedintele S.U.A. Acest apel la acţiune neîntîrziată, la abandonarea tergiversărilor atît de puţin motivate, pentru ameliorarea relaţiilor internaţionale, vorbeşte un limbaj prea limpede pentru ca ecoul lui în întreaga lume să nu constituie într-adevăr o puternică pledoarie pentru cauza susţinută de Uniunea Sovietică.

Este evident, în actuala conjunctură, că omenirea s-a săturat de declaraţii platonice, dar priveşte în schimb cu îngrijorare atît sporirea cantităţii de stronţiu 90 în atmosferă, cît şi acţiunile provocatoare ale unor comandamente militare. Guvernul sovietic, care a suspendat cel dintîi experienţele nucleare, a invitat şi celelalte două mari puteri posesoare ale unor arme similare să-i imite exemplul, ca prim pas spre dezarmare. Dar şi Statele Unite, şi Marea Britanie au preferat unei acţiuni limpezi nişte pretexte foarte puţin judicioase. Mesajul din 22 aprilie al lui N. S. Hruşciov demontează piesă cu piesă toată armătura argutiilor occidentale.

În primul rînd, că refuzul S.U.A. de a înceta exploziile nucleare nu poate fi motivat nici de insuficienţa experienţelor (întrucît numărul acestora depăşeşte acela efectuat de U.R.S.S.), nici de necesitatea perfecţionării armelor actuale. În al doilea rînd, că invocarea prestigiului (ca motiv al continuării experienţelor), nu este justificată, acesta urmînd să se răsfrîngă asupra puterilor care promovează pacea. În al treilea rînd, că experienţele nu pot scăpa controlului în actualul stadiu al ştiinţei; că Uniunea Sovietică pledează pentru un sistem de control, la care puterile occidentale nu şi-au dat asentimentul. În al patrulea rînd, că legarea încetării experienţelor de un acord larg privind dezarmarea înseamnă o amînare deghizată iar anunţarea prealabilă a experienţelor nu micşorează pericolul radiaţiilor.

Cerînd guvernului S.U.A. **„să pună neîntîrziat capăt acestui joc primejdios cu focul"**, N. S. Hruşciov arată că guvernul sovietic este împotriva folosirii spaţiului cosmic în scopuri militare, dar că leagă un asemenea acord de lichidarea bazelor militare străine în Europa, Orientul apropiat, şi Africa de Nord. Aceasta întrucît este evident că nu numai racheta balistică intercontinentală poate fi purtătoarea armelor nucleare, ci şi aviaţia obişnuită de bombardament staţionată la bazele sus amintite. Dar mesajul din 8 aprilie al preşedintelui Eisenhower nu prezintă propuneri pentru îndepărtarea primejdiei războiului nuclear.

Între timp, Statele Unite şi Marea Britanie au anunţat efectuarea în Pacific a unor noi serii de explozii nucleare. Că nimic nu justifică aceste experienţe se poate vedea din simplul fapt că presa occidentală subliniază tot mai mult poziţiile greu de apărat ale atomiştilor. Vorbele de pînă acum nu mai sînt într-adevăr suficiente. Opinia publică internaţională vrea **fapte**.

V. Dascălu

Unii generali americani belicoşi s-au lăudat că „vor rade" Uniunea Sovietică de pe faţa pămîntului. *(Ziarele)*

— Domnule general, au mai spus şi alţii acelaşi lucru ...

Un joc diabolic

Aflînd că avioane americane încărcate cu bombe atomice zboară peste regiunile arctice, în direcţia hotarelor Uniunii Sovietice, mi-am adus aminte de o nuvelă a lui Boris Gorbatov. Dincolo de cercul polar, o tînără femeie e gata să nască. Deodată s-a ivit o complicaţie. Doctorul de pe continent nu poate ajunge pînă la aşezarea pierdută în mijlocul împărăţiei albe. N-a rămas decît moaşa. Şi legătura radiofonică. Şi astfel prin radio, doctorul dirijează mişcările tinerei moaşe. Într-un tîrziu totul se termină cu bine. Copilul a fost salvat. O nouă viaţă a îmbogăţit lumea. Dacă mama şi copilul mai trăiesc în nordul îndepărtat sovietic (Gorbatov a scris nuvela după o întîmplare autentică), ei au astăzi din nou prilejul să cugete: omul nu e în faţa tehnicii un simplu şi pierdut „ucenic vrăjitor"; totul e să ştii cum să te foloseşti de tehnică, totul e destinaţia pe care o dai descoperirilor geniului uman — viaţa sau moartea.

În ultimii ani, savanţii au arătat nu odată că energia atomică deschide perspectiva aducerii la viaţă a pustiurilor, a topirii gheţurilor arctice, dar şi perspectiva înghe ţării totale a pămîntului, perspectiva stingerii vieţii omeneşti. Totul e cum foloseşti această energie...

Există fapte care revoltă şi scandalizează orice conştiinţă umană şi fără îndoială că faptele revelate în declaraţia ministrului de Externe al U.R.S.S. în legătură cu zborurile provocatoare ale avioanelor americane fac parte din această categorie. Căci este neîndoios că omul a devenit conştient de sine şi de puterea sa, nu pentru a renunţa la conştiinţă şi nu pentru a folosi puterea în scopuri sinucigaşe. Iată însă că ziarul „New-York Post" scrie negru pe alb: „Nu o dată şi nu de două ori, ci de mai multe ori avioanele aviaţiei strategice a S.U.A., încărcate cu bombe cu hidrogen s-au înălţat în văzduh şi s-au îndreptat spre Rusia şi spre cel de-al treilea război mondial".

Ne parvin nu o dată veşti despre o distracţie pare-se răspîndită în rîndurile tineretului american. Băieţii şi fetele se aşează pe linia terată şi nu se dau la o parte decît în ultima frîntură de clipă înainte de trecerea locomotivei. Una e însă cînd jocul diabolic pe „marginea prăpastiei" este practicat la ei acasă de nişte copii inconştienţi, şi alta cînd se practică pe avioane încărcate cu bombe atomice la graniţele Uniunii Sovietice.

A existat un timp cînd unii îşi mai făceau iluzii în legătură cu războiul atomic. Pe atunci, erau unii care mai puteau crede că prima bombă va hotărî totul, ori că Australia sau nu mai ştiu care insulă pierdută în imensitatea Oceanului ar putea fi adăpost sigur împotriva distrugerilor unui război atomic. Astăzi, însă, nu mai e nimeni atît de naiv să-şi închipuie că războiul s-ar putea termina dintr-o singură lovitură, sau că există undeva pe glob vreun loc cu adevărat ferit de ravagii. Lucrurile au mers pînă acolo încît avioane americane scapă bombe distrugînd case în propria lor ţară, că în occident oamenii se tem în primul rînd de avioanele „aliaţilor" americani. Odată cu epoca aviaţiei, a început să existe şi noţiunea de „spaţiu aerian" considerat ca inviolabil. Iată, însă, că, nu de mult, un ziar francez întreba: cine controlează spaţiul aerian al Franţei? Era tocmai după ce în spaţiul aerian al Franţei un avion american forţase un avion francez să aterizeze. Ulterior, lucrurile s-au lămurit: fusese vorba de o greşală. Aceeaşi greşală cu a cărei fatalitate unii vor să obişnuiască lumea. A greşi este omenesc. A persevera este, însă, cum se spune — atributul diavolului. Oriunde ar trăi oamenii sînt datori să ia măsuri care să le asigure linişte, sînt datori să înlăture primejdia de moarte care pluteşte deasupra omenirii.

Radu Ţiulescu

săptămîna

Cuvîntul de ordine al industriei sovietice

AUTOMATIZAREA

Secolul nostru, — secolul energiei atomice, secolul pătrunderii omului în cosmos, — este în aceleași timp și secolul automatizării. Industria face pe baza acesteia, un adevărat salt calitativ.

Automatizarea nu trebuie confundată cu mașinismul. In ultimele două sute de ani, știința a reușit să înlocuiască prin mașini, munca fizică a omului mai ales în ramurile care necesitau un mare volum de muncă umană.

Dacă ținem seama de complexitatea producției moderne, de ritmul de creștere al acestei industrii, mai ales în țările socialiste, putem trage concluzia că a sosit timpul să fie înlocuită nu numai munca fizică în producție și, în general, în tehnică, ci și munca intelectuală. Această înlocuire va însemna pentru societatea omenească o revoluție mult mai adîncă decît revoluția tehnică creată de mașinism.

Nivelul atins în tehnica modernă și mai ales, realizările din ultimul timp îndreptățesc convingerea că există toate condițiile pentru această uriașă transformare. Iată numai cîteva exemple dintre numeroasele realizări din domeniul automatizării.

In cursul zborului unui avion modern, pilotul poate părăsi pentru cîtva timp locul de comandă și să înfiripe o conversație cu pasagerii. Avionul va continua să zboare pe aceeași direcție și cu aceeași precizie, ca și cînd pilotul s-ar afla la postul lui, deoarece munca omului a fost înlocuită de pilotul automat.

O centrală electrică transformă energia hidraulică a apei în energie electrică, care este transportată prin liniile de înaltă tensiune la consumatori. Cantitatea de energie cerută de consumatori este variabilă în timp, după cum variabilă este și cantitatea de apă a rîului ce trece prin turbinele centralei. Mașinile sînt reglate însă continuu, în așa fel încît să dea în fiecare moment cantitatea de energie cerută. Și totuși, centrala este încuiată. In ea nu se află nici un om. Astfel de centrale electrice, complet automatizate și supraveghiate de la distanță prin mijloace telemetrice, funcționează în U.R.S.S.

Calculele care au fost necesare cu prilejul lansării sateliților artificiali în decursul celor cîteva minute cît durează lansarea, nu s-ar fi putut face nici într-un timp de mii de ori mai lung de către om. Această dirijare a fost, de aceea, încredințată automatelor.

In sfîrșit, în domeniul tehnicii militare, automatizarea a ajuns în unele domenii la un nivel extrem de ridicat. Iată un singur exemplu. Un avion inamic apare pe cer. El zboară cu viteze de mii de kilometri pe oră și poartă o încărcătură amenințătoare. Teritoriul trebuie apărat. Se lansează o rachetă care se autoghidează. Ea urmărește avionul, se apropie de el din ce în ce mai mult și apoi îl distruge. Omul nu a intervenit direct în această operație. De altfel, nici nu ar fi putut interveni, avînd în vedere rapiditatea cu care se produce un astfel de zbor al rachetei.

Din cele de mai sus, se poate constata că există premize pentru a înlocui cele mai complexe munci pe care astăzi omul le execută în procesul de producție.

Automatizarea industriei, care la început s-a mărginit la automatizarea unor anumite procese, cum ar fi controlul, comanda, reglajul — s-a extins ulterior asupra unor anumite mașini-unelte și asupra unor linii tehnologice întregi, adică a unui grup de mașini pentru a duce apoi la apariția uzinelor-automate. In felul acesta, se creează posibilitatea ridicării calității și productivității muncii, într-o măsură considerabilă. Asemenea automatizări parțiale sau totale, se realizează pe un plan din ce în ce mai larg, în U.R.S.S. și țările de democrație populară. Este lesne de înțeles uriașa însemnătate a automatizării atît pentru ușurarea eforturilor muncitorilor, cît și pentru creșterea productivității muncii.

Cîteva exemple arată cît se poate de convingător ce factor de seamă reprezintă automatizarea pentru creșterea productivității muncii.

— O fabrică automată de carcase de automobil realizează într-o zi 12.000 de astfel de carcase, înlocuind munca a 18.000 de lucrători.

— O fabrică automată de hîrtie realizează într-o zi un sul de hîrtie cu lățimea de 7 m și lungimea de 600 km, *înlocuind munca a 30.000 de lucrători.*

Acțiunea de automatizare a industriei, care este în curs în U.R.S.S., se deosebește principial de procesul de automatizare ce are loc în țările capitaliste.

In timp ce în țările din Apus automatizarea este subordonată scopului principal al producției capitaliste — obținerea de profituri cît mai mari, în U.R.S.S. automatizarea are în vedere ridicarea continuă a nivelului de trai al întregului popor, prin sporirea continuă a producției și productivității muncii.

In al doilea rînd, în U.R.S.S. nu numai criteriul economic este cel care impune automatizarea, ci și cel social. Intr-adevăr, concomitent cu creșterea producției și productivității muncii se urmărește înlocuirea acelor operațiuni grele, complexe, ce necesită un mare volum de muncă, o atenție încordată etc. In U.R.S.S. automatizarea are sarcina de a ușura munca omului.

La uzina de rulmenți din Moscova, de pildă, s-a înlocuit controlul vizual al bilelor (fapt care era dăunător ochilor din cauza strălucirii metalului lustruit) cu un aparat electronic special), deși în această schimbare nu se urmăreau și nici nu s-au obținut avantaje de ordin economic.

Pe baza experienței dobîndite prin funcționarea primelor uzine automate, se studiază în prezent în Uniunea Sovietică — și anume în institutele de tehnică a mașinilor, de automatică și de telemecanică ale Academiei de Științe a U.R.S.S. — problema realizării unor uzine în care nu numai munca fizică necesară în procesul producției, dar chiar planificarea producției și evidența să fie elaborate automat, cu ajutorul unor creiere electronice care să țină seama de toate elementele.

Comitetul național de automatică, creat pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S., sub conducerea lui V. Trapeznikov, își duce de mult activitatea sa de introducere a automatizării în toate ramurile științei, tehnicii, industriei.

Și în acest domeniu, schimbul de experiență și colaborare internațională pot contribui la accelerarea procesului înnoitor. După un congres internațional pregătitor consacrat teoriei și tehnicii reglajului și conducerii automate, ținut la Heidelberg în 1956, s-a hotărît să se organizeze o federație internațională de automatică, care-și va ține primul congres la Moscova, în 1960.

In stadiul actual nu sînt greu de întrevăzut marile transformări pe care automatizarea complexă o va opera în cadrul puternicei industrii sovietice. In viitorii 10—15 ani, automatizarea va modifica complet caracterul industriei sovietice. Ea va ridica nivelul intelectual al lucrătorului, creînd în felul acesta premizele pentru desființarea diferențelor dintre munca fizică și intelectuală. Automatizarea reprezintă un factor important al trecerii de la socialism la comunism.

prof. ing. Paul Ioanid
candidat în științe tehnice

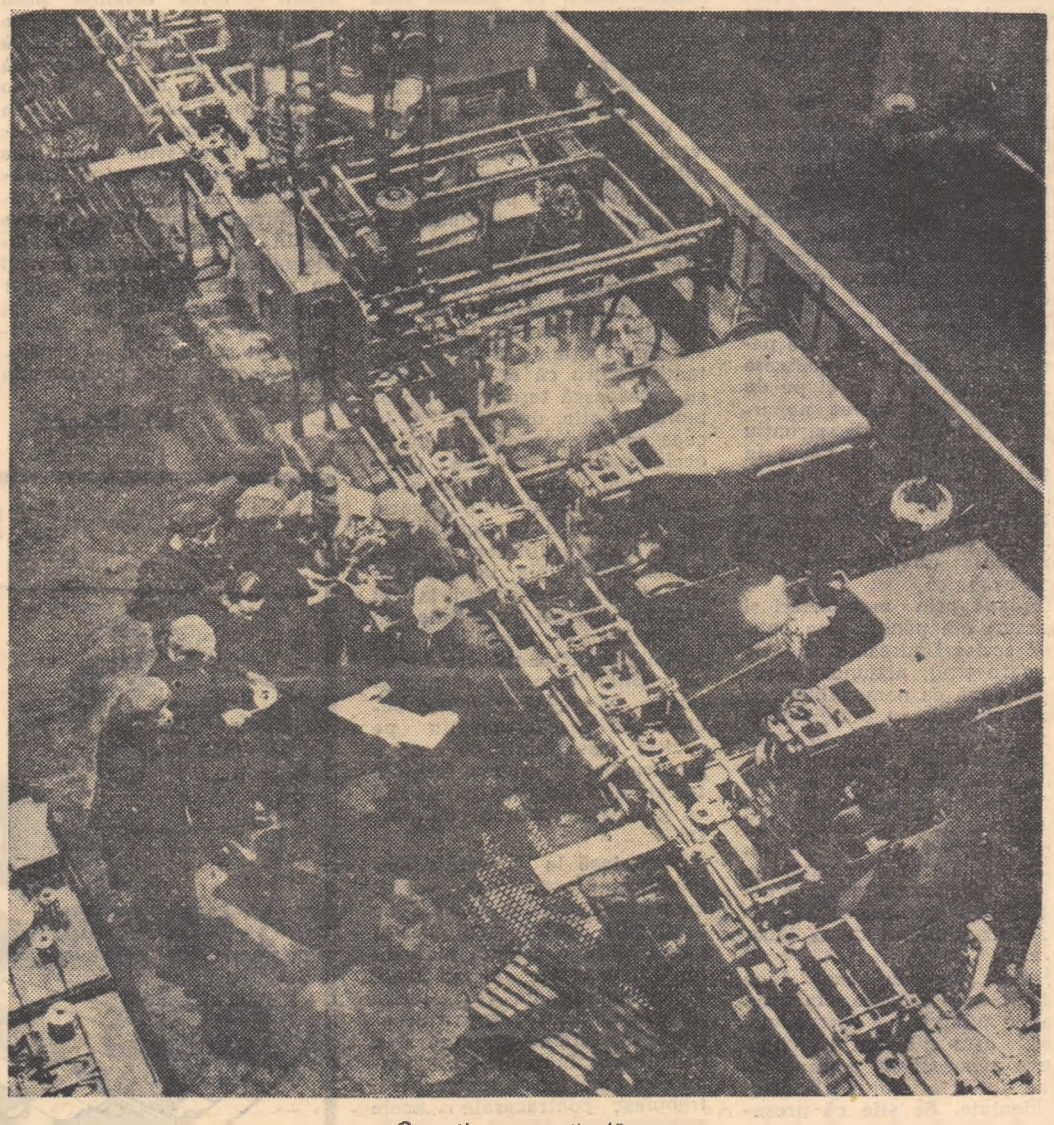

O secție automatizată

microscop

Șase apartamente... într-un camion

In U.R.S.S. se construiește o clădire experimentală cu șase apartamente, din mase plastice. Casa este ridicată pe pilonj tubulari, tot din masă plastică, la doi m. deasupra solului. Greutatea clădirii este de 30 de ori mai mică decît la construcțiile de zidărie. Părțile constitutive ale casei pot fi transportate într-un singur autocamion. Pentru montarea lor va fi necesară munca de o zi a numai doi sau trei oameni.

Miraj minier

Trecînd prin ușa ce se deschide într-un enorm bloc de cărbune, vizitatorii pătrund în cabina unui ascensor, apoi coboară vertiginos în măruntaiele pămîntului. Acul indicatorului se oprește în dreptul adîncimii de 500 m. Iată-ne în abataj: combine moderne taie stratul de cărbune, vagonetele circulă fără întrerupere, se aude bîzîitul monoton al exhaustoarelor care primesc necontenit aerul din subteran. De-odată, ghidul deschide o ușă, prin care vizitatorii se pomenesc... într-un colț al parcului care adăpostește Expoziția universală de la Bruxelles, lîngă pavilionul sovietic.

22 de lămpi

„Belorus-3", ultimul tip de televizor fabricat la Minsk, este prevăzut cu 22 de lămpi. El recepționează și emisiunile radiofonice pe toate lungimile de undă și este înzestrat și cu un picup universal.

Cea mai „adîncă" fotografie

Echipa de cercetători de pe nava de explorare „Viteaz" a Academiei de Științe a U.R.S.S. a făcut recent cîteva fotografii la 10.000 m adîncime, în Oceanul Pacific, în apele Noii Zeelande. Aceasta este cea mai mare adîncime la care s-au făcut, pînă acum, fotografii.

Troleibus uriaș

Autobusele și troleibusele moscovite trec prin stații la fiecare jumătate de minut. De aceea, nu sînt aglomerate decît rareori. Pentru a înlătura și acest „rareori" a fost construit un nou tip de troleibuse, în care încap 200 de pasageri. Vehicolul se sprijină pe patru axe, avînd la mijloc o articulație care îl împarte în două compartimente ce comunică între ele. Accesul se face prin patru uși, dintre care trei sînt duble.

Cronograful de Pulkovo

Pînă nu de mult, studierea coroanei solare cu ajutorul clasicelor cronografe ale savantului francez Lyot, era limitată de o condiție dificilă: aparatul trebuie instalat neapărat pe vîrfuri de munți. Cu noul aparat, numit cronograf de Pulkovo, creat de astronomul I. Prokofieva de la Observatorul Pulkovo de lîngă Leningrad, coroana solară poate fi observată, în cele mai bune condiții, din puncte situate la o altitudine cît de joasă, chiar la nivelul mării.

Exploziile detronează excavatorul

Cu o rapiditate de necrezut, specialiștii sovietici au construit un baraj de pămînt și piatră de 1.150 m lungime, pentru a abate rîul Kolonga din regiunea Sverdlovsk. Munca escavatoarelor și a săpătorilor a fost înlocuită cu o serie de trei explozii gigantice, care au deplasat 750.000 de metri cubi de rocă.

Spre o descoperire epocală

Care sînt forțele de coeziune internă ce domnesc în nucleul atomului? De ce nu se resping neutronii și protonii avînd sarcini electrice de același semn? Oare în afara particulelor elementare descoperite în ultima vreme mai există și altele, încă necunoscute? Iată atîtea întrebări pasionante, cărora savanții se străduiesc a le găsi răspuns pătrunzînd tot mai profund tainele nucleului, pe care îl bombardează cu alte particule atomice cărora li se imprimă o enormă viteză și o formidabilă energie.

În legătură cu asaltul la care este supus nucleul atomului și cu instalațiile atomice speciale folosite în acest scop recenta reuniune generală a Academiei de Științe a U.R.S.S. a ascultat o foarte interesantă comunicare, prezentată de fizicianul Vladimir Vexler, membru corespondent al acestui înalt for științific. În rîndurile ce urmează redăm, într-o formă prescurtată, conținutul acestei comunicări.

Sporirea energiei ce poate fi obținută cu ajutorul noilor acceleratoare, fazotronul și sincrofazotronul, este legată de mari dificultăți. Astfel, dacă ciclotroanele obișnuite au poli cu diametrul de 1—1,5 m și cîntăresc mai multe zeci sau o sută de tone, greutatea sincrofazotroanelor atinge cîteva zeci de mii de tone, iar raza electromagnetului se cifrează la zeci de metri. La uriașele acceleratoare aflate acum în construcție această rază atinge chiar cîteva sute de metri. Evoluția acceleratoarelor moderne a fost exprimată cu mult spirit de către fizicianul italian Enrico Fermi. El a calculat că pentru a obține particule animate de o energie de 10^{16} (zece milioane de miliarde) electronivolți, ar trebui construit un accelerator cu diametrul orbitei nu mai mic decît diametrul globului pămîntesc.

Aș vrea să împărtășesc o idee a cărei realizare va face cu putință rezolvarea a două probleme deodată: realizarea unor mari intensități de curent și obținerea de particule accelerate la energii foarte înalte.

Punîndu-i unui fizician-experimentator această simplă întrebare: „ce-ai face dacă ai dispune de o particulă cu mare energie?" — el ar răspunde că o va întrebuința pentru a bombarda o particulă-țintă imobilă. Aceasta, cu scopul de a observa particulele împrăștiate prin ciocnire, generația de mezoni, antinucleoni, etc. Dar de ce ar rămîne neapărat ținta nemișcată? Așa s-a născut ideea că ținta — care pînă atunci fusese totdeauna imobilă — se poate mișca, la rîndul ei, cu mare viteză, în întîmpinarea fasciculului de particule utilizate ca proiectile. În felul acesta pot fi observate procese care se produc doar cu ajutorul energiilor supraînalte.

Se pare că această metodă oferă mari perspective. Totuși, nu este ușor de a o pune în practică. Una din cauze este micimea extremă a secțiunii de șoc ce caracterizează probabilitatea de ciocnire între doi protoni. De aceea, pentru a observa aceste ciocniri, este necesar a avea — și calculele o dovedesc — în fiecare din cele două fascicule opuse, curenți formidabili de ordinul a 50—100 A, adică de 500—1.000 de ori mai puternici decît în cazul impulsurilor electrice utilizate astăzi. În acest domeniu există un anumit număr de propuneri ingenioase. S-a preconizat, de pildă, folosirea acceleratoarelor disponibile pentru a înmagazina curenți, cu ajutorul unor acumulatoare magnetice speciale.

Nu este exclus ca procedeul interacțiunii colective a particulelor, sugerat pentru a ajuta la soluționarea acestei probleme, să ascundă și alte perspective, încă nebănuite. Este vorba, în primul rînd, de metoda utilizării unui fascicul stabilizat de particule, propusă de doctorul în științe G. Budker; de metoda, numită a accelerației coerente, sugerată de Vexler; și, în sfîrșit, de ideea ghidului de unde în plasmă, a doctorului în științe I. Feinberg. Cu toate că aceste trei idei sînt total diferite, ele au o trăsătură comună: preconizează folosirea plasmei pentru crearea unor puternice fascicule de particule cu energie înaltă.

Prof. Feinberg a demonstrat posibilitatea de a obține, într-un accelerator linear, mari intensități ale cîmpului electric care accelerează particulele, dacă se creează o plasmă în interiorul unui ghid de unde în care domnește un cîmp magnetic longitudinal.

Prof. Budker a propus un procedeu foarte ingenios care ar permite crearea și utilizarea, în acceleratoare ciclice, a unor gigantice cîmpuri magnetice atingînd un milion de oerstedi.

La rîndul meu, am propus un nou principiu de accelerare a particulelor încărcate, întemeiat și el pe utilizarea plasmei. Anume, să nu se accelereze particule izolate, ci fascicule putînd cuprinde un mare număr de particule. Se poate spera că cu ajutorul acestei metode, care a primit numele de **coerentă**, se vor obține energii foarte înalte, de ordinul a 10^{12} (o mie de miliarde), sau chiar mai mult.

Se presupune că singurul mijloc de a obține energii atît de mari este acela al accelerării prin șoc, în care fasciculul de electroni izbește un fascicul conținînd ioni.

Există, de asemenea, și alte variante ale accelerației coerente. O trăsătură comună le unește pe toate: cîmpul efectiv care accelerează particulele se dovedește a fi proporțional cu numărul particulelor accelerate.

Se poate spera că ideile savanților sovietici, dezvoltate mai departe, vor permite obținerea unor puternice fascicule de particule, de particule animate de energii ultraînalte.

Se poate dirija CLIMA?

Iarna are desigur farmecul ei: peisajele de o frumusețe solemnă și veselă totodată, aerul înviorător, — dar e prea păgubitoare pentru oameni. Neajunsurile i le cunoaștem și noi, dar le simt mai ales locuitorii atîtor țări aflate în interiorul „inelelor de gheață" așezate în jurul polilor planetei. Pe aceste meleaguri, iarna durează jumătate sau chiar trei sferturi de an, încleștînd în gheață chiar fluviile cele mai puternice și mările și oceanele; iar oamenii pierd astfel cel mai bun și mai ieftin drum de transport.

În emisfera australă, „inelul de gheață" închide o suprafață mai mică și din care foarte puțin este uscat, cu o populație relativ neînsemnată. În schimb, însă, pe jumătatea boreală a globului, inelul cuprinde un teritoriu vast, în care intră întreaga Scandinavie, Groenlanda, aproape toată Canada, Alaska, nemărginita Siberie și o parte din teritoriul european al Federației Ruse.

Numai în U.R.S.S., frigul răpește omului 20 de milioane de kilometri pătrați (de 85 de ori cît România) de pămînt bogat, plus o imensă suprafață maritimă.

De cîte ori nu facem această constatare amară, resemnată: astă-i clima planetei noastre, așa a fost de cînd e lumea lume, n-ai ce-i face! Istoria arată că de mii de ani clima Pămîntului a fost, în linii generale, aceeași ca și astăzi.

Dar paleoclimatologii nu s-au oprit aici, pentru că chiar zece milenii sînt un fleac în respectabila vîrstă multimilionară a Terrei. Au început să scormonească în trecutul foarte îndepărtat, și au ajuns la rezultate de-a dreptul senzaționale. **Clima caracteristică Pămîntului este mult mai blîndă decît cea actuală, iar odinioară, de cele mai multe ori, vegetația din zona polară era aproape aceeași ca la tropice.** În ultimii 170 de milioane de ani — din perioada jurasică încoace, cînd în regiunile polare creșteau plante tropicale — perioadele reci sau mai reci decît aceea prin care trecem astăzi ocupă, în total, abia 750.000 de ani, formînd deci o proporție de 0,5 la sută.

Așa dar, clima care astăzi ne pare cît se poate de firească este, de fapt, un fenomen anormal, am putea spune nesănătos, în viața planetei pe care trăim. Pămîntul este, pur și simplu, bolnav, — a răcit... Are un „mic guturai" care îl ține de cine știe cîte mii sau zeci de mii de ani.

Cauzele? Un îngheț masiv accidental în regiunile polare, urmat de scăderea locală a absorbției de căldură, dat fiind că gheața și zăpada reflectă razele solare aproape în totalitatea lor. Urmarea a fost un fel de reacție în lanț care a extins înghețul spre sud, pînă în regiuni unde curenții calzi și intensitatea insolației contracarează fenomenul.

Soluția sare în ochi: topirea căciulilor de gheață de pe cei doi poli. Pe de o parte, s-ar înlătura izvoarele de curenți reci — atmosferici și marini — și, pe de altă parte, distrugînd cele două uriașe reflectoare de gheață, căldura solară totală absorbită de globul terestru ar crește enorm.

Simplu! Dar cum?

De fapt, toate proiectele pornesc de la o singură idee: treaba trebuie făcută de curenții calzi marini, ajutați și dirijați de om. Deosebirile constau în diferitele modalități de realizare luate în considerare.

Rolul principal îl va juca, fără îndoială, Golf-Streamul. Acest uriaș „fluviu" ce curge între maluri lichide ia naștere în Golful Mexic, ale cărui ape calde pornesc năvalnic spre nord, atingînd uneori, în strîmtoarea Florida, viteza de 150 km pe zi. Dușmanul lui principal este marele curent rece al Labradorului, cu care se ciocnește în partea de miază-noapte a Oceanului Atlantic, unde temperatura Golf-Streamului scade cu repeziciune. Cufundînd, în acest punct, două termometre la pupa și la prova unei nave, diferența dintre temperaturile înregistrate atinge cîteodată 12 grade. În această regiune se pierd anual **două miliarde de miliarde kilocalorii, căldură suficientă pentru a topi într-un singur an toți ghețarii plutitori din bazinul arctic.** După alte pierderi grele, suferite în largul Groenlandei, curentul Golf-Stream ajunge atît de neputincios în Oceanul Înghețat de Nord, încît sucombă în îmbrățișarea rece a acestuia.

Scăpînd deci Golf-Streamul de curenții potrivnici care îi răpesc pe drum căldura și forța, problema ar fi pe deplin rezolvată, cel puțin în emisfera boreală.

Închiderea printr-un baraj gigantic, a strîmtorii Behring dintre U.R.S.S. și Statele Unite ale Americii, a fost preconizată încă de mult, de inginerul rus A. Șumilin. Cu cîțiva ani în urmă, planul lui a fost reluat de inginerul sovietic Arkadi Markin. Ulterior, proiectul Șumilin-Markin a fost combătut de ing. Piotr Borisov, care a prezentat și un contraproiect, susținut cu argumente și calcule amănunțite și precise.

Pornind de la datele și considerațiile generale expuse de noi mai sus — ca și de la altele, mai de amănunt — ing. Borisov recomandă, și el, construirea barajului de 85 km. de-a curmezișul strîmtorii dintre peninsulele Ciukotka și Alaska, înzestrat cu aceleași gigantice stații de pompare. Numai că, în timp ce Șumilin vroia să pompeze apa din Pacific în Oceanul Glacial, Borisov opinează trecerea apelor arctice în Oceanul Pacific. În felul acesta, în bazinul arctic se creează un deficit hidrologic ce face inofensivi Labradorul și ceilalți curenți pe care Oceanul Înghețat de Nord îi trimite împotriva Golf-Streamului.

Ajungînd cu temperatura și forțele neștirbite în bazinul polar, Golf-Streamul va putea topi calota de gheață, într-un răstimp nu mai lung de 5—6 ani.

Odată calota polară suprimată, căldura razelor solare va fi suficientă nu numai pentru a menține oceanul neînghețat în timpul verii, dar chiar pentru a face ca apele acestuia să absoarbă și să înmagazineze o anumită rezervă de căldură. Nimic nu va mai sta în calea valorificării imenselor bogății ale nemărginitelor suprafețe uscate și maritime închise astăzi în interiorul cercului de gheață. Totodată, Asia, America de Nord și o bună parte a Europei vor fi cruțate de iernile aspre care bîntuie destul de des pe aceste meleaguri. La Polul Nord și în Siberia septentrională, temperatura medie a lunii ianuarie ar crește cu 30—35 de grade, și cu vreo 10 grade în regiunile orașelor Vladivostok, Moscova, Berlin, Londra, New York. Chiar în toiul iernii, mercurul termometrelor din Moscova ar coborî rareori sub zero.

Clima țării noastre ar deveni mediteraneană, iarna refugiindu-se în munți, unde ar putea să-și bucure în continuare admiratorii. Vegetația ar fi mult mai bogată și cele mai multe culturi agricole ar da cîte două recolte pe an. Schimbări asemănătoare s-ar produce peste tot. Clima Siberiei și Canadei, de pildă, ar fi cam la fel cu cea care domnește astăzi în Moldova.

Pentru construirea barajului, ing. Piotr Borisov propune folosirea unor blocuri-ponton prefabricate avînd o suprafață de 40—50 mp și înălțimi variind între 20 și 60 metri, în funcție de adîncimea strîmtorii. **Conform unor calcule prealabile, totalul investițiilor necesare nu ar depăși suma de 100—110 miliarde de ruble sau, aproximativ, 30 de miliarde de dolari, deci nu mai mult decît cheltuielile militare pe o jumătate de an ale țărilor din Pactul Atlantic.**

Oamenii nu au nevoie de un război rece, ci mai degrabă de un război contra frigului. În această luptă pentru corectarea climei, pentru prefacerea deșerturilor albe în ținuturi înfloritoare, — omenirea poate afla calea cea mai demnă de utilizare a teribilelor forțe pe care le are astăzi la îndemînă.

Ion Manu

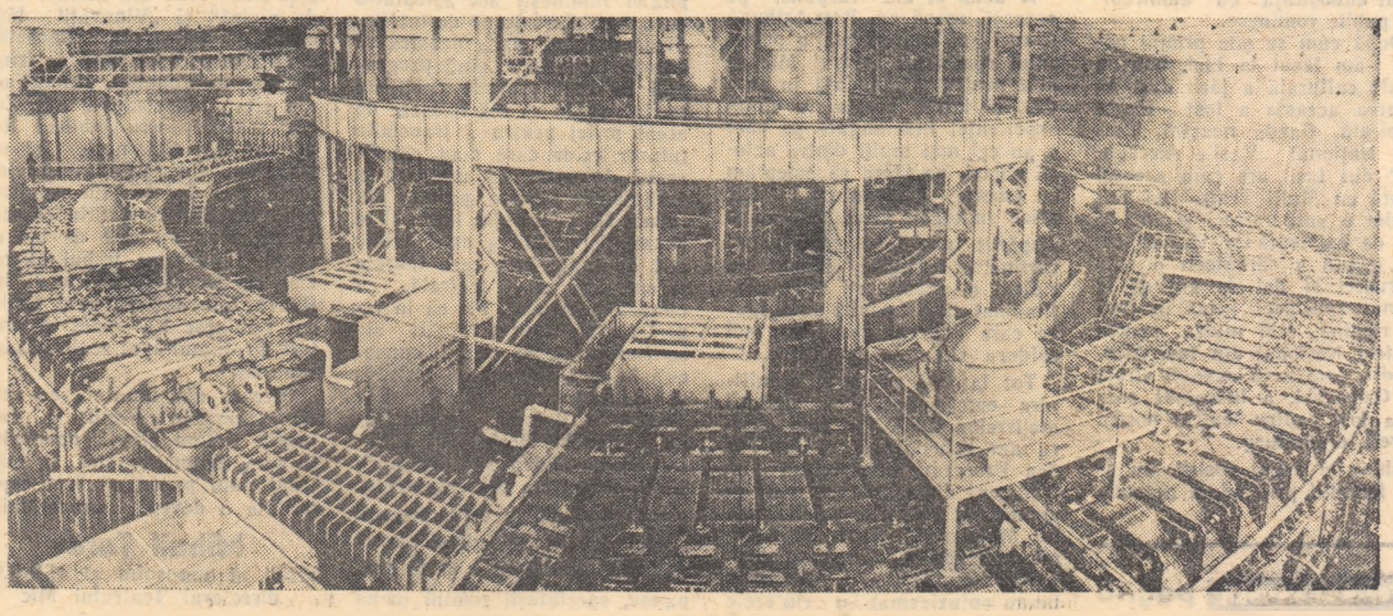

Marea artă a Teatrului Mic

Scenă din piesa „Satul Stepancikovo și locuitorii săi"

Gazdă primitoare, Iașul a întîmpinat cel dintîi — cu cîteva zile înaintea Capitalei — colectivul Teatrului Mic Academic de Stat din Moscova. În dimineața sosirii, pe peronul gării ieșene s-au întîlnit tradiționala ospitalitate moldovenească cu bine cunoscuta căldură a sufletului rus și n-au fost necesare decît cîteva clipe pentru ca oaspeții și gazdele să se simtă prieteni de cînd lumea. La cîteva ore după sosire, în timp ce artiștii poporului Țarev, directorul Teatrului Mic, Turceaninova și Gogoleva răspundeau cu bunăvoință la întrebările gazetarilor, alții se plimbau pe străzile orașului, priveau monumentele de artă și vitrinele magazinelor.

În piața Unirii, un grup de studenți urmărea un om de statură potrivită, cu părul cărunt, care privea cu atenție statuia lui Cuza.

— Cînd îți spun, ăsta-i directorul Casei de Cultură din „Noapte de carnaval"! — încerca să-și convingă colegii o fetișcană.

— Dar parcă n-avea ochelari. Stai să ne uităm mai bine!

Igor Vladimirovici Ilinski, căci într-adevăr el era, s-a întors atras de gălăgia gureșelor fete și atunci... n-a mai fost nici o îndoială. În dosul ochelarilor, sclipeau ochii mici ai actorului care ne-a încîntat cu arta sa în atîtea și atîtea filme.

Stînd de vorbă cu dînsul mai tîrziu, l-am întrebat:

— Igor Vladimirovici, ați jucat în atîtea filme încît s-ar putea crede că iubiți cinematografia cel puțin tot atît cît și teatrul...

— Într-adevăr, filmul e o veche dragoste de-a mea. Sînt totuși în primul rînd actor de teatru. Fac film nu numai din pricina unei înclinații... sentimentale, ci fiindcă-l consider o experiență deosebit de folositoare pentru orice artist. Obiectivul necruțător al aparatului de filmat obligă pe actor să-și desăvîrșească expresivitatea.

În seara sosirii, colectivul celui mai vechi teatru rus a asistat la spectacolul „Despot Vodă", prezentat de actorii celui mai vechi teatru romînesc. În ziua următoare, un numeros public ieșean a vizionat „Port-Arthur" de I. Popov și M. Stepanov. Aplauzele entuziaste care au răsunat în aceste seri sub cupola bătrînului teatru ieșean, au fost cea mai grăitoare dovadă a prieteniei de nezdruncinat dintre popoarele noastre, a rolului pe care arta îl poate avea în cunoașterea și apropierea dintre oameni.

— Ai să scrii o carte pînă la urmă! — îmi spunea glumind Boris Ivanovici Volkov, maestru emerit al artei, pictorul scenograf principal al teatrului.

— Cîte spectacole ați creat în calitate de pictor scenograf, în acești 36 de ani?

— Mi-ar fi imposibil să ți le înșir pe toate — Uite, îți arăt o carte despre activitatea mea care a apărut de curînd la Moscova. Numără dumneata singură.

Și am numărat. Din 1922, anul cînd a debutat cu o dramatizare după „Contele de Monte Cristo" și pînă în 1958, B. I. Volkov a creat scenografia pentru aproape 90 de spectacole. A fost distins de 3 ori cu Premiul Stalin iar la Festivalul Unional al Teatrelor din 1957 a luat Premiul I pentru „Puterea întunericului".

Am văzut „Puterea întunericului". E un spectacol uluitor, copleșitor. Avea dreptate Boris Ivanovici. Trebuie să vezi cerul acela nemărginit, întinderea de necuprins a stepei, casa aceea cu pereții afumați între care s-au cuibărit oameni cu sufletul întunecat, otrăvit de puterea banului, ca să-ți dai seama cît de mult poate contribui un pictor scenograf la reliefarea conținutului de idei al unei piese.

B. I. Volkov în perfectă înțelegere cu B. I. Ravenskih, regizorul spectacolului, au înțeles ideea lui Tolstoi, dar cu acea înțelegere a omului din secolul nostru, a artistului cu principii realist-socialiste. Cît de bine au reușit ei să ne transmită toată tragedia țăranilor deformați sufletește de „puterea întunericului". Razele reflectorului care pironesc la fiecare sfîrșit de act pe cel vinovat de crimă, parcă țîșnesc din ochii autorului care acuză, dezvăluie, înfierează.

În toate spectacolele prezentate de Teatrul Mic, arta desăvîrșită, măiestria artiștilor săi ne-a uimit, ne-a entuziasmat, ne-a copleșit. Dar creațiile actoricești din „Puterea întunericului" ating perfecțiunea. Cine-l poate uita pe V. D. Doronin în frămîntatul Nikita, chipul acela fermecător, cînd semeț și batjocoritor, cînd răvășit de o cruntă luptă sufletească; cum să nu-ți amintești de ochii aceia blajini și îndureraați ai lui I. V. Ilinski în rolul bătrînului Akim, umerii aceia pe care apasă greu faptele ticăloase ale fiului său; cine n-a urmărit cu răsuflarea întretăiată zvîcnirile îngrozite ale Aniutkăi (actrița M. F. Roek) spaima din ochii ei limpezi de copil; cum să nu lăcrimezi privind chipul înduioșător al bătrînului Mitrici (M. I. Jarov), gestul de ocrotire cu care înconjoară umerii firavei Aniutka... Cine a văzut acest spectacol se poate număra printre fericiții care au admirat o mare operă de artă.

Cu prilejul unei alte convorbiri pe care am avut-o cu un alt actor, Evgheni Matveev, acesta mi-a vorbit despre faptul că încă din primii ani, tinerii actori ai Teatrului Mic desfășoară o intensă activitate obștească care se îmbină armonios cu cea profesională.

— În această privință — spunea el — noi urmăm exemplul maeștrilor noștri.

Mi-am reamintit cele auzite de la artista poporului din U.R.S.S. E. M. Gogoleva. Ea îmi spunea că:

— Aproape toți artiștii noștri — și trebuie să știți că colectivul nostru numără 650 de oameni, din care peste 120 sînt artiști — desfășoară o multilaterală activitate obștească. Noi nu uităm niciodată că titlul de artist al poporului ne obligă.

Teatrul Mic patronează cîteva întreprinderi și școli, unde artiștii amatori primesc îndrumări de la cei mai de seamă artiști. Noi dăm spectacole în întreprinderi și în unitățile Armatei Sovietice. Vizităm des și colhozurile din jurul Moscovei iar la Casa Actorului din Moscova ne întîlnim de multe ori cu spectatorii noștri. Cîțiva dintre noi vor pleca în vara aceasta pe pămînturile desțelenite unde vor da spectacole și recitaluri.

N-am putut firește cuprinde în acest articol toate cele aflate de la acești minunați slujitori ai artei teatrale sovietice. Ar mai fi multe, foarte multe de spus. Avea dreptate Boris Ivanovici Volkov, se poate scrie și o carte. Turneul Teatrului Mic în țara noastră ne-a oferit nu numai posibilitatea de a asista la cîteva spectacole de neîntrecută artă, ci și fericirea de a-i cunoaște pe membrii colectivului său sub diferitele lor aspecte de artiști și cetățeni ai statului sovietic.

Lucia Bogdan

Spectatorilor romîni...

Turneul nostru se apropie de sfîrșit. Se împlinesc două săptămîni de cînd ne aflăm în patria d-voastră ospitalieră. În acest timp, colectivul nostru a dat spectacole la teatru și întreprinderi, a admirat, la rîndul lui, măiestria artiștilor profesioniști și amatori romîni, a făcut cunoștință cu admirabilul public romînesc.

După cum se știe primul popas l-am făcut la Iași, bătrîna cetate culturală a țării dvs. Alegerea aceasta a fost foarte inspirată. Gazda noastră, Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași, are cam aceeași vîrstă cu Malii Teatr. Noi împlinim o sută treizeci și cinci de ani de existență iar vechiul teatru ieșean a sărbătorit o sută patruzeci și doi de ani de la primul spectacol jucat în limba romînă. Mai mult, pentru Teatrul Național din Iași Alecsandri, care avea aceeași vîrstă cu Ostrovski, a însemnat ceea ce a fost pentru teatrul nostru marele dramaturg.

Chiar în seara sosirii am avut fericitul prilej de a aplauda cu sinceră admirație și prețuire drama „Despot Vodă", care a avut un rol atît de important în mișcarea teatrală romînească.

A doua zi am răspuns, pe aceeași scenă, cu „Port Arthur". Atunci am avut revelația publicului romînesc. Teatrul Mic se afla pentru prima dată în țara dvs. și faptul acesta, în ciuda experienței îndelungate pe care o au cei mai mulți dintre actorii noștri, ne făcea să așteptăm cu emoție confruntarea. Dar orice îndoială, orice rezervă a dispărut îndată ce somptuoasa cortină a teatrului ieșean s-a ridicat și spectatorii ne-au întîmpinat cu o furtună de aplauze care aduceau pînă la noi căldura sufletului romînesc.

Tot la Iași am avut o întîlnire emoționantă cu muncitorii atelierelor C.F.R., în fața cărora am reînviat chipul lui Fedea Protasov, interpretînd un fragment din „Cadavrul viu" și am recitat versurile patetice ale lui Maiakovski. Apoi am devenit, la rîndul nostru, spectatori. Artiștii amatori ai atelierelor ne-au entuziasmat cu cîntecele și dansurile atît de vioaie ale poporului romîn, pe care le-au prezentat în cinstea noastră.

Întîlnirea cu spectatorii capitalei romînești am așteptat-o cu o nerăbdare lesne de înțeles. Și acum, cînd vizita noastră se apropie de sfîrșit, cînd programul nu mai prevede decît un recital, vreau să mă folosesc de acest prilej pentru a transmite tuturor celor care s-au ostenit seară de seară să ne asculte, mulțumirile sincere, pornite din inimă. Nu este puțin lucru să te bucuri de prețuirea unui public atît de competent, care iubește și cunoaște arta teatrală, ca publicul romînesc. Fie că în repertoriu au figurat lucrări ale scriitorilor noștri clasici, cunoscuți în toată lumea, ca Ostrovski („Lupii și oile"), Lev Tolstoi („Puterea întunericului"), Feodor Dostoevski („Satul Stepancikovo și locuitorii săi"), fie că am prezentat piese ale dramaturgilor contemporani „Aripi" de Korneiciuk și „Port-Arthur" de I. Popov și A. Stepanov, spectatorii romîni ne-au răsplătit strădaniile cu același entuziasm.

Spectacolul-concert de adio pe care îl prezentăm la 3 mai, cuprinde scene din „Inima nu-l de piatră" și „Vinovații fără vină" de Ostrovski, „Macbeth" de Shakespeare, „Cînd se fring lăncile" de Pogodin, ultimul act din piesa „Izvorul viu" de Zorin, scrisă pentru jubileul Revoluției din Octombrie, și un fragment din „Cadavrul viu" al lui Lev Tolstoi. Eu voi juca rolul lui Protasov. Știu că misiunea mea nu este de loc ușoară, fiindcă va trebui să rezist comparației cu jocul lui Ruben Simonov pe care publicul romînesc l-a văzut și prețuit în filmul-spectacol „Cadavrul viu".

Plecăm din Romînia cu cele mai frumoase amintiri și impresii. Ne-am simțit admirabil în țara dumneavoastră, în mijlocul unui popor a cărui ospitalitate a devenit proverbială.

Mihail Țarev
artist al poporului al U.R.S.S.
directorul Teatrului Mic

O carte originală

Apărut la Moscova, în editura Universității, „Manualul de stilistică practică și redactare literară" ar putea să pară la prima vedere o îndrăzneală, în deosebi pentru cei care cred că nu există rețete practice ca să înveți pe cineva să scrie bine.

Nici Iurii A. Belciev și Valentin Vompreski, autorii acestei lucrări, destinată în primul rînd studenților de la facultățile de ziaristică, nu și-au pus în gînd să înșire formule, arătînd, de pildă, ce procent de regionalisme, arhaisme ori neologisme trebuie amestecat cu lexicul literar ca să obții rezultate infailibile.

Dar, spre deosebire de sceptici, ei au socotit că un tînăr bine condus pe calea stilisticii practice poate în cele din urmă să-și perfecționeze scrisul. Ideea are la bază convingerea științifică a autorilor că, în ciuda complexității mijloacelor de exprimare, stilurile limbii, realități obiective indiscutabile, dacă nu se definesc ușor, se pot caracteriza în mod practic. De aceea, alegînd materialul ilustrativ, ei nu s-au repezit, cum fac în general autorii de manuale de compoziție literară, la paginile înțesate de stil individual, la fragmente, foarte frumoase poate, dar a căror intensitate stilistică nu se atinge decît de marii scriitori.

Exercițiile, care formează patru din cele șase capitole ale cărții, privesc întrebuințarea mijloacelor lexico-frazeologice, utilizarea mijloacelor morfologice și a celor de sintaxă a limbii ruse. Un capitol inițial de deprindere cu stilurile limbii deschide manualul, un capitol de analiză stilistică pe diverse texte îl încheie.

În textele de la început sînt reprezentate stilurile de bază ale limbii, mergîndu-se de la Lenin, Gorki și K. Fedin la scurte articole din Pravda, reportaje, informații sau notițe. Textele finale, și ele bine alese, dau cititorului și ilustrarea stilului științific prin articole, ca cel al lui S. I. Vavilov sau al lui A. N. Krîlov, primul tratînd o chestiune de fizică, al doilea o chestiune de matematică și tehnică, ambele cu caracter de popularizare științifică.

Dau cu titlu de exemplificare un tip, două de exerciții. Se propune celui care studiază după acest manual să aleagă pentru a introduce în diverse fraze din două sau mai multe cuvinte străine și rusești pe cel mai indicat. Alt exercițiu: să se arate greșelile dintr-un text în legătură cu utilizarea nepotrivită a două sinonime foarte apropiate.

Manualul de stilistă practică al celor doi autori sovietici este o bună contribuție la cultivarea limbii și totodată un exemplu care ar trebui urmat și la noi.

Pe cînd un astfel de manual?

I. C.

Un sfert de secol cu aparatul de filmat

Operatorul de filme documentare sovietice a fixat pe peliculă munca eroică a constructorilor care au turnat la temelia Dneproghesului primii metri cubi de beton, desţelenirea ogoarelor colhoznice cu primele tractoare. El a mers pe urmele tigrului în îndepărtata taiga siberiană şi a filmat în pustiurile Africii lupta îndîrjită a poporului Abisiniei cu legiunile fasciste ale lui Mussolini. Operatorul sovietic a pus printre primii piciorul pe pămîntul înghetat al Polului Nord şi împreună cu soldaţii Brigăzii internaţionale şi-a lipit obrazul de pietrele fierbinţi ale barricadelor din Madrid.

Nu e un simplu fotograf, un înregistrator impasibil de imagini succesive, ci un artist — publicist înflăcărat; cu aparatul de filmat în mînă, operatorul scrutează cu atenţie viaţa, caută şi găseşte întotdeauna ceea ce-i tipic pentru epoca noastră, ceea ce vesteşte ziua de mîine.

Ani neuitaţi, decenii de muncă! Uriaşa operă de construcţie socialistă, lupta eroică cu ocupanţii fascişti... Şi pretutindeni, întotdeauna — pe şantier şi în foc, la bucurie şi la durere — umăr la umăr cu poporul său păşeşte operatorul sovietic.

Pe acest drum merge de un sfert de secol, cu nedespărţitu-i aparat în mînă, cunoscutul operator Roman Karmen. În aceşti ani el a creat multe filme documentare de valoare.

Împreună cu Boris Makaseev, Karmen, care avea pe atunci 30 de ani, a filmat, în 1936, războiul civil în Spania. Aici s-a împrietenit cu marele romancier american Hemingway şi cu regizorul Joris Ivens. Apoi a plecat în China ca să imortalizeze pe peliculă lupta eroică a poporului chinez pentru eliberare naţională. În 1940 pe ecrane a apărut un nou film al lui Karmen, consacrat faimoasei expediţii a spărgătorului de gheaţă „Sedov", care timp de 812 zile a navigat în derivă în Arctica. În ajunul celui de al doilea război mondial Karmen a terminat tulburătoarea povestire cinematografică „O zi a lumii noi", care slăvea munca paşnică a poporului sovietic.

Între 1941—1945, Karmen a fost pe front. Multe din documentarele lui de război au fost ulterior incluse în diferite filme. Tot lui i se datorează şi „Judecata popoarelor", film consacrat procesului de la Nürenberg.

Neobositul operator a realizat cîteva documentare admirabile care cîntă frumuseţea Turkmeniei, Gruziei, Azerbaidjanului.

Ultima lucrare a operatorului care a luptat cu aparatul de filmat în Spania, China, Vietnam, pe frontul fascist, care a eternizat pe peliculă chipul lui Gorki şi Gheorghi Dimitrov, Mao Tze-dun şi Ho-Şi-Min, Nehru şi Papanin, este „Dimineaţa Indiei", realizat în colaborare cu cineaştii indieni şi închinat trezirii la viaţă a acestei mari naţiuni.

rampa şi ecranul

reflector

Ce: 4 OTHELLO

„Dar te iubesc, şi cînd nu te iubesc,
Haosul se întoarce..."

De sute de ani răsună pe scenele lumii strigătul acesta de dragoste şi durere pornit din sufletul sfîşiat de îndoiala geloziei al lui Othello, maurul care a îndrăgit o albă. De cînd geniul nemuritor al marelui Will i-a dat trup şi viaţă, Othello transportă spectatorii în lumea legendelor orientale, plină de muzică şi culoare, prin avînturile lirice ale pasiunii lui, zguduie prin intensitatea suferinţei lui şi triumfă finalmente revenind la tema dominantă poetică a frumuseţii, după ce descoperă complotul lui Iago, fiindcă îşi recapătă încrederea în nobleţea condiţiei umane.

Alături de Hamlet, de Romeo şi Julietta, Othello este un mare simbol shakesperian, cu profunde implicaţii umane şi sociale.

Capodopera genialului creator englez a fost un rodnic izvor de inspiraţie. Ca piesă, cucereşte publicul de secole. Giuseppe Verdi a îmbrăcat-o apoi în haina vrăjită a muzicii, readucînd pe scenă tragedia maurului din Veneţia în opera „Othello". Creatorii de filme s-au simţit şi ei atraşi de materialul atît de bogat şi dramatic al lucrării shakespeariene. Filmul „Othello" al lui Serghei Iutkevici, cu talentatul Bondarciuk în rolul titular, a fost un mare succes al cinematografiei sovietice. Recent de tot, Othello a pătruns şi în lumea dansului.

Aşa se face că în momentul de faţă în Uniunea Sovietică îşi dispută întîietatea pentru Othello:

în teatru, în operă, în film şi în balet.

Să-i cunoaştem pe patru dintre protagonişti.

Nikolai Mordvinov domină teatrul sovietic cu acest rol. Othello este una din cele mai mari creaţii ale carierei lui artistice. Pe Mordvinov a avut prilejul să-l admire şi publicul bucureştean cu prilejul turneului întreprins în anul 1955 de teatrul „Mossoviet".

V. Papazian este un cunoscut artist al scenei armene. De ani de zile el dă glas iubirii şi suferinţei lui Othello, atît pe scena Erevanului, cît şi pe scenele altor oraşe, cu prilejul turneelor pe care le întreprinde.

Lui Serghei Bondarciuk rolul lui Othello în filmul cu acelaşi nume i-a adus consacrarea. Tînărul şi talentatul actor sovietic a redat cu patos gama complexă de simţăminte ale nefericitului maur.

Şi iată-l, în sfîrşit, pe ultimul Othello, gruzinul Vahtang Ceabukiani. Artist al poporului al U.R.S.S., Ceabukiani nu este numai interpretul acestui rol greu. El este şi creatorul şi regizorul baletului a cărui muzică a fost scrisă de compozitorul georgian A. Maceavariani.

Aceşti patru Othello îşi dispută întîietatea. Dar cu toate că sînt prototipul geloziei, în întrecerea celor patru artişti acest sentiment nu-şi află loc şi concurenţa, în cazul de faţă, are numai urmări bune pentru artă şi pentru public.

Iulia Scutaru

La „Mosfilm" regizorul A. Stolper ecranizează binecunoscutul roman al lui Puşkin „Fata căpitanului", după scenariul lui N. Kovarski. În rolul lui Grinev — Oleg Strijenov.

★

La cinematograful „Aurora" din Leningrad s-au prezentat sistematic filme sovietice din perioada cinematografului mut. Printre ele „Omul din restaurant", „Drăcuşorii roşii", „Katika" şi altele. Filmele au trezit un viu interes în rîndul spectatorilor

★

O revistă engleză de specialitate a făcut recent constatarea că Cehov este unul dintre dramaturgii străini cei mai jucaţi în Anglia. Acelaşi lucru — adaugă revista — se petrece cu Shakespeare în Uniunea Sovietică.

★

La începutul lui februarie, la teatrul „Puşkin" din Moscova a avut loc premiera piesei „Copacii mor în picioare" de A. Casona. De atunci spectacolul continuă să ţină capul de afiş al repertoriului acestui teatru.

★

Filmările pentru tehnicolorul biografie „Isadora Duncan", a cărui acţiune se petrece în S.U.A., Franţa, Germania, Anglia, Rusia, Grecia şi Argentina, a început la Nisa, unde, după cum se ştie, talentata actriţă şi-a găsit moartea într-o împrejurare tragică, acum 30 de ani. Grupul de realizatori se va deplasa şi în Uniunea Sovietică pentru a reînvia pe ecran zilele petrecute aici de marea tragediană.

DEBUT STRALUCIT

Iulia Borisova, actriţă a teatrului „Vahtangov" din Moscova, este una dintre cele mai talentate elemente ale tinerei generaţii. În cinematografie ea a debutat anul trecut, într-un rol greu: cel al Nastasiei Filippovna în filmul lui Ivan Pîriev „Idiotul", după celebrul roman de Dostoevski.

În cartea sa nemuritoare, marele artist al cuvîntului şi-a îndreptat ascuţişul criticii împotriva societăţii bazate pe puterea banilor. Eroina romanului, Nastasia Filippovna este unul dintre cele mai complexe şi mai tragice tipuri pe care le-a creat literatura universală.

Interpretînd acest rol, Iulia Borisova a făcut uz de toată forţa talentului ei remarcabil, reuşind să redea chipul femeii mîndre, ce rămîne neîntinată în ciuda murdăriei în care a aruncat-o viaţa.

Care este biografia artistică a Borisovei?

Iulia Borisova este absolventă a şcolii teatrale „Şciukin". Mentorul ei este cunoscuta regizoare sovietică Alexandra Remizova.

După absolvirea şcolii, Iulia Borisova a fost angajată la teatrul „Vahtangov". Pe scena acestui teatru tînăra actriţă a interpretat o serie de roluri din dramaturgia clasică şi contemporană.

Popularitatea pe care şi-a cîştigat-o în rîndul spectatorilor i-a adus Iuliei Borisova şi un record original: ea primeşte un număr imens de scrisori care nu poartă numai ştampila Uniunii Sovietice, ci şi pe cele ale Cehoslovaciei, Ungariei, Romîniei, Poloniei, R. D. Germane.

Iulia Borisova este şi o sportivă pasionată. Ea practică înotul şi patinajul.

Planurile ei de viitor? Iată-le expuse de ea însăşi:

— Foarte curînd, începem seria II-a a filmului „Idiotul". Paralel am pregătit rolul Nastasiei Filippovna şi pentru scenă. Rolul acesta îmi este deosebit de drag. Chipul eroinei este atît de profund, de multilateral, atît de frumos, încît doresc să-l interpretez atît pe scenă cît şi pe ecran cît se poate mai bine.

L. S.

25.000 KILOMETRI PRIN UNIUNEA SOVIETI

Vara trecută, două franţuzoaice, Nadine Roby şi Claude Arnac, au întreprins o lungă călătorie turistică prin Uniunea Sovietică. Turistele au parcurs douăzeci şi cinci de mii de kilometri, din care o mare parte în maşina proprie, de-a lungul Belorusiei, Ucrainei, Crimeii, Uzbekistanului şi Tadjikistanului.

La înapoiere în ţară, Nadine Roby şi Claude Arnac au adus un film, nenumărate fotografii, înregistrări pe bandă de magnetofon, precum şi cîteva carnete cu însemnări, din care am extras reportajul de faţă.

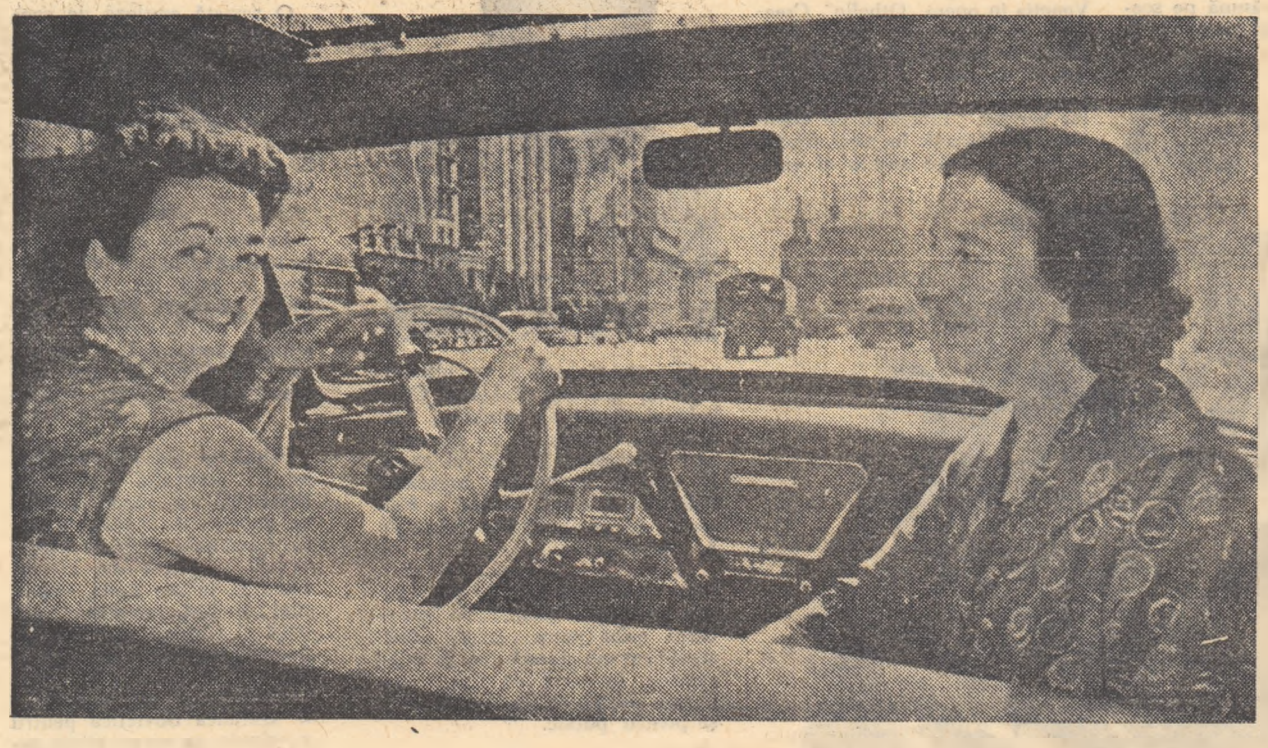

Adieu Paris! Afară plouă, şuieră vîntul, se lasă noaptea. Să porneşti la drum pe o asemenea vreme, la o asemenea oră pare lipsit de sens, dar sîntem aşteptate la Brest-Litovsk şi termenul fixat nu suferă întîrziere. Fie ce-o fi, trebuie să ajungem la timp!

Vremea rea ne urmăreşte cu încăpăţînare şi pe parcurs: ploaia sfîchiuieşte parbrizul, noroiul ţîşneşte stropindu-ne. Intr-o singură zi facem cunoştinţă cu vameşii elveţieni, austrieci, germani, cehoslovaci. Ora trei dimineaţa: străbatem Praga adormită. Apoi Polonia, Wroclaw, Lodz... Am vrea să poposim într-unul din aceste oraşe, dar timpul nu ne dă răgaz. In fine Varşovia. Oprim în faţa unui restaurant. Şi aici, ca şi în alte părţi, mulţimea se adună curioasă în jurul maşinii. Intrebările nu se mai opresc: — Numai voi două? Singure? Bine, dar nu vă este teamă?

Drumul continuă, nesfîrşit. In fine, frontiera. Dincolo, la post, zărim sentinela sovietică.

Diseară, la Moscova

Sîntem întîmpinate de o interpretă drăguţă. Hotelul e plin, dar cîte nu se fac pentru oaspeţi: pentru o noapte, salonul „Inturistului" se transformă în dormitor, iar canapelele în paturi.

Un somn adînc pînă a doua zi la zece dimineaţa.

— Unde-o să dormiţi la noapte? — ne întreabă prevenitor ghidul.

Unde? Păi, la Moscova! Obişnuit, drumul prevede însă două etape, aşa că rusoaica ne priveşte mirată: — nişte lăudăroase, parizienele astea — îi citim în ochi.

Şoseaua este minunată, o adevărată autostradă. La prînz, luăm masa la Minsk. In faţa hotelului, trecători de toate vîrstele fac cerc în jurul maşinii. Mereu aceeaşi întrebare: **Paris — Moscova? Singure — Frumoasă maşină! — Kakaia marka? — Drujba! Drujba!**

Ne privesc prietenoşi, curioşi. Privim împrejur. Ştiam că Minsk-ul a suferit mult de pe urma războiului. Unde-or fi însă ruinele?

Mir! Mir! Drujba! Mir! Cuvintele nu ne miră; au avut doar atîtea de îndurat...

Pornim din nou. Clădiri noi, străzi asfaltate, nici nu avem răgaz să le cuprindem pe toate cu ochii. La barieră, staţiile de pompaj ne alimentează cu benzină de cea mai bună calitate. Plătim cu bonurile „Inturistului", procurate la Brest-Litovsk.

In faţă-ne se aşterne iarăşi panglica şoselei, aceeaşi şosea largă, dreaptă ca-n palmă. De o parte şi de alta păduri de mesteceni, cîmpuri cultivate, toate la dimensiunile Rusiei — uriaşe.

Se înnoptează, dar ne încăpăţînăm să ajungem la Moscova încă în cursul serii. Kilometrul 4190; luminile farurilor devin din ce în ce mai numeroase, aproape că ne orbesc. De teamă să nu strivim vreun pieton, abia reuşim să ţinem dreapta. Deodată un fluierat, al cărui sens, deşi în ţară străină, îl înţelegem cît se poate de bine. Stopăm. Observînd că sîntem străini, miliţianul ne atrage plin de politeţe atenţia să respectăm regulile de circulaţie. Te pomeneşti că nu sîntem chiar prima maşină care parcurge itinerariul Paris — Moscova!

Incep să se întrezărească lumini, din ce în ce mai multe lumini. Deodată, în depărtare, silueta unei clădiri înalte: Universitatea.

Moscova! Moscova! In sfîrşit iată-ne c-am ajuns.

Pătrundem în inima unei lumi cu totul nouă pentru noi. Impresiile se succed una după alta, ne înlănţuie, ne copleşesc: blocuri imense, artere largi, uriaşe, de-a lungul cărora, pe măsură ce înaintăm spre centru, se înghesuie din ce în ce mai mulţi pietoni, mai multe vehicule. Din zori şi pînă-n noapte, străzile Moscovei debordează de lume. In faţa hotelurilor, maşini străine: din Anglia, Belgia, Franţa... Necunoscători ai regulilor de circulaţie moscovite, turiştii şi-au parcat maşinile şi preferă să umble pe jos.

Nesinchisindu-ne de asemenea piedici, ne avîntăm printre „Zimuri", „Pobede", „Moskvici-uri" şi camioane. Din nou un fluierat! desigur, pentru noi. Ne interpelează un miliţian în tunică şi mănuşi albe. Ne prefacem că nu-l înţelegem, că i-am luat mustrările drept urări de bun sosit şi strigăm din toată inima: **„Mir i drujba!"** Omul legii dă nedumerit din cap, după care, cu un **„pojalusta!"** ne poftеşte să ne continuăm drumul.

Hotărît lucru, e mai greu să circuli decît ne închipuisem. Un nou fluierat, bineînţeles tot pentru noi: **„Cetăţene, maşina d-voastră e prea murdară, trebuie s-o spălaţi"** — Da, da, Mir i drujba! Cuvintele magice ne salvează şi de astădată de contravenţie.

La Moscova nu-s admise maşinile murdare, iar a noastră, ce să mai vorbim, e într-un hal... De atîta noroi nici nu-i mai poţi distinge culoarea. După o sută de metri cotim într-o străduţă şi stopăm. Cu buretele în mînă începem toaleta maşinii...

Pornim mai departe, spre sud. Cînd vom ajunge oare pe ţărmul însoritei Crimee, la Marea Neagră, să ne odihnim puţin, să ne punem în ordine impresiile?

De-a lungul rîului Moscova, circulaţia e la fel de intensă. Macarale uriaşe îşi înalţă braţele ca şi cum ar vrea să îmbrăţişeze cerul. Pînă unde oare se întinde oraşul acesta imens? Blocurile în construcţie se înşiruie unul după altul, năpădind stepa; macarale, buldozere în plină activitate îndeplinesc întreaga muncă, o muncă titanică, uimitoare.

Pînă la Yalta, port la Marea Neagră, sînt 1500 de kilometri. Şoseaua pare o panglică care se desfăşoară la infinit. Maşina înghite kilometru după kilometru. De data asta nu ne mai grăbim.

La Iasnaia Poleana

Aproape de Tula, la cîţiva kilometri de şoseaua principală, se află Iasnaia Poleana... Casa lui Tolstoi. Pitită printre arbori seculari, înconjurată de un parc imens, impresionează prin simplitate, prin atmosfera pe care o răspîndeşte în jur. Iată şi masa de lucru, camera modestă, biblioteca, portretele familiei, fotoliul preferat al scriitorului, haina pe care parcă chiar în clipa aceea a dezbrăcat-o, plăcile de patefon pe care obişnuia să le asculte. Sufrageria parcă aşteaptă oaspeţi. Fiecare lucrişor la locul lui. Amintiri şi iar amintiri însufleţesc casa; nu lipseşte decît el, marele Tolstoi, al cărui credincios secretar îndeplineşte astăzi funcţia de conservator al casei-muzeu. Intr-un pavilion vecin sînt expuse operele scriitorului, tipărite în toate limbile lumii.

In parcul îngrijit — mesteceni melancolici, o alee. Mormîntul lui Tolstoi? O simplă moviliţă de pămînt semănată cu iarbă şi acoperită veşnic cu flori proaspete, omagiul nenumăraţilor vizitatori veniţi din cele mai depărtate colţuri ale ţării. Ceva mai departe, la numai cîţiva kilometri, casa lui Turgheniev, aşezată şi ea în inima pădurii.

Din păcate nu mai putem întîrzia — călătorului îi şade bine cu drumul — aşa că ne reluăm locurile în maşină. O haltă la Plavck, pentru alimentarea cu benzină. La pompă maşinile fac coadă, şi totuşi totul se desfăşoară în cea mai perfectă ordine. Steguleţele noastre, fixate la spatele maşinii, atrag şi aici atenţia.

Se apropie de noi un muncitor cu priviri vii, pline de expresivitate. Vrea să ne vorbească. Priveşte pancarta: Paris-Moscova. „Da, venim de la Paris", — şi discuţia începe. Vocabularul ne e limitat, totuşi suficient ca să ne descurcăm. „Transmiteţi poporului francez simţămintele noastre de prietenie, dorinţa noastră de pace," — ne spune muncitorul strîngîndu-ne mîna. Pentru el, ca şi pentru atîţia alţii, poporul francez a rămas poporul Revoluţiei; ne îndrăgesc pentru că nu l-au uitat pe 1789.

Iată-ne în inima Ucrainei. Cîmpiile imense se succed la infinit.

La Harkov sosim pe înserate. Te-ai crede într-o mare capitală; case noi, impunătoare, un mare hotel într-una din pieţele principale şi ca pretutindeni, clădiri în construcţie. Chemarea mării e însă irezistibilă, aşa că ne continuăm drumul.

Sezonişti la Yalta

Iată şi marea, care nu este neagră decît cu numele. Vile cochete, plăji furnicînd de lume. Gursuf, Artek unde admirăm una din cele mai frumoase tabere pioniereşti, Yalta cu promenada ei de-a lungul ţărmului, Mishor. Pretutindeni sanatorii, case de odihnă. De data aceasta vom trăi împreună cu sovieticii, alături de ei.

„Pentru ce v-au instalat tocmai în casa asta?" — se miră una din sezoniste, muncitoare la o fabrică de confecţii. — „Doar avem locuinţe mai frumoase, adevărate palate, unde v-aţi fi simţit mult mai bine!"

Vinovată de alegerea asta sînt eu, da, eu, care am ţinut morţiş să-mi petrec vacanţa în cu totul altă parte decît în casele luxoase pe care le întîlneşti la tot pasul pe ţărmurile însorite ale Crimeii.

Casa noastră e modestă, vreau să spun una din cele mai modeste dintre cele aflate aici. E construită din lemn, cocoţată pe coasta unui deal, şi-i spoită în alb, din acoperiş pînă-n temelii, ca de altfel şi interiorul; camerele au verande, locul preferat de siestă al sezoniştilor în orele de caniculă.

Viaţa în casele de odihnă este mai plăcută decît în sanatorii, unde, de obicei, trebuie să respecţi un anumit program.

In aşteptarea mesei de dimineaţă, mă aşez în faţa casei. Cîţiva sezonişti discută cu înfocare; de n-ar fi vocile melodioase ale ruşilor, care-mi amintesc că mă aflu la cîteva mii de kilometri de casă, m-aş crede undeva în „Midi".

O femeie corpolentă, învestmîntată în bluză albă se apropie de mine şi mă roagă s-o urmez. Incotro oare? Intr-un cort, la un cîntar. Femeia notează cu grijă cîteva cifre într-un carneţel, după care mă îndeamnă să suflu într-un spirometru.

„Cam slabă amplitudinea — constată ea; — trebuie să urmaţi o cură de aer marin. Greutatea nu corespunde înălţimii". Ştiam şi eu asta, încercasem să mă îngraş, dar viaţa la Paris te consumă, şi timp de un an pierdusem kilogram după kilogram.

Părăsesc cabinetul medical cu carneţelul în buzunar şi senzaţia că de data aceasta am fost admisă în sînul colectivităţii pe care, pînă atunci, o privisem cu ochi de străină.

Intre 9 şi 10 ni se serveşte micul dejun, mai bine spus o adevărată masă: brînză de olanda cu o bucată mare de unt, friptură garni sau peşte, griş sau orez cu lapte şi, bineînţeles, ceai.

Sala de mese e spaţioasă, cu măsuţe pentru patru persoane, acoperite cu feţe imaculate. Serveşte o fată în rochie albastră şi şort, cu bonetă albă pe cap.

De regulă, rusoaicele nu sînt lipsite de cochetărie: buzele rujate discret sînt ceva obişnuit, unghiile îngrijite sînt poleite cu lac roşu de cele mai

diferite nuan
la fel de d
riate şi ca
mai puţin c
iala. In vil
întîlnit două
După mic
spre mare.
mune şi pl
femeilor s
bronzează,
în „Volga"
tutindeni. L
bliotecă de
cerc rar.

15 zil

La orele
care nu vo
tanţa de ze
stă la dispo
Masa de
gată: poţi
diferite. Int
suferit de
odihna se i
rea. Cum s
asemenea
zile, cîntar
greutate cu
Către sfî
plajă, plim
Mă uimeşte
cultate exp
dului.
Setea de
este caract
contribuie
rea diferen
La Yalta,
denţi, ingi
că au sosit
lisi, din re
vastopol, l
trăsătură,
instrui, bu
în viitor c
de linişte,
cît s-o inv

Stalin

Din Crim
lea aerulu
din Republ
bekistanul
truica avio
altceva de
sterp, brăz
unei piei d
rile de lu
priveliştea
se dreptur
vizibile în
ben. Sînt
deşertului,
mele vreu

urile sînt fine, aletele sînt va- colorit, ceva e privește cro- „Volga", n-am fel.

fiecare pornește între plăjile co- ilor, rezervate or. Lumea se citește mult și a de altfel pre- ă îți stă o bi- ba chiar și un

kilograme

rea. Leneșilor, rgă pe jos dis- pînă la vilă, le arul.

fel de îmbelșu- e trei menu-uri arele devine ne- că, după masă, orele 5, gusta- capeți forțele cu ă cincisprezece ă am sporit în me.

reîntoarcerea pe rc sau excursie. cu care sînt as- nuțioase ale ghi-

ui, de a cunoaște porului rus; ea puțin la înlătura- straturile sociale. c împreună stu- tori, doctori. Fie Moscova sau Tbi- ikalului sau Se- observa aceeași dorința de a se trăi, încrederea uie într-o aureolă e care nu pot de-

Samarkand, ent

ata aceasta pe ca- eptăm către două tice ale Asiei, Uz- stanul. Prin feres- întregi, nu zărim t și iar pămînt crăpături, aidoma bătrîn. Doar jocu- însuflețesc puțin la orizont, imen- pămînt, perfect tatea solului gal- le smulse de om ieri nu zărim ur- i omenești.

Acesta să fie oare Uzbekistanul, Tadjikistanul? Unde sînt culturile de bumbac înflorit, pepenii aurii, vestiții caiși încărcați de rod? Ori încotro ți-ai îndrepta privirea, nu zărești nici urmă de viață.

Deodată, neașteptat de brusc, ne orbește sclipirea undelor unui lac. E lacul Aral; nisipul dispare pentru a face loc imensei întinderi de apă, a cărei culoare nu o putem distinge, așa de tare strălucește soarele. Nici o navă nu brăzdează undele. Țărmurile par pustii.

Apoi, din nou, deșertul. Cîteva escale înainte de sosire. Avionul aterizează stîrnind nori groși de praf. Coborîm, dar sîntem nevoite să ne adăpostim de soarele puternic sub aripi.

În depărtare se văd coșurile unor uzine; desigur un oraș nou, pe care am vrea să-l vizităm. Escala este însă scurtă, așa că nu ne putem satisface curiozitatea. Bucatele gustoase de la bufet ne sting setea și ne astîmpără foamea.

Ne reluăm zboruf.

Jos, încep să se contureze potecî, apoi șosele care brăzdează pustiul în lung și-n lat, urmate de albia unui fluviu aproape secat, cu ape mîloase. Deodată, apare o pată verde, enormă: Tașkent.

Pe peronul aerogării înecate în verdeață, o mulțime pestriță așteaptă avioanele care transportă pe unii către culmile înzăpezite ale Pamirului, pe alții către Samarkand, Pekin sau Moscova. Țăranca uzbekă se reîntoarce în colhoz după ce și-a făcut cumpărăturile la oraș, tadjikul cu caftan bogat colorat se îndreaptă către orașul de baștină, Stalinabad. Femeile își poartă cu grație vestmîntul național bogat brodat, altele sînt îmbrăcate după moda Moscovei.

Avionul spre Samarkand și Stalinabad s-a umplut: ruși, uzbeci, tadjici. Sînt deopotrivă și tineri care au renunțat să mai poarte turban și bătrîni care-l mai poartă încă.

Alături de noi a luat loc o colhoznică cu ochi vioi, inteligenți. Ne privește cu curiozitate. La rîndu-ne am fi bucuroase să intrăm în vorbă.

Colhoznica, o femeie ca la cincizeci de ani, se arată vorbăreață, plină de viață, de temperament. Aflăm că și-a pierdut soțul în urma unei răni primite în război. A rămas văduvă cu cinci copii, și e plină de mîndrie că i-a crescut, că i-a educat așa cum se cuvine. Cel mai mare dintre ei e inginer, al doilea încă student, la Moscova; al treilea e pe cale de a ajunge medic; al patrulea urmează școala de 10 ani. Cît despre al cincilea, acesta abia a început să învețe la școala colhozului.

— Cum e pe la voi viața? — întreb. Cît cîștigă țăranii? Au cluburi? Dar biblioteci? Aflu că au bibliotecă și că, bineînțeles, cărțile nu mucegăiesc în rafturi.

Ne apropiem de munți, care domină deșertul, asemenea unor ziduri uriașe. Sînt aspri, golași, cu văi înguste. Cerul e senin, atmosfera limpede. Într-o pîlnie, aidoma unui covor verde, zărim Stalinabadul, capitala Tadjikistanului. Calea ferată a ajuns aici în urmă cu abia 25 de ani.

Totul te surprinde în orașul acesta nou, și lărgimea bulevardelor plantate cu mai multe rînduri de arbori, și animația străzilor, și clădirile moderne — universități, biblioteci, muzee — care dezvăluie o intensă activitate culturală.

Contrastul între regiunile pustii străbătute și bogățiile pe care le vedem aici este așa de puternic încît, pentru a înțelege realitatea, ne vedem nevoite să recurgem la hartă.

Da, cîmpiile cultivate cu bumbac se întind pe mii de hectare de-a lungul căilor fertilizate cu ajutorul apelor fluviilor și rîurilor. Iată și livezile încărcate cu fructe, viile, vestitele vii care produc numai struguri de cea mai bună calitate.

Nimic nu lipsește în Tadjikistan. Nici laptele spumos, cu caimac gros, nici brînzeturile... Pretutindeni unde există apă, domnește belșugul. Iată pentru ce, înaintea oricărui lucru, populația acordă atenție problemei irigației.

Bogățiilor solului, li se adaugă cele ale subsolului. Uzinele lucrează, industria prosperă. Omul a început să stăpînească natura: nisipul arzător, spulberat de vînt, va fi oprit de perdelele de verdeață, canalele se înmulțesc mereu pentru a iriga tot mai multe terenuri, institutele formează cadrele necesare exploatării bogățiilor țării.

Ceai verde, fructe și... pilaf

Vizităm unul din colhozurile de munte ale Tadjikistanului. Ne întîmpină președintele și șeful secției culturale. Întrebările abundă: care-i suprafața colhozului, ce se cultivă, ce vite obișnuiesc să crească? Pentru a reda datele culese, paginile unei reviste ar fi insuficiente. Cerem să vizităm o locuință.

De obicei, în grădina interioară, în care fiecare colhoznic cultivă, după plac, legume sau flori, se află un soi de terasă împodobită cu covoare și perne multicolore. Este locul preferat unde iau masa sau se odihnesc stăpînii casei. Casa în care sîntem poftiți pare să facă excepție de la regulă. Gazdele aranjează însă covoarele și pernele pe iarbă. Se aduc fructele: tradiționalii pepeni aurii, parfumați, struguri proaspăt culeși, fel de fel de bomboane.

Ceaiul, verde, este servit în cești mici, atrăgătoare.

— Ați mai băut? — ne întreabă gazda. Este prima oară cînd gustăm un astfel de ceai, așa că, chiar de la prima înghițitură, amărăciunea lichidului ne uimește. — Încercați, încercați să mai beți puțin, — continuă să ne îmbie gazda — o să vedeți ce răcoritoare este băutura noastră. Într-adevăr, efectul se face imediat simțit, așa că nu ne sfiim să mai cerem. De altfel, ceaiul și fructele nu constituie decît preludiul unui ospăț cu totul neașteptat: supă de legume cu bucățele de carne tăiată mărunt, urmată de pilaf — mîncare națională — preparat din orez fiert cu carne.

Cu toate protestele noastre ni se servesc asemenea porții, încît numai cu una din ele s-ar putea sătura o întreagă familie.

În ciuda dificultăților de exprimare, conversația nu încetează. Povestim despre Franța și despre multe altele. Foarte politicoase, gazdele se străduiesc la rîndul lor să ne satisfacă curiozitatea.

Sîntem conduse în satul vecin. Intrăm într-o casă, la întîmplare. O femeie dispare la vederea noastră. Sîntem întîmpinați de soț. Sosesc și copii cu fețișoarele bucălate, cu ochii surîzători. Tatăl se duce s-o caute pe mamă care se înapoiază puțin intimidată. E frumoasă. Trebuie să insistăm ca s-o fotografiem. Și aici gazdele ar vrea să ne oprească, să ne arate grădina, interiorul casei... Ne grăbim însă, așa că ne continuăm drumul. La Stalinabad ajungem seara, tîrziu.

A doua zi, înainte de a părăsi orașul, vizităm biblioteca bogată, cu săli mari, spațioase. Ni se arată manuscrise, cărți rare, volume în limba franceză.

Vizite interesante, din păcate însă prea scurte... Adio Stalinabad, primul oraș din Asia cu care am făcut cunoștință. Nu vom uita niciodată primirea ta călduroasă, ospitalitatea-ți plină de atenții!

Moscova — Gara Kiev

Samarkand, orașul celor „O mie și una de nopți"

Din nou pustiul, pustiul auriu. După un răstimp, avionul se apleacă, virează. Iarăși verdeață, cupolele albastre ale străvechilor moschei. Iată-ne ajunse și la Samarkand. În fața aerodromului, taxiuri. Un „Zim" ne transportă bagajele la hotel. Pornim prin oraș.

De pe o colină admirăm priveliștea, dominată de siluetele subțiri ale minaretelor, lanțul stîncos al munților. La Samarkand se află un observator astronomic fondat în secolul XV. Astronomul Ulug Beg, nepotul lui Tamerlan l-a dotat cu un cadran uriaș. Vizităm moscheele, medresele împodobite cu mozaicuri fine, ale căror culori albastre, scînteietoare te fascinează. Străzi, straturi de iarbă și flori. Sub arcadele înverzite sînt așezate mese la care se consumă înghețată. În alte localuri, așa-numitele „ciaihane" se conversează, se bea ceai.

Dar, ce s-o fi petrecînd oare pe strada asta? Pe lîngă noi, falnici, cu săbiile la șold, trec cei trei mușchetari ai lui Alexandre Dumas! Un arlechin mascat ne privește stăruitor și, cît ai bate din palme, sîntem înconjurate de zecile de copii care se îndreaptă spre carnavalul tineretului care are loc în parcul de cultură.

— Da, da, trebuie să fie cei de la „Jurnalul de actualități" din Tașkent — strigă cîțiva dintre ei, arătînd spre aparatul pe care-l poartă Nad.

— Filmați-ne, filmați-ne, am vrea să ne vedem pe ecran, la cinema!

— Imposibil! le răspundem. — Sîntem franțuzoaice, din Paris. Filmul cu chipurile voastre îl vom duce departe, la mii de kilometri de aici.

Dar nu scăpăm de insistențe, numai că acum sîntem asaltate de altfel de întrebări...

Despre voaluri și tocuri înalte

Din nou pustiul, care alternează cu pete de verdeață. Zburăm spre Buhara. Vom mai întîlni acolo oare femei voalate?

La hotel, radioul transmite o melodie populară, ritmată în bătăile tamburinei. Prin fereastră se zărește strada, animată, dogoritoare. Case noi, construite în stil antic, magazine, autobuse. O „Pobedă" se încrucișează cu o caravană de cămile.

Unde e trecutul? Au mai rămas doar medresele, școala musulmană, moscheele, palatul Emirului. Nici vorbă de femei voalate! „Nevastă-mea — ne mărturisește unul din locuitorii orașului — nu se putea hotărî să părăsească vălul, nu atît din convingere, cît din obișnuință. Într-o zi însă, i-am cumpărat pantofi cu tocuri înalte; i-a încălțat plină de uimire, a încercat să-și păstreze echilibrul sprijinindu-se de pereți, apoi a ieșit în stradă. Era așa de încîntată, încît a uitat cu totul de „parandja". Ca ea au procedat și celelalte femei, căci guvernul sovietic a avut grijă să aprovizioneze din belșug magazinele cu încălțăminte cu tocuri înalte!"

Acum, la numai treizeci de ani de la întîmplarea asta, la Buhara poți întîlni numeroase femei doctorițe, ministru, președinte de colhoz. Nenumărate sînt și studentele care frecventează institutele de învățămînt, precum și biblioteca orașului care cuprinde peste 150.000 de volume. Acum, femeia este egala bărbatului...

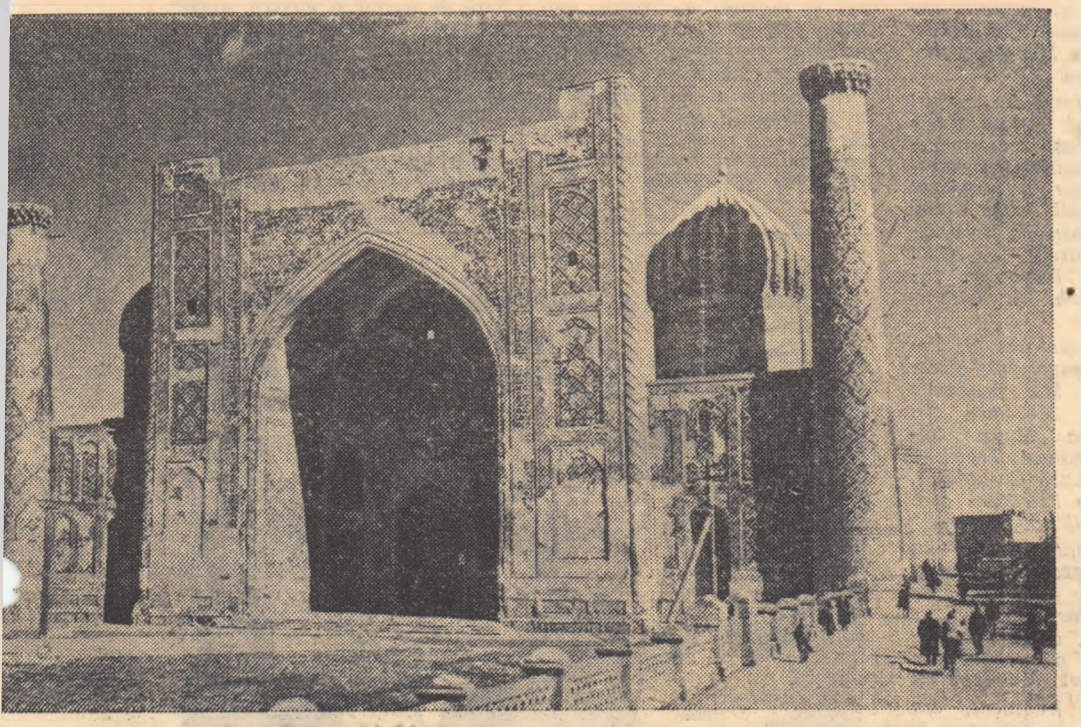

Uzbekistan — Moscheia Șir-Dor

Zburăm spre Moscova la bordul uriașului „Tu-104", la mai bine de 11.000 metri înălțime. Printre pasageri întîlnim și cîțiva parizieni. Abia de izbutim să schimbăm cîteva impresii, că și ajungem la Moscova. Tașkent-Moscova, jumătate de oră! Imposibil veți spune, dar... mai există și fuse orare care decalează orele.

Am părăsit pline de nostalgie cele două republici sovietice asiatice. Am fi vrut să mai rămînem și, bineînțeles, dorim din toată inima să le revedem într-o zi.

Nadine Roby, Claude Arnac

Mesajul leninist — desen în cărbune de D. BOROVSKI

Primăvara OMENIRII

(Urmare din pag. 1-a)

sarcinile de a ajunge din urmă și a depăși S.U.A. în producția de carne, lapte și unt pe cap de locuitor.

O uriașă admirație a stîrnit în întreaga lume marea realizare a științei și tehnicii sovietice — lansarea primilor sateliți artificiali ai pămîntului. În prezent, superioritatea Uniunii Sovietice în diferite domenii ale științei și tehnicii nu numai că nu este contestată, dar în S.U.A. se vorbește deschis de necesitatea de a ajunge din urmă U.R.S.S.

Cu succese însemnate întîmpină ziua de 1 Mai și celelalte popoare socialiste din Europa și Asia.

În timp ce socialismul, orînduire fără crize, cunoaște o dezvoltare continuă impetuoasă, capitalismul este măcinat de bolile sale de nevindecat. La acest 1 Mai, superioritatea socialismului iese mai puternic în evidență pe fundalul înrăutățirii continue a situației economice din S.U.A. și alte țări capitaliste.

În fruntea luptei maselor muncitoare din toate țările pentru o viață civilizată, pentru pace și socialism, stau partidele comuniste și muncitorești, credincioase principiilor internaționalismului proletar. Astăzi, mișcarea comunistă și muncitorească este mai unită și mai puternică decît oricînd.

Totodată, nu se poate trece cu vederea faptul că diferiți oportuniști depun în continuare eforturi pentru a submina unitatea partidelor comuniste pe plan național și internațional, propagînd în acest scop diferite teze revizioniste. Revizionismul este principalul pericol în mișcarea muncitorească, și de aceea lupta împotriva lui rămîne o sarcină primordială a comuniștilor și tuturor oamenilor muncii.

Poporul romîn sărbătorește ziua de 1 Mai sub semnul marilor succese obținute sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn în domeniul economiei, culturii și al ridicării nivelului de trai al maselor muncitoare.

Ziua de 1 Mai este o zi de luptă pentru apărarea păcii — bunul cel mai scump al întregii lumi muncitoare. Izbăvirea omenirii de primejdia unui război atomic, slăbirea încordării internaționale și încetarea războiului rece, colaborarea internațională pe baza coexistenței pașnice sînt în prezent năzuințele fierbinți ale tuturor oamenilor cinstiți. Acestor năzuințe le răspunde politica pe care o promovează Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste, precum și alte state iubitoare de pace.

Alături de celelalte țări socialiste, țara noastră aduce o contribuție activă la lupta pentru slăbirea încordării internaționale, pentru promovarea coexistenței pașnice și întărirea păcii. Sînt binecunoscute inițiativa și eforturile neobosite ale guvernului romîn în vederea îmbunătățirii relațiilor cu țările din sud-estul Europei, a dezvoltării unor relații prietenești și a unei largi colaborări a țărilor din Balcani.

Călătoria pe care președintele Consiliului de Miniștri al țării noastre, tovarășul Chivu Stoica, însoțit de tovarășii Emil Bodnăraș și Avram Bunaciu a făcut-o în India, R. P. Chineză, R. D. Vietnam, Birmania, R.P.D. Coreeană și R. P. Mongolă, convorbirile cu conducătorii acestor state și documentele semnate au o mare însemnătate nu numai pentru adîncirea continuă a relațiilor cu aceste țări, prietene, dar ele sînt o contribuție la promovarea cauzei păcii în lume.

De 1 Mai întreg poporul nostru muncitor își va manifesta din nou dragostea sa profundă față de partid și guvern, atașamentul său neclintit față de regimul democrat-popular. De 1 Mai poporul nostru va demonstra voința sa fermă de a merge înainte pe calea socialismului, hotărîrea de a-și aduce din plin contribuția pentru a asigura triumful păcii în întreaga lume.

POȘTA REDACȚIEI

GHEORGHE TULBURE — Arad. *În numărul 682 sînt publicate și toate problemele din numărul precedent. Cheia biverbului sportiv este 6—8. Vă mulțumim pentru bunele cuvinte pe care ni le-ați adresat.*

DUMITRU TOMULESCU — Cremenari. *Aveți dreptate. Cuvîntul AUA a apărut dintr-o eroare, în careu nu există.*

DIANA GANEA — Radna. *Pentru fuga... cam dezordonată a consoanelor din nr. 682, am publicat erata cuvenită. În ce privește bonul de participare, sugestia d-voastră este bine venită. Dezlegările le puteți trimite transcrise, cu cerneală, pe altă hîrtie; nu este obligatoriu să decupați careurile din ziar.*

SORANA BURMĂ — Moreni. *Ne pare rău, dar nu avem nici o completare la modelul de rochie care vă interesează. În viitor, cînd vom mai publica articole de modă și desene, vom prefera modelele care au și spate. Mulțumiri pentru urările d-voastră.*

UN CITITOR CURIOS — CLUJ. *Însuși cuvîntul „metropolitan" (în vorbirea curentă „metrou") arată că este vorba de un mijloc de transport existent doar în orașe foarte mari, în* metropole. *Primul metrou din lume a fost construit în 1860—1863, la Londra. Mai tîrziu, îl găsim la New York, Paris, Berlin, Buenos-Aires și în alte cîteva capitale mari. De obicei, constructorii urmăreau doar asigurarea profitului maxim, de aceea în cele mai multe metrouri este gălăgie, murdărie și înghesuială. Excepție fac, prin neasemuita lor eleganță și prin confort, rețelele de metropolitan din Moscova și Leningrad. La fel va fi, fără îndoială, și metroul din Kiev, aflat acum în construcție.*

E. SIGUR—Bîrlad, *Reținem doar aritmogriful, care va fi, eventual, publicat. Amănunte în legătură cu filme mai vechi puteți cere, și în scris, la DRCDF — Serviciul popularizare, București, str. Julius Fucik nr. 25.*

L. MATEESCU — Lipănești. *Data încheierii concursului va fi, firește, anunțată la timp. Vezi și răspunsul adresat Dianei Ganea. Cît despre caricaturi, puteți trimite.*

C. BĂLĂȘOIU — Cluj. *La republicarea în nr. 682 al revistei, biverbul sportiv a fost lipsit, dintr-o greșeală de tipar, de indicativul 6—8. Micile puncte din R. și I nu au nici o semnificație.*

I. CIOCÎRLAN—Cioara. *Vedeți răspunsul adresat Dianei Ganea.*

A. W. — Hunedoara. *Idem. În plus, vă mai spunem că nu trebuie să vă descurajeze cîteva nereușite. La tragerea la sorți a premiilor speciale participă și concurenții care au întrunit un număr mai mic de puncte.*

PAVEL FLOREA — Dunăvățul de jos. *Spațiul nu ne permite să includem în paginile revistei lecții de rebusologie.*

CARMEN STRATULAT — Cîmpina. *Data pînă la care se pot trimite dezlegările va fi anunțată la timp.*

E. HORNSTEIN — București. *Idem.*

OVIDIU OPRESCU—Constanța și EUGEN DIACONESCU—București. *Sesizările d-voastră sînt juste. Vom căuta pe viitor să evităm asemenea erori, iar la trierea dezlegărilor vom ține seama de ele.*

NADIA PICUȘ—Ploești. *Actorului N. Medvedev puteți să-i scriți pe adresa: U.R.S.S. Moskva, Kinostudia „Mosfilm". De preferat în limba rusă.*

ȘTEFAN MATUȘESCHI — Constanța. și ȘERBAN OPREANU — București. *Vă mulțumim pentru bunele cuvinte, ca și pentru criticile ce ni le-ați adresat. În măsura posibilităților, vom ține seama de ele, la alcătuirea planurilor noastre viitoare.*

MARIAN BRĂDIANU—Piatra Neamț. *Pentru corespondența cu oamenii sovietici ale căror adrese le publicăm, este de dorit să folosiți limba rusă, afară de cazurile cînd respectivii corespondenți cunosc o limbă străină, ceea ce se indică în dreptul adresei. Dacă nu cunoașteți nici o altă limbă decît romîna, vă puteți adresa, eventual, consiliului raional A.R.L.U.S. sau unui profesor de limba rusă din orașul dvs., pentru a vă ajuta la traducerea scrisorilor.*

Vă mulțumim pentru aprecierile și pentru sugestiile trimise.

A. BRAVERMAN — Bacău. *Vom ține seama de dorința dvs.*

Conferință de presă la Consiliul General A.R.L.U.S.

La Consiliul General A.R.L.U.S. a avut loc o conferință de presă cu reprezentanți ai Teatrului Mic Academic de Stat din Moscova și ziariști din Capitală.

Conferința de presă a fost condusă de acad. prof. P. Constantinescu-Iași, vicepreședinte al A.R.L.U.S.-ului.

După ce a adus salutul colectivului Teatrului Mic Academic de Stat din Moscova, artistul poporului al U.R.S.S., M. I. Țarev, a vorbit despre repertoriul prezentat în Capitală de Teatrul Mic.

Vorbind în continuare despre concepția și metodele de lucru ale acestui colectiv artistic M. I. Țarev a precizat, între altele, că Teatrul Mic consideră în momentul de față ca o sarcină principală de a prezenta piese pe teme actuale. Astfel au fost montate piese de Korneiciuk, Pogodin, Treniov, Romașov, Simonov etc. Anul trecut a avut loc în acest scop o consfătuire rodnică cu tinerii dramaturgi. În afară de piesele cu teme actuale și piesele clasicilor ruși sînt prezentate piese din dramaturgia țărilor de democrație populară, din repertoriul clasic apusean, piese moderne apusene etc.

Răspunzînd unei alte întrebări, I. V. Ilinski, artist al poporului din U.R.S.S. a vorbit despre concepțiile regizorale noi care stau la baza montării unor piese ca „Lupii și oile", „Puterea întunericului" etc., piese ce s-au jucat pe scena Teatrului Mic și cu decenii în urmă.

N. A. Annenkov, artist al poporului din R.S.F.S.R., a vorbit despre rolul și activitatea institutului de învățămînt artistic „Șcepkin". E. N. Gogoleva, artistă a poporului din U.R.S.S. și artistul K. I. Mihitarov au vorbit despre activitatea obștească desfășurată de artiștii Teatrului Mic.

La sfîrșit, acad. prof. P. Constantinescu-Iași a mulțumit oaspeților pentru amabilitatea cu care au răspuns numeroasele întrebări puse.

Manifestări consacrate teatrului sovietic

Duminică 27 aprilie, la Casa prieteniei romîno-sovietice din Capitală a avut loc o întîlnire între publicul bucureștean iubitor de artă și membrii ansamblului Teatrului Mic Academic de Stat din Moscova, care ne vizitează țara.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de acad. prof. Petre Constantinescu-Iași, vicepreședinte al Consiliului General A.R.L.U.S., care a prezentat publicului pe solii artei sovietice. Dintre membrii strălucitei formații teatrale se aflau în sală Mihail Țarev, M. Iarov, E. Gogoleva, A. Liubeznov și alții.

A luat apoi cuvîntul M. Țarev, artist al poporului, directorul Teatrului Mic Academic de Stat din Moscova. În continuare, Ion Marin Sadoveanu, directorul Teatrului Național „Ion Luca Caragiale", a vorbit despre literatura dramatică și teatrul sovietic.

Actori de frunte ai teatrului romînesc au prezentat un fragment din piesa „Caleașca de aur" a dramaturgului sovietic Leonid Leonov, după care actorii sovietici au recitat din Gorki și Serghei Mihalkov și au interpretat fragmente din piesele „Banii" de Sofronov și „Adevărul este bun, dar fericirea și mai bună" de N. A. Ostrovski.

La întîlnire a participat un numeros public printre care actori și regizori de teatru, studenți, profesori, membri și conducători ai ansamblurilor artistice din Capitală.

În aceeași zi în Capitală și în principalele centre culturale din țară au avut de asemenea loc manifestări consacrate teatrului rus și sovietic.

gobelinul MARIEI ANTOINETTE

nuvelă de ALEXEI TOLSTOI

Imbrăcați în șubulițe, paltoane, ori scurte vătuite, s-au perindat și cei din urmă vizitatori ai muzeului. Soarele roșietic apune dincolo de șuvițele de fum ale orașului, afundîndu-se în negurile iernii. In nord ziua e scurtă. Pe sticla geamurilor au apărut desene ciudate: ferestrele înalte s-au învesmîntat în frunze brodate de ger, imagini ale străvechilor păduri care, odinioară, fremătau în aceste locuri.

La răstimpuri, din înălțimi amețitoare, luna își răsfrînge razele palide în fereastra fără perdea, dar asta se întîmplă rar; cețuri fără de sfîrșit gonesc, fugărindu-se deasupra parcului. Viforița șuieră printre crengile goale. E frig și pustiu. Imi trec timpul depănînd în minte anii trecutului. Sînt mulți — unii luminați de strălucirea sărbătorească a petrecerilor care se țineau lanț, iar alții spălmîntători.

N-am îmbătrînit, nu m-am ofilit ca femeile pe care le port în amintire, ca cele două capete încoronate în stăpînirea cărora am fost o bună bucată de vreme de pildă. M-am păstrat la fel de frumoasă ca acum o sută cincizeci de ani, cu peruca pudrată avîntată spre creștet, înveșmîntată într-o rochie superbă, de culoarea sîngelui. Am fost așezată într-un salon spațios, în stînga intrării, lîngă fereastră. In fund, deasupra căminului, în plină lumină e atîrnat portretul stăpînei mele. Pictura, în mărime naturală, o înfățișează tînără, impunătoare, cu statura semeață, exagerat de semeață, în maniera soldățească pe care obișnuia s-o afișeze în primii ani de după cununie.

De multe ori, cînd razele lunii fac să sclipească fotoliile aurite, caut să-i deslușesc mai bine chipul. Ochii împărătesei privesc însă în cu totul altă direcție, plini de încăpățînare și răutate. Mă bănuia pricina tuturor nenorocirilor care se abătuseră asupră-i; era plină de superstiții sinistre, ca o femeie din evul mediu.

Oricum, președintele Loubet a făcut o gafă atunci cînd a adus în dar împărătesei Rusiei, pe bordul unui cuirasat, gobelinul reginei franceze decapitate. M-au despachetat din lada de zinc, m-au adus în salonul în care mă aflu și acum și m-au desfășurat pe covor. Impărăteasa, care nu se prea pricepea la artă, a întrebat: „Ce-i asta?" Stătea în fața mea, cu pieptul scos în afară, ca o guvernantă, cu degetele reci, bine îngrijite, încrucișate pe pîntece. Foșnind din cămașa scrobită a fracului, grăsunul Loubet s-a grăbit să-i servească explicația: „Maiestate, este un gobelin dintre cele mai rare, cu chipul Mariei Antoinette. Intîmplător revoluția l-a cruțat. Franța depune la picioarele maiestății voastre una dintre comorile ei naționale". Atunci, pe fața țarinei, care vădea semne de oftire, s-au ivit pete mici, iar buzele-i, subțiri ca un fir de ață, s-au strîns, încercînd să rețină spaima. Totuși, o clipită, în ochii ei albaștri, rotunzi de nemțoaică, am întrezărit groaza, o groază cumplită. „De ce are rochia roșie?" — a mai întrebat țarina. La această întrebare, președintele n-avea ce răspunde, așa că s-a mărginit să facă o nouă plecăciune, scîrțîind din cizmulițele lui de burghez.

Am fost atîrnată pe perete, lîngă fereastră. Nu-mi amintesc ca vreodată, țarina să-și fi oprit privirile asupră-mi. Rochia mea, roșie, avea darul s-o enerveze. Prefera nuanțele palide — liliachii, sau de culoarea lintiței. Nici Marie Antoinette nu putea suferi culorile vii, ci numai nuanțele delicate, odihnitoare. Intr-adevăr, povestea culorii rochiei mele este cu totul neobișnuită. Să v-o povestesc:

Acum o sută cincizeci de ani trăia la Paris o fată nespus de frumoasă, Elisabeth Roch. Tatăl ei, țesător la manufactura regală de tapițerii, trecea drept cel mai priceput meșter al Franței. Nu țesea decît un sfert de țol pe zi, în schimb desenul și nuanțele erau alese cu atîta meșteșug, încît gobelinurile lucrate de el rivalizau cu culorile vii ale naturii, ba chiar le și întreceau.

Elisabeth Roch, care muncea în fabrică de la vîrsta de opt ani, dovedea un gust tot atît de desăvîrșit. Cînd a împlinit nouăsprezece ani, a fost mutată la secția de machete. Aici trebuia să reproducă după tablouri machetele model, alcătuite din bucăți de mătase și de lînă după care se țesea gobelinul propriu-zis.

Elisabeth era o ființă plină de temperament, dar purtarea ei era reținută. In afară de frumusețea-i feciorelnică, nu dispunea de nimic care să-i ofere o viață mai bună. Munca istovitoare, de cîte paisprezece ore pe zi înăbușea în ea toate năzuințele tinereții. Dealtfel, aceeași austeritate a moravurilor domnea pe atunci în întreaga Franță. Muncind din răsputeri, țara îndura cea mai neagră mizerie, pentru ca regele, regina, principii și întreaga curte de la Versailles să-și poată omori plictisul în serbări fără de sfîrșit: balete, jocuri de artificii, baluri, strălucitoare alaiuri vînătorești pe lanurile grele de rod pe care le striveau în copitele cailor, partide fantastice la mesele de joc, la lumina pîlpîitoare a sutelor de lumînări de ceară. In felul acesta își amăgea temerile curtea regelui. Sfîrșitul, de neînlăturat, nu mai era departe: trezoreria se golise, țara sărăcea, nobilimea se ruinase, mulțimea Parisului murmura în urma caretelor aurite care treceau [illegible] în goană; burghezimea se desfăta răspîndind pamflete usturătoare, care o țintea pe regină sau înfierau viața desfrînată de la curte. Nu trăiau bine decît cămătarii, fabricanții de obiecte de lux.

Intr-un rînd, manufactura de tapițerii a primit o comandă urgentă de la cancelaria palatului regal: să execute portretul reginei după un portret original, opera marelui Boucher.

Regina, prinsă de treburi pînă peste cap, se afla la ferma ei de la țară, amenajată în parcul de la Versailles. Acolo, cu propriile ei mîini, mulgea o vacă cu coarnele aurite și parfumată cu levănțică, gătea omletă cu ciuperci, prindea cu undița pentru prînz peștișori chinezești, sau, lăsînd la o parte toate aceste obligații însemnate, dansa, însoțită de doamnele de onoare, pastorale pe malul pîrîului. Boucher nu izbutise s-o schițeze pe regina copleșită de atîtea treburi decît în fugă, și numai capul. Rochia, o pictase din memorie, după moda vremii, în culoarea cremei de lapte. Artistul nu era însă mulțumit de desen.

Cartonul a fost încredințat Elisabethei Roch, care a început să lucreze după el o machetă de gobelin. Vremea era călduroasă și Elisabeth trebuia să muncească cînd aplecată, cînd cățărîndu-se pe o scăriță ca să-și privească lucrul de la înălțime. Purta o rochiță ușoară, care-i dezgolea pieptul și picioarele zvelte, pînă la genunchi. In această stare a dat peste ea directorul manufacturii, un nobil scăpătat, crai obez și dezmățat, care, în pofida anilor, se arăta încă plin de simțire față de farmecul feminin. Crăcănat, cu picioarele îndesate în ciorapii neglijent trași, cu sudoarea șiroind de sub perucă pe obrajii roșii, și-a holbat nefiresc ochii. In ziua aceea dogorîtoare, cu muștele zumzăind zăpăcite pe sticla prăfuită a geamurilor atelierului, și-a dat directorul seama că fetișcana era delicioasă ca un măr pîrguit. S-a așezat lîngă șevalet, și și-a scos tabachera, împrăștiind neglijent tutunul peste dantele. Ochii de podagric mai că nu-i ieșeau din orbite. Elisabeth, cu gîndul numai la lucru, se tîra în genunchi la picioarele lui, cînd întinzînd mîna după foarfecă, cînd aplecîndu-se să rupă firul ației cu dinții. Cu nările dilatate, directorul îi gusta făptura cu delicii unui gurmand. La un moment dat, fata s-a ridicat și, cu un gest de ciudă, și-a dus brațele goale la ceafă, să-și prindă cu agrafa părul bogat care i se revărsase peste obraji. Subit, directorul s-a simțit parcă lovit de apoplexie, iar vinele i se umflaseră, gata-gata să plesnească. Dornic să scape cît mai repede de neplăcuta senzație, s-a prăbușit greoi de pe scaun peste Elisabeth pe care, înșfăcînd-o în brațe, a început s-o sărute pe obraji, pe gît, pe sîni.

Fata, pe care o atingea întîiași dată mînă de bărbat, a țipat din răsputeri. Luptîndu-se cu disperare, ea izbuti să-și elibereze o mînă cu care-l plesni pe director peste obraz. Cele ce au urmat s-au săvîrșit în tăcere; nu s-au mai auzit decît cîteva lovituri grele ale labei directorului, și geamătul stins al fetei.

După ce pașii bărbatului s-au pierdut lipăind dincolo de ușa trîntită zgomotos, mai multe femei au năvălit în atelier. Pe Elisabeth au găsit-o cu rochia sfîșiată, zăcînd în nesimțire peste machetă. Rochia reginei, de culoarea cremei, se umpluse toată de sînge. Obrazul fetei era desfigurat. Au scos-o din atelier, și în aceeași zi, administrația manufacturii a dat-o afară.

Intîmplarea ar fi trecut poate nebăgată în seamă, dacă Boucher n-ar fi fost cuprins de furie, văzînd macheta stricată. Sub stratul de pudră, vîrful nasului cîrn i s-a aprins, după care a slobozit un torent de adjective prea puțin măgulitoare la adresa conducătorilor manufacturii. Apoi, privind desenul mai atent, a pocnit din degete. Cum am mai spus, Boucher nu fusese cîtuși de puțin mulțumit de pictura sa. Și iată că acum îi trecu prin minte să folosească culoarea petelor de sînge. A ales o mătase purpurie, de nuanță potrivită, și a poruncit să fie aranjată la rochia reginei de pe machetă. „E fermecător!" — a exclamat el. După care, macheta a fost trimisă atelierului de țesătorie unde lucra bătrînul Roch.

Așa am apărut pe lume. Bătrînul Roch țesea la mine zi și noapte. Deseori, pe obrazu-i zbîrcit șiroiau lacrimi amare. Cu Elisabeth nu știu prea bine ce s-a întîmplat. Bătrînul a început să mă țesă de la cap și am rămas luni de zile fixată

(continuare în pag. 12-a)

desene de Ilia Peltz

gobelinul MARIEI ANTOINETTE

(urmare din pag. 11-a)

pe războiul de țesut, întoarsă cu fața în jos. Era zorit și muncea cu furie tăcută.

In sfîrșit, țesutul s-a terminat, și Boucher a avut cinstea să mă prezinte personal reginei. La curte povestea mea era cunoscută, iar el, ca să motiveze culoarea roșie a rochiei, a botezat-o culoarea fecioarei. Era un calambur reușit, în spiritul vremii. Regina l-a dăruit cu un zîmbet vaporos.

Gobelinul a fost atîrnat în dormitorul regal de la Trianon, micul palat care era folosit pentru escapadele amoroase ale familiei regale. Fără îndoială că exista o fărîmă de adevăr în ceea ce se spunea în pamflete. Regina era ușuratică. Frumusețea ei se ofilea, iar regele nu-i vizita prea des dormitorul. Și, chiar dacă uneori se ivea în halat chinezesc și în papuci, gras și moliu, cu două rînduri de guși, nu prea avea chef s-o drăgostească ci, mai degrabă, îi povestea despre vreun foc de armă bine țintit la vînătoare sau despre isprăvile lui în ale strungăriei. După astfel de vizite fără folos, regina poruncea să i se aducă oglinda venețiană și, lungită în pat, numai dantele, încă ispititoare la lumina lumînărilor, își privea cu luare aminte și oarecum mirată, făptura. Buza de jos, nelipsitul semn al casei de Habsburg, prindea să se umfle și atunci zglobiile doamne adunate în jurul patului cu baldachin, născoceau cîte o poznă nocturnă, după care regina adormea adînc.

La Versailles, dimineața începea totdeauna cu o serbare. Huruiau roțile de lemn sculptate ale caretelor, răsunau împrejurimile de gunguritul vesel al glasurilor. Aidoma unor flori vii, doamnele înveșmîntate în fuste înfoiate, răspîndind miresme de ambră și levănțică, se grămădeau în dormitorul reginei unde ciripeau păsărește sau forfoteau ispititoare printre boschetele parcului. Fîntînile arteziene susurau și clipoceau, lebedele duruiau, bărcuțe poleite cu aur se legănau molcom pe oglinda lacului artificial. Parcul era împodobit cu ruine în stilul anticei Grecii, cu busturi de marmoră pe care se fugăreau jucăușe razele soarelui și care aveau rostul să călătorească imaginația secătuită a oaspeților către meleaguri arcadiene.

Natura se arăta darnică cu această viață născocită. In luminișuri plutea mireazma fînului încins, în aer mișunau fluturi multicolori, norii alburii de vară se oglindeau în lac; pînă și vîntul cu adierea lui ușoară se străduia parcă să foșnească cu gingașă politețe printre frunzele copacilor. Zilele zburau una după alta, ușuratice, strălucitoare. Regina cerea să-și alunge gîndurile triste; la rîndu-i, regele, lucrîndu-și la strung tabacherele de baga, se amăgea și el că, pînă la urmă, toate se vor aranja de la sine: nerușinații pamfletari vor fi zvîrliți în beciurile Bastiliei, într-un fel sau altul visteria va reuși să facă rost de bani, bunii burghezi își vor îndrăgi din nou suveranul, blajinii țărani vor da uitării dările apăsătoare și, cu ajutorul domnului, un război norocos va pune la loc toate bogățiile irosite...

Se știe cum s-a sfîrșit această nemaipomenită veselie. Intr-o zi, la porțile Versailles-ului s-a ivit călare, fluturîndu-și sabia încovoiată frumoasa și cruda curtezană Terrienne de Méricourt, cu sprîncenele îmbinate la rădăcina nasului, cu rochia și pălăria roșie, împodobită cu pene la fel de roșii. In urma ei pășeau treizeci de mii de femei din suburbiile Parisului, strigînd fără contenire: „Pîine, pîine, pîine!"

...De pe balcon, regele le-a zîmbit grațios; regina, cu moștenitorul tronului în brațe, s-a silit și ea să zîmbească. Au fost urcați într-o caretă și duși la Paris. Nimănui nu-i mai ardea de rîs.

In urma lor rămăsese doar ploaia de toamnă, care continua să ciocănească în ferestrele înalte ale Trianonului. Parcul își lepădase frunzele care, neridicate de nimeni, putrezeau mormane pe alei. Printre crengile despuiate, zeitățile antice își arătau cu nerușinare goliciunea albă. Apoi au sosit ceațurile iernii; doar pașii paznicului mai tulburau liniștea palatului părăsit. O pată de umezeală se lățea într-una pe tavanul dormitorului, iar stropii de apă picurau ritmic pe parchet.

O dată cu primele semne ale primăverii s-au ivit și vizitatorii; plini de curiozitate cercetau nemaipomenitele frumuseți ale parcului. Bărbații, fără peruci, erau înveșmîntați în haine nearătoase, de postav negru, iar femeile purtau fișturi ieftine și fuste simple, de lînă. Soseau într-una cu coșulețe cu merinde la braț, ținîndu-și plozii de mînă. Poposeau de-a dreptul pe iarbă, unde prînzeau, lăsînd în urma lor petece soioase de hîrtie, pamfletele în care își împachetaseră mîncarea. Cuviincioasele burgheze își fereau rușinate ochii de goliciunea statuilor și oftau zgomotos privind prin ferestre patul luxos al reginei. Cu nasurile turtite de geam, ferindu-și ochii de lumina care bătea pieziș, mă priveau mînioase, ba, uneori, chiar mă amenințau cu umbrelele.

Trecu și vara. Viscolele iernii au mai spart cîteva ferestre. In aprilie, mierlele gulerate țopăiau iar prin tufișuri. Cărările parcului începuseră însă să dispară pe sub brusturi, iar bazinele cu jocurile de apă amuțite se învăluiseră în lintiță. Pășunînd în voie, vacile își lepădau turtele lîngă piedestalurile statuilor. Și cu toate acestea, lumea continua să se adune aici în zilele de sărbătoare. Nu mai erau însă vechii burghezi potoliți, ci tineri necunoscuți, cu pantaloni lungi pînă la glezne, cu piептul descoperit și mînecile sumese. Erau însoțiți de prietenele lor rumene și puse pe rîs, îmbrăcate ca vai de lume, în rochițe de stambă. După ce se veseleau ca niște copii, adormeau istoviți pe căpițele de fîn. Se sărutau și rîdeau în hohote, se certau și se împăcau. Apoi, de pe malurile pietruite ale lacului se aruncau țipînd în apă, răspîndind în jur stropi care străluceau în toate culorile curcubeului. Trupurile lor bronzate nu erau mai rău clădite ca cele ale zeităților de marmoră cu nasurile ciuntite.

Trecu altă vară. Fețele oamenilor deveneau tot mai aspre, mai îngrijorate; în ochii lor negri, cu sclipiri sălbatice, se citea foamea. Mulți copaci din parc au mai fost atunci tăiați ca să hrănească flacăra focurilor. Dispărură amîndouă vacile — probabil că le mîncaseră paznicii. Apoi au dispărut și paznicii. Intr-o zi, la fereastra mea s-au oprit doi inși, un tînăr spătos, cu pufușorul negru al bărbii adumbrindu-i obrajii și o femeie tînără. Amîndoi umblau desculți. Tînărul o strîngea drăgăstos de umerii abia acoperiți de zdrențe pe această femeie nespus de frumoasă și zveltă, cu părul revărsat în valuri. La un moment dat, fata îi spuse ceva și tînărul trase cu putere de clanță. Rama putredă a ușii cu geamlîc trosni din încheieturi, iar sticla se sparse. Amîndoi pășiră înăuntru. Și iată că mi-am dat seama că nu este alta decît Elisabeth Roch. Femeia mă privi multă vreme în tăcere. Apoi, ridicîndu-se în vîrful picioarelor m-a scuipat drept în obraz. In clipa următoare, tînărul m-a smuls de pe perete și m-a aruncat în patul gol.

Am zăcut părăsită în mijlocul dormitorului, pînă ce un burghez respectabil, cîrnățar din Paris, m-a cules de acolo ca pe un lucru trebuincios gospodăriei. M-a împăturit cu grijă și m-a pus sub capră, după care s-a așezat peste mine. In urma căruței tropăia o mîrțoagă acoperită cu o rogojină, cu pielea numai zgîrieturi. Așa am făcut drumul înapoi la Paris. Pentru început am servit de perdea la fereastra ciuruită de gloanțe a cîrnățăriei. Acolo, în piața Revoluției, am văzut-o pentru ultima oară pe regină, dar în ce hal!...

De atunci s-au scurs o sută cincizeci de ani. Ar fi plictisitor să înșir toate capriciile soartei care m-a purtat de la un stăpîn la altul. Intr-o zi neguroasă, bătută de vînt, flamura roșie a prins să fîlfîie deasupra primăriei, iar cîrnățarul meu a fost spînzurat în ușa prăvăliei cu o tăbliță atîrnată de gît: „Vrem prețuri fixe!" O mînă înnegrită de fumul prafului de pușcă m-a smuls de la fereastră și m-am pomenit cocoțată în chip de pelerină pe umerii goi ai unui vlăjgan care-și scutura lancea cu boneta roșie agățată în vîrf. Toată ziua am fîlfîit ca un foc viu pe umerii lui, în șuieratul gloanțelor. Odată cu lăsarea serii, ne am îndreptat spre primăria luminată doar la temelii de făcliile care nu reușeau să cuprindă cu sclipirea lor și turnulețele ascuțite, înecate în ceață. Am năvălit într-o sală imensă, îmbîcsită de fumul înnecăcios al lămpilor cu ulei, odată cu puhoiul mulțimii care agita sălbatic săbii și pistoale. Aciuiți pe dușumele sau pe butoaie, membrii comunei pariziene, cu fețele crispate de nesomn, își țineau aici interminabilele lor adunări. Muncitorii și meșteșugarii secțiunilor răcneau pretinzînd mereu alte capete de aristocrați și burghezi: „Să fie alungată Convenția! Moarte trădătorilor! Toată puterea Comunei! Pîine și prețuri maximale!" In sala aceasta, sub o fereastră, și-a făcut culcuș noul meu stăpîn. Drept acoperămînt s-a învelit cu mine.

Fiind însă creată numai pentru desfătarea ochilor, pare-se că nu-i țineam destul de cald în noaptea bîntuită de vîntoase, așa că m-a azvîrlit cît colo într-un ungher, pe o grămadă de gunoi. Am zăcut acolo cîtva timp, apoi cineva m-a ridicat, m-a scuturat și a acoperit cu mine masa de brad a prezidiului. Acum peste mine au început să se învălmășească foi de hîrtie, pene de gîscă, bucăți de pîine uscată. Deseori un om cu fața prelungă, cu părul negru, pletos, răvășit peste fruntea palidă, boltită, cu toată făptura tremurînd de furie, lucra la masă. Dacă nu mă înșeală memoria, numele lui era Hébert; cică întruchipa voința oamenilor aceștia pe jumătate dezbrăcați, care se adunau în fiecare seară, după lăsarea lucrului, la primărie, unde discutau cu aprindere despre dreptate, despre revendicări, despre ura lor și, în sfîrșit, despre libertate.

I-au tăiat și lui capul, ca tuturor celorlalți zănatici. In aceeași zi, un om mărunțel de statură, cu nasul osos, acvilin, îngrijit îmbrăcat și împodobit cu o perucă mică, albă, vorbi mulțimilor posomorîte.

Indesîndu-și între umeri ceafa ușor teșită, mă atingea cu vîrful degetelor reci, vorbind cu glas ascuțit despre cumpătare și virtute, juruindu-se să taie capul tuturor acelora care-și trăiesc necinstit viața, cărora le umblă prin cap contrarevoluția, sau care cred că el, Robespierre, nu este cu adevărat revoluționar și patriot. Prăvăliași cu bonete de iacobini pe cap îl aclamau furtunos. Dar, vai, burghezia se săturase ca de mere acre de revoluție, de fanatismul gloatei, de zdrențe și de banii de hîrtie.

Și iată că, peste puțin timp, într-o seară, cinci inși, încinși cu eșarfe tricolore, s-au așezat grăbiți la masa pe care o acopeream. Printre ei se afla și Robespierre. In fața lui, pe masă, pusese un pistol cu cocoșul ridicat. Tăceau cu toții, privind fără să clipească spre ferestrele murdare. Afară, în piața învăluită în întuneric, mulțimea dezlănțuită urla fioros. Singura luminare de pe masă pîlpîia încetișor, fără să poată risipi umbrele uriașei săli pustii.

In noaptea aceea revoluția a luat sfîrșit. Urletele mulțimii din piața Grève s-au potolit. Apoi s-au auzit huruind roțile tunurilor și au răsunat comenzi militare. Pe scara primăriei au prins a tropăi pașii apăsați ai gărzii naționale. In sală au pătruns soldați. Țintuiți parcă de masă, cei cinci membri ai teroarei și-au holbat amenințător ochii. Cei din garda națională au început însă să răcnească și mai amenințător. Tînăr și efeminat, Saint-Just s-a ridicat liniștit să se predea de bună voie. Paralizat de spaimă, Couthon și-a îngropat obrazul în palme. Focosul Lébas a apucat însă pistolul și l-a vîrît în mîna lui Robespierre; omul mărunt de statură, l-a dus în silă la tîmplă. Cineva din gardă a prins însă de veste și l-a lovit peste cot. Arma s-a descărcat și țeasta, cu falca de jos fărîmată, s-a prăbușit pe pieptul meu. Degetele omului s-au crispat pe filele de hîrtie încă nescrise; încercînd să oprească sîngele, Robespierre și-a năclăit tot obrazul...

Amintirile care urmează se referă la anii triști pe care i-am petrecut printre vechituri prăfuite, în prăvălia unui anticar. Atîta vreme cît Napoleon fugărea cu baionetele de-a lungul și de-a latul Europei armatele latifundiarilor, nimeni n-ar fi dat pentru mine nici măcar o sută de franci. Războaiele i-au făcut însă pe bunii burghezi să sîngereze prea mult, așa că ei îl trădară socotind mai potrivit să schimbe spada cu registrul de contabilitate. Pentru o clipă, revoluția și-a încheiat ciclul spăimîntător: pe tronul Franței s-a suit Ludovic al XVIII-lea, iar eu, repusă în stare cuviincioasă, am fost atîrnată de perete, ca o relicvă sacră, în palatul de la Tuileries. Ah, cu cîtă ardoare mai dansau, în sălile cu ciubucăriile din nou aurite, cunoscutele mele doamne de la Versailles, cu fețele lor vestejite de cei douăzeci de ani de emigrație. De pe ridurile lor sulemenite cu grijă se scuturau nori de pudră. Ce priveliște tristă!

Revoluțiile, ca și perioadele de restaurație care au urmat le-am petrecut în pace, la muzeul Luvru. Aceasta ar fi povestea vieții mele pînă în clipa în care am fost instalată la palatul Alexandrovski de la Țarskoe Selo, în salonul țarinei Alexandra Feodorovna, stăpînă peste nenumărate milioane de oameni.

După atîtea și atîtea peripeții, șederea la Țarskoe Selo m-a plictisit de moarte. Țarul și țarina nu prea se arătau ahtiați după petreceri; se simțeau mai bine la ei acasă. Prea puțină lume venea să-i vadă altfel decît cu treburi: cîte o doamnă de onoare preferată ca să sărute mîna țarinei, sau suna telefonul și Rasputin, țăranul duhovnic, cerea îngăduință să vină la palat. Fostul vagabond și hoț de cai sosea în anteriul lui lung strîns cu pliuri pe talie și în cizme de lac, se săruta pe obraji cu țarul și țarina, după care, privindu-i printre gene cu ochii lui șireți de panglicar se așeza și începea să sporovăiască vrute și nevrute. Cu ochii ațintiți la barba-i soioasă, țarul și țarina nici că îndrăzneau să clipească.

Uneori, cînd avea chef să tragă o dușcă, țarul poposea la cazinoul ofițeresc. Fanfarele porneau să cînte, se bea, se mînca. A doua zi țarul gemea încetișor ca să nu-l audă țarina, și se ținea cu mîinile de cap. Ce-i drept, nu meșterea tabachere la strung ca Ludovic al Franței, în schimb îl pasiona fotografiatul, juca biliard de unul singur fredonînd o melodie monotonă, sau citea povestirile lui Aver-

cenko care-l făceau să pufnească mereu în rîs. În amurg îi plăcea să stea cu țigara în gură la fereastră și să privească la ploaia măruntă care se cernea peste brazii și boschetele în spatele căroia, cu pălăriile lor tari, îndesate pînă peste urechi, agenții pistruiați ai Ohranei se fereau cu grijă să nu fie văzuți.

Țarina își omora timpul în apartamentele personale unde, brodînd șervețele, se gîndea într-una, cu sprîncenele încruntate, la mulțimea dușmanilor care o înconjurau, la uneltirile împotriva împărăteștii familii, la poporul nerecunoscător, destrăbălat și zurbagiu de care avusese parte, la firea molatică a soțului care nu știa să se facă nici măcar respectat, dar mi-te temut. Uneori, țarina lăsa lucrul și începea să ciocănească furioasă cu degetarul în brațul fotoliului. Privirile-i, care nu știau să vadă, prindeau să se întunece. După un paravan, pe o măsuță, se afla o icoană făcătoare de minuni și un clopoțel. Ingenunchiată în fața icoanei, țarina începea să se roage, așteptînd minunea: clopoțelul să pornească să sune singur.

La palatul Alexandrovski timpul se scurgea de obicei monoton, fără pic de veselie. Viața s-a posomorît însă și mai mult după ce țarul și moștenitorul tronului au plecat la război, pe front, iar țarina s-a învestmîntat în basma de pînză și rochie cenușie cu cruce sîngerie pe piept.

Înainte de a muri, cei de la Versailles trăiseră barem în veselie; au avut ce regreta în clipa în care călăul le-a răsucit mîinile la spate și le-a retezat părul la ceafă. Dar aici? Să fi fost vie, știu că mi-aș fi scrîntit fălcile căscînd de atîta plictiseală! Ce folos că oamenii ăștia fuseseră miruiți, dacă viața și-o petreceau numai în tristețe, înconjurați de ura generală?!

De la o vreme, țarina începu să-mi arunce priviri piezișe. Se oprea în față-mi cu mîinile încrucișate pe pîntece, în timp ce fruntea-i îngustă se încrețea mînioasă de parc-ar fi vrut să înțeleagă, să înfrunte ceva. Dincolo de cercevelele ferestrelor, decembrie își cernea fulgii. Movilițe de zăpadă se adunau pe pălăriile tari ale agenților care, pitiți pe sub tufișuri își suflau în pumni. Cu nările dilatate de mînie, țarina măsura neputincioasă apartamentul în lung și-n lat. Vai! nici măcar atîta putere ca să-l spînzure pe președintele Dumei de Stat nu avea. Pretutindeni dușmani care-și rînjeau colții împotrivă-i.

Într-un astfel de moment țarina primi o veste care o copleși: țăranul-duhovnic, singurul ei prieten și sfetnic, fusese găsit într-o copcă sub un pod, legat burduf și cu tîgva spartă. Vestea i-a adus-o chiar doamna de onoare favorită, care, la capătul puterilor, s-a prăbușit pe covor vărsînd lacrimi de disperare. Țarina a pălit ca moartă, s-a clătinat, apoi s-a rezemat ca împietrită de rochia-mi purpurie. „Sîntem pierduți!, nu mai are cine sta pentru noi înaintea lui dumnezeu!" — a murmurat dînsa. Investmîntată în negru, cu voalul lăsat peste obraz, s-a strecurat în amurg, neobservată, printre agenți: se ducea să-și plîngă durerea la coșciugul țăranului-duhovnic adus pe ascuns de la Petersburg și așezat într-o micuță capelă de lemn, într-un loc ferit de ochii lumii.

Ultima oară am revăzut-o pe țarină în toi de noapte. O văpaie depărtată își juca flăcările în ferestrele înghețate: ardea undeva. În salon era întuneric și cald, în palat lumea dormea. Deodată, canatul ușii înalte scîrțîi și o zării pe țarină în halat alb. „Ce arde acolo, ce arde?" — se întreba singură în nemțește, apropiindu-se de fereastră. Florile închipuite de ger pe sticla geamului luceau cînd stacojiu, cînd negru-albăstrui, așternînd desene fantastice.

Obrazul țarinei se crispase, iar în ochi îi sclipea groaza, groaza superstițioasă. În clipa aceea una și aceeași imagine ne-a apărut atît ei, cît și mie.

De-a lungul grilajului și teraselor de la Tuileries, ca și în întinsa piață a Revoluției, unde deasupra zidului de baionete se înalță eșafodul cu cuțitul lui triunghiular, zeci de mii de oameni se îmbulzesc și vociferează. De la fereastra mezelăriei se zăresc turnurile ascuțite ale închisorii Conciergerie. Tocmai trece un furgon cu două roate. Coteșe peste pod, se apropie. Capetele celor aflați în el se clatină ca bătute de vînt. Înconjurat de soldați și toboșari furgonul pătrunde, plutind parcă, în marea de capete. Urletul mulțimii acopere răpăitul tobelor. În clipa în care sinistrul vehicul ajunge în fața ferestrei mele, o zăresc pe regină. E întoarsă cu spatele împotriva mersului. Mîinile legate la spate o silesc să stea dreaptă. Nu mai poartă corset ci o rochie neagră de lînă mototolită, care îi reliefează sînii îmbătrîniți. În cinstea acestor sîni poeții de la curte scriseseră cîndva madrigale, iar meșteri de seamă turnaseră o cupă de chihlimbar din care regele obișnuia să bea vin. Cu grumazul ofilit și gol, cu capul aplecat, cu buza de jos răstrîntă a scîrbă și trufie, regina privește disprețuitor înainte. O șuviță de păr îi atîrnă neglijent de sub boneta înaltă. „Moarte afurisitei austriace!", „Moarte ei!" — strigă babornițele despletite, înșirate cîte patru în urma furgonului, tricotînd fără contenire ciorapi pentru armată. Sînt „împletitoarele" lui Robespierre. Furgonul se oprește. Se face liniște. O scurtă învălmășeală se iscă pe eșafod. O clipă, și boneta înaltă, albă, dispare. Tobele prind a răpăi tot mai asurzitor. Sclipind fulgerător între cei doi stîlpi, cuțitul triunghiular se prăvălește. Un braț se întinde arătînd mulțimii capul reginei.

„Afurisiții, nebunii, diavolii, diavolii!" — a strigat răgușit țarina în ruseește, fără a-și putea desprinde ochii de la geamul cu frunzele sticloase, înroșite de văpaie. Apoi începu să-și facă semnul crucii repede-repede, înclinînd doar din cap, fără să-și aplece și gîtul. Buza de jos, răstrîntă, i se umflase parcă...

În noaptea aceea, copiii i s-au îmbolnăvit de pojar. Tot atunci a trecut pentru ultima oară pragul salonului în care continui să mă aflu și astăzi, în același loc, în stînga ferestrei. Cu cipicii de pînză încălțați peste pislari, vizitatorii muzeului se opresc în fața mea și mă privesc îndelung, în timp ce ghidul îi lămurește:

— Iar aici vedeți un produs al muncii iobage. El datează din perioada luptei dintre capitalul latifundiar și capitalul comercial-industrial...

PROFIL

Vladimir Lugovskoi

Temperament furtunos, exploziv, permanent mistuit de focul căutărilor, pasionat, entuziast al noului și totodată lucid, stăpîn pe o logică severă a frazei, liric, sensibil, cu glas timbrat de un bas răsunător, vesel, gălăgios, cu inima deschisă oricînd unui nou prieten — astfel se contura tăcută statura enormă și impunătoare a lui Vladimir Lugovskoi. O frunte înaltă încadrată de un păr alb, ochi deschiși și albaștri, buze subțiri cu contur energic marcau cu claritate aceste trăsături. Răspîndea în jurul său un aer de sănătate, vigoare, prospețime și optimism. Era un perpetuu izvor de forță lăuntrică pentru cei care-l înconjurau. Îi spuneam simplu: „diadia Volodia" (unchiul Volodia). S-a afirmat ca poet după primii ani ai Revoluției. Cărțile lui marchează o permanentă ascensiune (**Spolohi, Mușchii, Suferința prietenilor mei, Europa, Pustiul și primăvara** (în mai multe volume consecutive), **Marea Caspică, Versuri octombriste, Versuri noi, Granița** etc.). Pînă la un moment dat. Poate începutul deceniului al IV-lea îi oprește drumul pornit furtunos spre culmi. Mulți ani Lugovskoi nu mai scrie nimic deosebit. Mulți îl consideră ca un om care a spus tot ce avea de spus, un „poet sfîrșit". Cînd, după Congresul XX, „poetul sfîrșit" se afirmă iar, neașteptat, cu o forță nebănuită, uluitoare. Lugovskoi se conturează pe profilul poeziei sovietice în toată mărimea sa. Toți ochii se îndreaptă spre el. Verbul său dinamic explorează ținuturi noi ale profunzimilor omenești în versuri de un vibrant lirism și o transparență cristalină. Scrie mult, cu o sete nemaipomenită, poezii lirice, poeme epice, basme, replici poetice la marile probleme ale contemporaneității... Și brusc, la 56 de ani, un atac de cord îi întrerupe uriașa ascensiune spre culmile poeziei.

Majoritatea manuscriselor sale sînt încă nepublicate. Cititorii sovietici așteaptă cu o justificată nerăbdare ieșirea de sub teascurile tiparului a volumelor „Primăvară albastră" și „Mijlocul veacului"; iar cititorii romîni tălmăcirea unuia dintre cei mai autentici și interesanți poeți ai veacului nostru.

T. G. M.

Noapte de mai

Îți amintești
de umbra lunei
de lampioanele de-argint?
Îți amintești
urcînd ușor
pe albi mesteceni
mîțișori?
De sărutare,
pași trosnind,
de-a ciocîrliei răsuflare
de stelele
din rouă bînd,
și cum în toate e un rost
și cum în toate
eu am fost
și cum în toate
tu ai fost.
Am fost în tot,
ai fost în toate
și-n raza astrilor am fost
și-n șoapta
apelor de noapte.
Treceai
cum trece vîntu-n zori
ducînd cu tine
rîul tot
și-aromele de flori.
Tu toată ai fost
pămînt și cer
și încă mi-ai fost lăclier,
incendiu-ai fost
și încă — numeri? —
eu omenirea-n tine
am prins-o
fierbinte după umeri.
Au anii ce trecură
— pasăre măiastră —
e-un rost să-i mai socoț?
E simplu:
minunată lumea pămîntească!
Se-ntîmplă așa,
oricînd și peste tot
cînd doi pășesc alăturea
gîndesc:
Tot universul — totul e aici.
Întinde numai mîna — e-aicea totul —
Privește mai atent — e-aicea totul.
Hai strînge-mă mai tare — totul.
Și al ciocîrliei gînd
și sărutarea noastră
și trosnetul de pași
prin crîng
și inima ce eu îi-o pori
în palme, flacără albastră.
Doar ani și veacuri
se-mplinesc prin tine.
Și oamenii urca-vor mai departe
fără spaime sau tristeți
îmbrățișați în șoapte.
Căci lîngă rîu
nu-i mersul fără moarte.

. . . . . .

Doar ieri, îți amintești, doar ieri
mi-erau și tîmplele de tuci
și albăstrele înfloreau
rochița ta în picuri.
Dar lîngă nopțile de mai
acestea sînt
nimicuri!

În romînește de

TOMA GEORGE MAIORESCU

O întîlnire

(urmare din pag 1-a)

minute în șir într-o izbucnire de bucurie nestăvilită.

A urmat după aceea un adevărat potop de amintiri întretăiate ba de unul, ba de celălalt cu referiri la prieteni comuni, la fapte știute de ei amîndoi. Aveau atîtea lucruri să-și spună că nu mai pridideau.

Ascultam cu o curiozitate sporită. Din atît de animata convorbire a celor doi am reținut faptul că bărbosul a venit la Moscova din Sormovo (un fel de suburbie a orașului Gorki, vechiul Nijni Novgorod) pentru a asista la parada și demonstrația din Piața Roșie, ca invitat special al guvernului.

— Sormovo! am exclamat. Sînteți de acolo de unde sînt și eroii lui Gorki din „Mama"...

Bărbosul și-a întors ochii săi mari și albaștri către mine și m-a privit un pic amuzat:

— Da, de acolo...

Bătrînelul cel scund nu s-a putut însă reține să nu-l completeze, cu o notă de mîndrie în glas

— Păi dacă-i vorba de eroii lui Gorki, Piotr e unul dintre ei..

— Care? mă grăbii să aflu.

Bărbosul îi aruncă o privire de reproș amicului, apoi mormăi

— Eroi... Nu-l lua în seamă...

Dar amicul nu se lăsă cu una cu două

— De ce faci pe modestul? Ce, n-ai fi cumva vreun actoraș năzuros cu caș la gură? Ce-a fost, a fost. Istorie! Lasă să știe și dînsul că și tu ai mers alături de Vlasov și de Nilovna la vestita demonstrație de 1 Mai despre care povestește Gorki..

Bărbosul, aflat într-o vădită stînjenire, se pripi să-și ia rămas bun de la mine, apucîndu-și regăsitul prieten de braț și intrînd cu dînsul într-o berărie. Aveau, fără îndoială, încă nespus de multe să-și istorisească.

Am privit în urma uriașului cu barba colilie. Capul lui măreț plutea peste mulțime ca o corabie cu pînzele desfăcute în vînt.

Mi-amintii atunci de înflăcăratele pagini gorkiene din „Mama". Da, desigur, nici nu s-ar putea altfel. Omul acesta, pe atunci mai tînăr cu vreo cincizeci de ani, pășea umăr la umăr cu tovarășii lui Pavel Vlasov în jurul steagului roșu pe care Pavel îl numise atît de frumos: steagul rațiunii, al adevărului, al libertății. Și poate că și el a fost aruncat după aceea în temniță pentru această mare crimă împotriva rînduielilor asupritoare.

Iar azi, la o jumătate de secol de atunci, bătrînul muncitor sormovist a asistat la parada de 1 Mai ca invitat al guvernului sovietic. Și a privit la Moscova revărsată în euforia primăverii cu ochii larg deschiși, ca la splendidul rod al viselor și luptelor și suferințelor sale.

...Istorie! — cum prea bine spunea mărunțelul său prieten.

Victor Bîrlădeanu

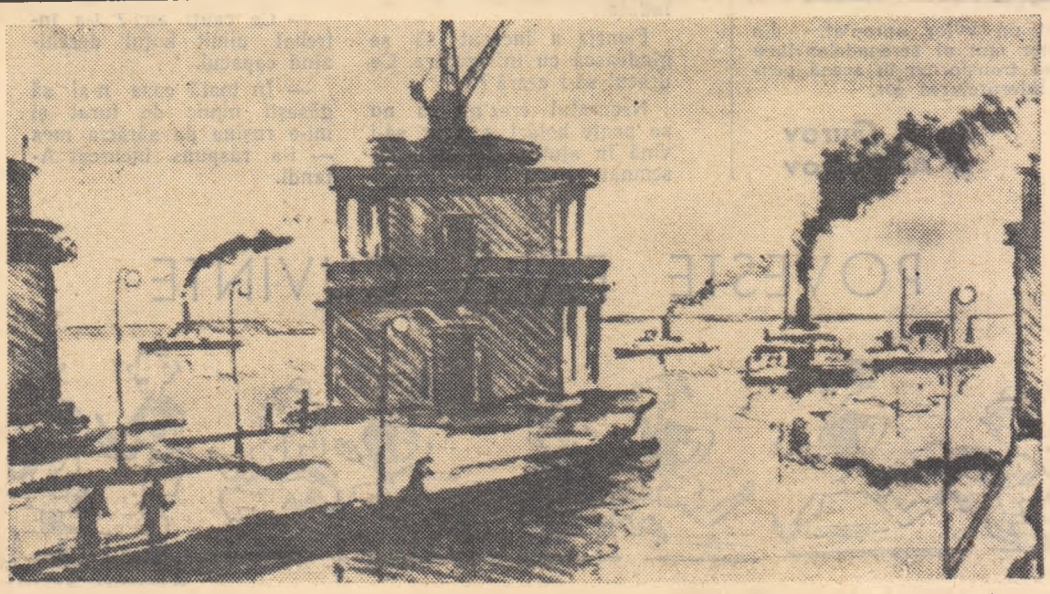

Hidrocentrala de la Gorki — *desen de A. Vedernikov*

UMOR - UMOR - UMOR

EVOLUȚIA SERENADEI

(Mică lecție cu ilustrații)

În epoca de piatră în loc de flori îndrăgostiții ofereau iubitelor trofee de vînătoare.

Și în Grecia antică femeia se supăra cînd în prezența ei era slăvită alta.

În Evul Mediu interpreții serenadelor se caracterizau nu numai prin impetuozitate ci și prin impresionanta lor fidelitate. Ei dăruiau inima lor unei singure femei. Pentru toate celelalte femei din lume platoșa forma un zid de netrecut.

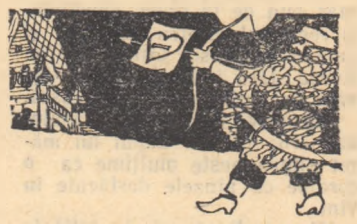

„Iubita mea se află într-un castel, pe un vîrf de munte", — se cînta în vechea Rusie, dar oricît era de înalt muntele, săgeata iubirii ajungea pînă acolo.

Astăzi telefonul a mărit enorm raza de acțiune a serenadei, dar, vai, îndrăgostitul nu mai poate vedea esențialul — reacția la efuziunile sale lirice.

Într-un viitor apropiat, din martor mut al serenadelor luna se va transforma în scenă pentru interpretarea lor.

de E. Gurov și A. Petrov

Despre cine-i vorba...

De curînd, avînd cîteva clipe de răgaz, m-am apucat să scriu o poveste despre Scufița Roșie care a hotărît să-și viziteze bunica bolnavă. În pădure s-a întîlnit cu lupul și i-a povestit acestuia unde și de ce se duce. Lupul a fugit în grabă la bunică, a mîncat-o și așezîndu-se în pat în locul ei a tras-o pe sfoară și pe Scufița Roșie.

Într-un cuvînt nimic deosebit. Povestea a fost tipărită într-un ziar, fără ilustrații. Probabil că ați citit-o și dvs. și cred că nu-i om care să n-o știe.

A doua zi după publicare au venit la mine patru colegi Mucik, Tricik, Vitamvas și Neezhleba.

— Felicitări! E colosală! N-ai mai scris niciodată ceva asemănător!

Apoi, apropiindu-se de urechea mea:

— Spune — firește, absolut confidențial! — despre cine-i vorba?

N-am înțeles întrebarea.

— Ei, la cine faci aluzie?

Iar n-am înțeles. Colegii m-au amenințat în glumă cu degetul:

— Ești șmecher, he-he-he! De dimineață ne batem capul să ghicim despre cine-i vorba. Pînă la urmă tot aflăm noi!

Și au plecat toți, afară de Mucik.

— Eu știu cine-i!

Surprins, m-am uitat la el.

— N-avea nici o grijă, nu sufl o vorbă! Ai perfectă dreptate. Tricik ăsta ocupă un post care, sincer vorbind, mi s-ar cuveni mie!...

Nici n-am apucat să deschid gura ca să zic ceva, că m-am și trezit cu Tricik.

— Pun rămășag că am ghicit despre cine-i vorba! Grozav ai adus-o din condei! Să nu creadă tovarășul Neezhleba — cu toate că-i șeful meu — că lui i se cuvin întotdeauna primele mari!

Amețit, am căutat refugiul pe coridor. Dar aici m-a prins Neezhleba.

— Bravo ție! De mult era timpul să scrii despre zgîrie-brînză ăsta de Vitamvas. Știi că n-a vrut să-mi semneze nota de cheltuieli pe care le-am făcut în ultima deplasare? Halal contabil, să stea banii numai la el!

Îngrozit, m-am ascuns la bufet. Dar Vitamvas m-a descoperit și acolo.

— Crezi că directorul n-o să-și dea seama?

— Ce anume?

— Că ai scris despre el. Așa-i trebuie. Să nu se mai umfle în pene. Dacă n-aș fi eu...

După amiază m-a chemat directorul. Stătea la biroul masiv, înconjurat de telefoane și butoane. Cînd m-a văzut a sărit vesel de pe scaun și mi-a strîns afectuos mîinile, ținîndu-le îndelung într-ale lui.

— Felicitări! De mult n-am mai citit lucruri așa de frumoase. Bravo!

— Îmi pare bine că v-a plăcut, tovarășe director, — i-am răspuns eu.

— Cum să nu-mi placă! Bine l-ai mai prins!

— Pe cine? — am întrebat eu, de data asta speriat de-a binelea:

Directorul zîmbi cu tîlc:

— Bine, bine, n-am să mă duc să-i spun, n-avea grijă...

Nu-mi mai amintesc cum am plecat de la director, dar ultimele lui cuvinte mi s-au întipărit adînc în memorie. „Scrie, scrie cu curaj. Și să știi că luna asta te-ai asigurat de primă".

Pierdut și istovit m-am îndreptat spre casă. Soția mă aștepta la ușă.

— Știi că locatarii au hotărît să caute altă lăptăreasă.

— Da?

— Eram sigură că după articolul tău...

— Care articol?

— Ei, acela despre Scufița...

M-am apucat cu mîinile de cap. „Și tu, nevasta mea, Brutus?"

A doua zi m-am dus la redacția cu pricina și le-am dat să publice următoarea notă: „Ca autor al poveștii „Scufița Roșie", jur cu mîna pe inimă că ea a fost scrisă numai pentru copii și că-i vorba numai despre Scufița Roșie, bunică și lup."

De atunci nevasta mea și-a găsit altă lăptăreasă. Colegii mă ocolesc. Directorul m-a chemat la el:

— Am vorbit cu colegii d-tale despre d-ta — mi-a strecurat el printre dinți cu un ton glacial. Te-am crezut om de treabă și cinstit. Dar, după cum se vede, „errare humanum est"...

De data aceasta n-a mai pomenit nimic despre primă.

S. Sabo

Miniaturi uigure

O femeie a făcut odată diavolului un mic serviciu. Era înfiptă femeia: nu-i păsa nici de dracu, nici de dumnezeu și nu socotea că a făptuit o nelegiuire dînd o mînă de ajutor Necuratului. La urma urmei, trebuie să trăiască și el!

Dracul a dat să-i mulțumească:

— N-am să-ți uit niciodată bunătatea. Spune-mi o dorință și ți-o împlinesc îndată.

Femeia a început să se gîndească cu înfrigurare. Ce dracu' să-i ceară?

Necuratul crezînd că nu se poate hotărî, a vrut să-i vină în ajutor. Ce-i mai însemnat pentru o femeie?

— Vrei să fii frumoasă? Spune-mi numai un cuvînt și te fac frumusețea lumii!

În aceeași clipă pe obrazul diavolului a răsunat o palmă teribilă.

— Nerușinatule! i-a strigat femeia. Ce, nu sînt de ajuns de frumoasă?

*

Zărind o dată un hoț în casa lui, Afandi s-a ascuns fuga într-o ladă.

— Ce cauți aici? l-a întrebat uimit hoțul deschizînd capacul.

— În toată casa n-ai să găsești nimic de furat și mi-e rușine de sărăcia mea — i-a răspuns încurcat Afandi.

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

Moda

Primii în tehnică, primii în știință, primii în artă — fi-vor sovieticii și primii în modă? La Expoziția universală de la Bruxelles — mi se comunică — figurează, în pavilionul Uniunii Sovietice, și un defileu de manechine cu ultimele modele lansate de curînd la Moscova.

Știrea ne bucură. Zeiței „Moda", i se cam sclerozaseră, în ultima vreme, venele. În goană după o originalitate cu orice preț, nemaiștiind ce să inventeze, epuizînd sursele antice și pe cele ale Renașterii, după o ultimă întoarcere spre ceea ce fusese prin anii 1925, Occidentul ajunsese să-și găsească sursele de inspirație în absurd. Iată de ce o nouă concepție sănătoasă despre estetica vestimentară, un nou aflux de sînge proaspăt se dovedește mai necesar ca oricînd. Linia „sac", linia „trapez", linia „poloboc" — despre care v-am vorbit în cronicile mele anterioare — reprezentau, în ultimă analiză, o aceeași derută, o aceeași sterilitate. Dar nu voi mai reveni asupra lor. Le-am scris, la vremea lor, necrologul.

Astăzi vreau să mă ocup de moda sovietică care, cu expozițiile din ultimii doi ani, cu aceasta de la Bruxelles a intrat în concertul european și pe care eu o socot astăzi — și viitorul, sînt convinsă, nu mă va infirma — în stare să aducă această împrospătare atît de mult dorită.

Scriam, tot într-un articol anterior, despre progresele ei uriașe din ultimii ani, despre adevăratul salt calitativ pe care l-a făcut în timpul din urmă, mai bine zis din ziua cînd, în Uniunea Sovietică, problema îmbrăcămintii a devenit o problemă de stat.

Am în față cîteva jurnale de modă sovietice. De la coperta executată în excelente condiții grafice, pînă la ultima filă, de la manechinele fotografiate pînă la desenele artistice, surpriza cedează în fața încîntării. Da, ne aflăm în fața unei mode cu adevărat atrăgătoare. O locuitoare a Moscovei în vizită la Paris sau la New York nu se va simți înstrăinată. Există, printre modelele prezentate, acel „aer al epocii" care operează deopotrivă, pe toate meridianele. Se găsesc și aici elementele care figurează pretutindeni, ca leitmotivuri, pe scară internațională. Rochiile sînt și aci, anul acesta, mai scurte — dar nu pînă la exagerarea care le vrea deasupra genunchiului — cum am văzut într-o revistă italienească. Se găsesc și aci, sugerate, dar sugerate cu bun gust, taliile mai vagi, spatele mai bluzant, drapeurile care pornesc de la umeri.

Am văzut, de pildă, în Jurnalul Modei Nr. 1/958 care apare la Moscova, un admirabil mantou de stofă bleu-petrol, cu un somptuos guler de vizon auriu. Am văzut eșarfe din stofe moi, în carouri sau uni, drapate pe umeri cu mult bun gust, jachetele deux-pièces-urilor mult mai scurte și mai largi și am observat chiar lipsa — nu întîmplătoare — a taiorului clasic, prea masculin, prea rigid pentru o modă ce se vrea anul acesta cît mai feminină. Am mai văzut rochii de seară scurte, cum au fost create și la Paris, din materiale bogate și rochii de seară lungi de o splendidă eleganță. Decolteurile și-au mai pierdut din sobrietate, pantofii din „sportivitate", iar pălăriile — deși au rolul lor funcțional bine stabilit — tind să devină cu adevărat podoabe ale capului.

Ilustrațiile din revista „Moda sovietică"

Motivul popular care era folosit în trecut fără o de-ajuns de artistică transcriere — „tale quale" — și-a găsit astăzi o nouă interpretare. Apare ici, colo, într-o stilizare pe un imprimeu, într-o tibiteică ce însoțește un costum de ski, în bentița de la gît a unei rochii de stofă căreia îi dă o notă de rafinament sobru, în bolero-ul de postav, într-o broderie tricolată pe un pulover.

Există în sfîrșit, în acest jurnal, îndrumarea atentă pentru moda potrivită rosturilor ei la locul de muncă, în gospodărie, la sport, la teatru. Și există preocuparea constantă de a promova, odată cu ceea ce „se poartă" și ceea ce este totdeauna valabil, totdeauna necesar: bunul gust.

Constanța Manu

CONCURSUL nostru

EXCURSIE

(10 puncte)

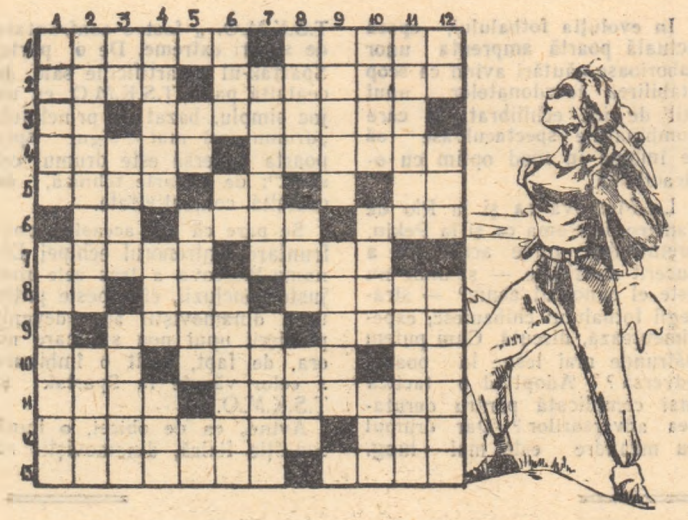

ORIZONTAL: 1) Perla Bucegilor — Pitorească staţiune din Crimeea 2) Obiectiv excepţional în itinerariul excursioniştilor ce cutreieră Bucegii — La umbra brazilor înalţi 3) In cabană !? — Escapada orăşanului 4) A pune totul la bătaie... — ...Şi a tăia 5) Răspunsul munţilor — Exclamaţie — In... munţii Coştila ! 6) Scandiu — Popas pe ruta Bucureşti-Piteşti — Complex sportiv sovietic 7) Nu lipsesc din rucksacul excursioniştilor — E nelipsită vînătorului 8) Radu Teodorescu — Orbecăie în întuneric — Cui în spirală (mold.) 9) Personaj din poveste — Diminutiv de la Nicolae 10) Plecat — Ritmul melcului — Zar la table 11) Oameni excepţionali — Frecţie pentru păr 12) Atracţia turiştilor sosiţi în Atena — Il aflaţi la Constanţa 13) Trecătoare prin care se strecoară Jiul în Ardeal — Pete însîngerate în pajiştea de smarald a poienii.

VERTICAL: 1) Apariţia sa bucură pe excursionişti — Staţiunea situată la cea mai mare altitudine din Valea Prahovei 2) Inecat în fum — Ia muntele pieptiş 3) Negaţie — Minunată staţiune balneară de pe coasta Mării Negre în ţinutul Krasnodar — Sprinteni la urcat 4) Alexandru în familie — Intunecă uneori cerul şi fruntea excursioniştilor — Roman de Liviu Rebreanu 5) S-a rupt axa !? — Trag după mine — Picătură din ...picătură! 6) Acoladă — Splendidă priveliştе ! — Localitate în Banat 7) Suflată cu aur — Lăcaşe de învăţătură 8) Ouă de peşte — O apariţie neplăcută pe poteca muntelui — Vara la Paris 9) Oraş în patria lui Marco Polo — Atracţia multor excursionişti 10) Ceată de ţigani nomazi — Popasuri în itinerariul ceferist — Pînă să ajungă la cabană a prins-o ploaia 11) Deşteptat — Meşterul de mîine 12) Diftong latin — Apelativ telefonic — Il găsiţi pe hartă şi la debit.

1 MAI

(10 puncte)

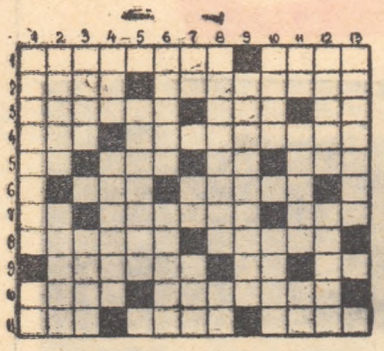

ORIZONTAL: 1) Atribut al zilelor festive (pl.) — De verdeaţă sau de maşini 2) Cuvînt ce flutură pe buzele miilor de manifestanţi — Fiu al clasei muncitoare 3) Cinste, preţuire — Epitet alăturat pe lîngă nangurile boiereşti (od.) — Intre cal şi călăreţ 4) Apă curgătoare — Jerbă de scîntei colorate 5) Pronume posesiv. — Cîte ore sînt într-un an ? — Pronume — Peşte de apă dulce 6)...de Janeiro — Cele muncitoreşti deschid marea demonstraţie 7) Victor Bălan — Decupaţi — Pachetul moldoveanului 8) Oraş albanez — Ingenios 9) Adolescenţi — Pronume familiar — Soare deasupra piramidelor 10) Arena boxerilor — Sînt de nasul fiecăruia... 11) Colectiv sportiv bucureştean — Impodobite simbolic, defilează şi ele de 1 Mai — Rival.

VERTICAL: 1) Coloana lor formează una din atracţiile defilării de 1 Mai — Rece !? 2) Piesă de Arbuzov — Detaliu vestmintar 3) Refren natural — Fata de la Anina ! 4) Oraş în Kolhida — Are loc înaintea desfăşurării marii demonstraţii 5) Capitala are şapte 6) Pe... pletele-i curg rîu — Covor natural 7) Din teatru !? — Galliu — Din nou 8) Asistenţa din tribuna oficială — Pe tine 9) Detaşament harnic şi combativ al clasei muncitoare 10) A netezi — Mătuşe 11) Bidiviu — Picături în timp — Teme !? 12) Steaguri ce flîfîie alături de cele tricolore — Rege în Mycena, fiul lui Pelops. 13) Transmite la radio manifestaţia de 1 Mai.

Cuvinte rare: AEA ATREU

REBO (5-4)

(5 puncte)

Triunghi

(5 puncte)

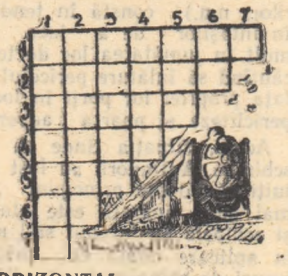

ORIZONTAL:

1. Insulă în Extremul Orient.
2. Indrăgostit (pe scenă).
3. Mare centru în Tadjikistan.
4. Aşa-i bărbat, invers e femeie.
5. Innod.
6. Gust particular.
7. Nord.

VERTICAL: La fel.

Aritmogriful mărilor

(5 puncte)

Pe orizontal şi pe verticala A—B, veţi găsi 7 mări din Uniunea Sovietică.

VN Bon de participare **5**

• FILATELIE •

Un nou mod de alcătuire a unei colecţii

Pînă acum zece sau cincisprezece ani, aproape totalitatea filateliştilor practicau sistemul „clasic" de colecţionare, strîngînd toate mărcile dintr-una sau mai multe ţări, în ordinea apariţiei lor, indiferent de subiect, aşa cum sînt înşirate în cataloagele de mărci poştale.

Odată cu înmulţirea emisiunilor poştale, ţinerea la curent a unei colecţii în aceste condiţiuni a devenit din ce în ce mai grea, mai ales pentru colecţionarii tineri sau începători, care nu-şi pot procura cu uşurinţă emisiunile mai vechi şi mai ales mărcile mai rare, din perioada „clasică" a filateliei. Din aceste motive, pentru a putea ţine pas cu emisiunile şi pentru a-şi putea completa golurile din urmă, colecţionarii au trebuit să restrîngă tot mai mult domeniul colecţiei lor, limitîndu-se la un continent, un grup de ţări, o singură ţară sau chiar şi o anumită perioadă a unei singure ţări. Desigur, acest fel de a colecţiona în limita posibilităţilor de obţinere a mărcilor, este mai chibzuit decît împrăştierea eforturilor pe zeci şi zeci de ţări. El a lipsit însă pe filatelişti de privirea de ansamblu, de farmecul pe care-l prezintă colecţiile mai extinse.

Iată însă că prefacerile politice adînci au adus mari schimbări şi în filatelie. De unde, pe vremuri, mai toate emisiunile poştale erau rezervate popularizării monarhilor, azi apar pe mărci nenumărate subiecte actuale, care de care mai interesante şi mai instructive. Marca a devenit un puternic mijloc de propagandă ideologică şi culturală, un document care oglindeşte nenumăratele aspecte ale vieţii moderne.

Varietatea subiectelor tratate pe mărci oferă filateliştilor posibilitatea de a colecţiona pe teme, pe subiecte. Aceste colecţii se „construiesc", se alcătuiesc din mărcile emise în cît mai multe ţări în legătură cu subiectul ales. In felul acesta, colecţionarii îşi pot extinde din nou „zona" ţărilor pe care le colecţionează, bineînţeles mărginindu-se la tema aleasă. Probabilităţile de a completa şi a ţine o colecţie la zi sînt mult mai mari şi colecţionarul nu se mai loveşte, pe fiece pagină, de golurile mărcilor rare ce-i lipsesc.

O colecţie tematică se întregeşte cu scurte date explicative asupra fiecărei mărci. Este deaceea uşor de înţeles ce vast este cîmpul de informare şi studiu pe care-l oferă filatelia constructivă.

In presa şi literatura filatelică precum şi în toate expoziţiile filatelice colecţiile tematice ocupă un loc din ce în ce mai important, dovedind interesul filateliştilor pentru acest gen de colecţionare.

In domeniul filateliei constructive, emisiunile R.P.R. oferă posibilităţi interesante de colecţionare, prin varietatea tematicilor lor.

Erori în filatelie

„Erori" în filatelie nu sînt numai greşelile de tipar datorate defectelor din clişee sau folosirii unei culori greşite. Mai interesante sînt greşelile comise de artiştii machetatori la întocmirea desenelor. Iată două erori caracteristice de acest fel:

— Emisiunea romînă „Căişorii", din anul 1903, înfăţişează o caretă poştală, trasă în goana mare de patru cai. Pe calul rotaş din dreapta călăreşte un surugiu, care mînuieşte cu înfocare biciul cu mîna dreapta. Greşală de concepţie: pentru a-şi putea îndemna toţi caii cu biciul, surugiul trebuie să călărească pe calul rotaş din stînga. Altfel, biciul loveşte în gol!

— Republica Democrată Germană a emis în 1956 două mărci cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la moartea marelui compozitor R. Schumann. Mărcile înfăţişează portretul compozitorului, profilat pe un text de note muzicale. Idee reuşită, dar greşit executată: notele reproduse nu redau o compoziţie de Schumann ci una de Schubert!

Din această cauză, poşta a trebuit să retragă din circulaţie aceste mărci, înlocuindu-le — scurt timp după aceea — cu o nouă emisiune avînd acelaşi tip şi aceleaşi culori, însă pe care notele din planul al doilea redau — de astădată corect — una dintre compoziţiile lui Schumann.

M. M.

ŞAH ▫ ŞAH ▫ ŞAH ▫ ŞAH ▫ ŞAH

Meciul pentru campionatul mondial se apropie de sfîrşit

Cu un avantaj de patru puncte după partida a 18-a (11 : 7) şi avînd încă numai şase partide de jucat, Botvinnik este cîştigător aproape sigur al meciului revanşă pentru campionatul lumii. Astfel, performanţa pînă acum unică a lui Alehin, care în 1937 şi-a recîştigat în mod strălucit titlul în meciul cu olandezul Euwe (15½ : 9½), va fi egalată de Botvinnik. Incercările lui Smîslov de a reduce scorul se lovesc de o apărare excepţională, cum se poate vedea din partida de mai jos.

DESCHIDERE ENGLEZĂ

Alb: M. Botvinnik

Negru: V. Smîslov

A 18-a DIN MECI

1.c4 Cf6 2. Cc3 d5 3. c : d5 C : d5 4. g3 g6 5. Ng2 C : c3 6. b : c3 Ng7 7. Db3. (In partida a 16-a Botvinnik a jucat 7. Tb1) **7... Cc6 8.Cf3** (Continuarea 8. N : c6 b : c6 ar fi stricat poziţia de pioni a negrului, dar i-ar fi permis să obţină un atac puternic pe cîmpuri albe) **8...0.0 9. 0.0 Ca5 10. Dc2 c5 11. d3 Nf5 12. e4 Nd7 13. Ng5 Tc8 14. Dd2 Nb5** (Negrul a jucat activ deschiderea şi acum presează asupra pionului slab d3) **15. Tfd1 Na4 16. Te1 f6 17. Nh6** (Botvinnik se decide să sacrifice pionul d3 pentru a obţine atac) **17... N : h6 18. D : h6 D : 3 19. e5!** (Acum albul ameninţă o serie de combinaţii foarte interesante în legătură cu sacrificiul 20. Cd4 c; d4 21. Nd5 + Rh8 22. e: f6 urmat de Te7) **19... Cc6 20. Te3 Dc2 21. e : f6 e : f6 22. Tae1 Tcd8 23. Nh3?** (Aci Botvinnik scapă posibilitatea de a cîştiga în mod strălucit: 23. Cd4 ! ! c :d4 24. Nd5+ ! T : d5 25. Te8) **23... Ce5!** (Inchide periculoasa coloană „e") **24. C : e5 f : e5 25. f4 Nc6! 26. Dg5 Tde8?** (Acum este rîndul lui Smîslov să greşească : cu 26... Td2 ! el ar fi avut mari şanse de cîştig) **27. T : e5 D : c3 28. T : e8 N : e8 29. De5 D : e5 30. T : e5 b6** (Complicaţiile s-au terminat şi negrul nu mai păstrează un final decît un avantaj foarte mic). **31. Te7 a5 32. Tb7 Tf6 33. Tb8 Rf7 34. Rf2 Td6 35. Re3 Na4 36. Tb7+ Rg8** (Urmează o serie de mutări făcute în criză de timp, care au de scop atingerea mutării a 40-a şi întreruperea partidei) **37. Tb8+ Rg7 38. Tb7+ Rg8 39. Tb8+ Rf7 40. Tb7+ Rf8 41. T : h7** (Aci partida s-a întrerupt) **41... c4 42. Tc7 b5** (După 42... Nc6 43. Nf1 b5 44. h4 şansele s-ar fi egalat. Smîslov alege un plan riscat şi intră în dezavantaj) **43. Re4 b4 44. T : c4 Td2 45. Re5 T : a2 46. Tc8+ Ne8** (Trebuia acceptată remiza prin 46... Re7) **47. Nd7 Te2+ 48. Rf6 g5** (La 48... b3 ar fi urmat 49. Tb8 b2 50. N : e8 T : e8 51. T : b2) **49. f : g5 Tf2+ 50. Re5 Te2+ 51. Rf4 b3 52. Tb8 b2 53. N: e8 T: e8 54. T: b2 a4 55. Ta2 Ta8 56. Ta3 Rf7 57. h4 Rg6 58. Re4 Rh5 59. Rd4 Td8+ 60. Rc4 Te8 61. Rd5 Td8+ 62. Re5 Ta8 63. Rd5 Td8+ 64. Rc5 Tb8 65. T : a4 Tb3 66. Rd6 T : g3 67. Re7 Tb3 68. Ta6 Tb7+ 69. Rf6 Tb4 70. Td6 Ta4 71. Te6 Tb4 72. Rf7 Tb7 + 73. Te7 Tb4 74. Rg7** şi negrul a cedat. După 74... T : h4 75. g6 se ajunge la o poziţie teoretică de cîştig.

Problema nr. 5

V. Velikoslavski

(Sverdlovsk)

Premiul I la concursul unional pe 1957

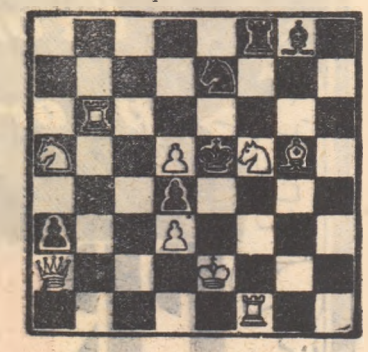

Mat în 2 mutări

(Alb: Re2, Da2, Tb6, Tf1, Ng5, Ca5, Cf5, Pp. d3, d5. Negru: Re5, Tf8, Ng8, Ce7, Pp. a3, d4).

SPORT

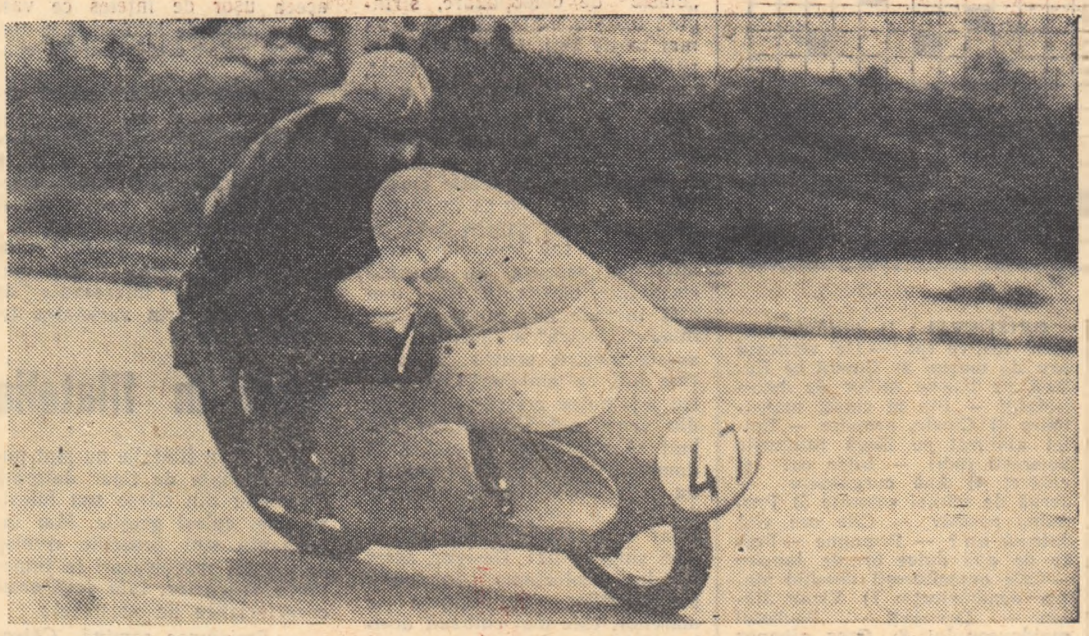

Motocros pe șoseaua Leningrad—Moscova

Meciurile de baschet U. R. S. S. - S. U. A.

Amatorii de sport din Moscova au asistat la o „premieră" al cărei interes a depășit hotarele Uniunii Sovietice, deoarece protagoniștii dețin locuri de frunte în ierarhia valorilor mondiale: reprezentativele de baschet — masculin și feminin — ale Uniunii Sovietice au primit, pentru întîia oară, vizita reprezentativelor Statelor Unite.

Intîlnirile dintre baschetbaliștii acestor două țări nu au fost prea numeroase pînă acum, deși, de fiecare dată cînd ei s-au aflat față în față, pe terenurile din Helsinki, Melbourne sau Rio de Janeiro, au avut de rezolvat problema primului loc. Reprezentativele masculine s-au întîlnit de două ori în cadrul jocurilor olimpice de la Helsinki și tot de două ori la Melbourne. De fiecare dată, baschetbaliștii nord-americani au cucerit medaliile de aur, iar sovieticii pe cele de argint.

Intîlnirea dintre echipele feminine a avut loc în 1957, la Rio de Janeiro, cu prilejul campionatelor mondiale. Comportarea echipei sovietice a fost revelatoare, în deosebi pentru specialiștii și ziariștii occidentali, care manifestau încă unele rezerve față de valoarea jucătoarelor sovietice. Deși victoria a zîmbit echipei Statelor Unite, întîlnirea a fost dominată de jucătoarele sovietice pînă aproape de sfîrșit. Presa de specialitate a salutat atunci baschetbalistele sovietice, ca pe niște „glorioase învinse", prevăzînd că ele vor fi foarte curînd învingătoarele campioanelor mondiale.

Au trecut de atunci doar șase luni și reprezentativa feminină a Uniunii Sovietice a confirmat, în mod strălucit, aceste previziuni.

In ambele jocuri, disputate săptămîna trecută la Moscova, jucătoarele din Statele Unite au fost nevoite să se încline în fața impetuozității și a combinațiilor construite cu mult simț tactic de către jucătoarele sovietice. Acum, acestea conduc — cum se spune în limbaj sportiv — cu 2—1 în lupta pentru supremația mondială pe tărîmul baschetului.

Intre reprezentativele masculine ale celor două țări, disputele au continuat să dea cîștig de cauză nord-americanilor. Aceștia au cîștigat prima întîlnire la numai trei coșuri diferență, iar în cel de al doilea joc, demonstrînd o precizie uimitoare în pase și în trasul la coș, au cîștigat cu 81—68, deși la pauză, jucătorii sovietici au condus cu 35—34. După cum relatează presa sovietică, spectatorii au răsplătit cu aplauze măiestria oaspeților. Intîlnirile dintre sportivii sovietici și cei din Statele Unite au decurs într-o atmosferă de sinceră prietenie, lucru recunoscut și de conducătorul delegației nord-americane, K. Johnson, care a subliniat că „echipele Statelor Unite și cele ale Uniunii Sovietice s-au dovedit a fi adversari demni unul de celălalt".

Această vizită a sportivilor din Statele Unite în U.R.S.S. ca și turneul luptătorilor sovietici în S.U.A., contribuie și ele la întărirea legăturilor de prietenie între popoarele acestor țări.

S. Bonifaciu

Stiluri și tendințe în fotbalul sovietic

In evoluția fotbalului, epoca actuală poartă amprenta unor laborioase căutări avînd ca scop stabilirea coordonatelor unui stil de joc echilibrat, în care combinațiile spectaculoase să se îmbine în mod optim cu eficacitatea.

La Moscova ca și la Rio de Janeiro, la Roma ca și la Pekin, pretutindeni unde acest joc a cucerit mulțimile — și unde nu este el cunoscut acum? — strategii fotbalului chibzuiesc, experimentează, discută. Cum putem pătrunde mai lesne la poarta adversă? Adoptînd o tactică mai complicată pentru derutarea adversarilor? Dar drumul cu meandre este mai lung. Nu-i de preferat un joc simplu, în care mingea să urmeze traiectorii cît mai directe?

Cîte păreri, atîtea stiluri de joc. Așa se face că și în Uniunea Sovietică au început să se precizeze, la sfîrșitul anului 1956, două tendințe, cu totul diferite, una avînd ca protagonist pe Spartak-Moscova iar cealaltă pe Ț.S.K.M.O.

Spartak și-a bazat jocul pe o mare varietate de combinații, care încîntau ochiul spectatorului dar care nu căpătau finalitate, nu ajungeau să se încheie totdeauna în plasa porții adverse. Intîlnirea dintre această echipă și formația militară Ț.S.K.M.O. a fost o confruntare de stiluri extreme. De o parte, Spartak-ul cu artificiile sale, de cealaltă parte Ț.S.K.M.O. cu un joc simplu, bazat pe principiul: „drumul cel mai sigur spre poarta adversă este drumul cel scurt"; de o parte tehnică, de cealaltă combativitate.

Se pare că din această confruntare, antrenorul echipei Dinamo-Moscova a tras cele mai juste concluzii, căci peste puțin timp dinamoviștii au devenit pionierii unui nou stil care nu era, de fapt, decît o îmbinare a celor văzute la Spartak și Ț.S.K.M.O.

Avînd, ca de obicei, o bună condiție fizică, dinamoviștii au putut realiza un joc atletic, combativ și în același timp, bazat pe combinații care vădeau un bun nivel tehnic și o serioasă pregătire tactică. Că pregătirea fizică este fundamentul tehnicii s-a putut constata tot din experiența Spartak-ului. Preocupată numai de tehnică și de teme tactice, dar neglijînd pregătirea fizică, Spartak a cedat în finala Cupei U.R.S.S., jocului rapid al echipei Lokomotiv-Moscova. Mai mult, trei dintre jucătorii săi, au ieșit din lotul unional. Și erau nume consacrate: Nikolai Tișcenko (stoper), Alexei Paramonov (mijlocaș) și Serghei Salnikov (inter stînga).

In această perioadă de căutări, eficacitatea înaintașilor a avut de suferit. De altfel, acesta este un fenomen care se manifestă aproape în toată lumea fotbalului. Abordînd această problemă, antrenorul A. Starostin scria recent: „După părerea mea slăbiciunea (atacurilor, n.n.) constă în tendința înaintașilor de a juca mai mult în jumătatea lor de teren, căutînd să înlăture pericolul din fața propriei lor porți în loc să pericliteze ei poarta adversă".

Acum, situația tinde să se schimbe. Antrenorii au fost sfătuiți să adopte principiul „cea mai bună apărare este atacul" și echipele au început să-l pună în aplicare odată cu primele jocuri de campionat.

S. B.

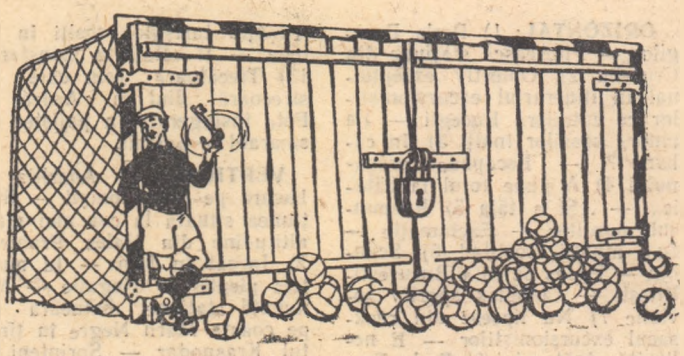

Visul portarului...

PE TOT GLOBUL

Rugbiul se bucură de multă popularitate în regiunea Voronej, judecînd după faptul că în programul spartachiadei de vară a acestei regiuni figurează, printre alte discipline și sportul cu balonul oval.

Promotorii mișcării de popularizare a rugbiului în această regiune sînt studenții Institutului de silvicultură din Voronej.

Intr-un număr recent al publicației pariziene l'Equipe un redactor deplînge slaba pregătire sportivă a tineretului francez. Dar aceasta nu în legătură cu viitoarea ediție a Jocurilor olimpice sau cu marile competiții internaționale din acest sezon. Este vorba de condițiile cărora trebuie să le facă față tinerii francezi duși să lupte în Algeria. Ciudate preocupări pentru un „ziar sportiv care nu face politică"! (Cel puțin așa afirmă, deseori, conducătorii lui).

La cel de-al XII-lea campionat de hochei pe gheață al U.R.S.S., încheiat nu de mult, au fost instituite premii pentru cei mai buni și pentru cei mai curajoși jucători ca și pentru antrenorul cu cei mai mulți „elevi" distinși. Au fost recompensați ca jucători cei mai buni ai campionatului: portarul Pucikov (Ț.S.K.M.O.), fundașii Tregubov (Ț.S.K.M.O.), Rîjov (Lokomotiv), atacantul Lotkev (Ț.S.K.M.O.). Premiul curajului a fost decernat lui Krîlov (Dinamo) iar premiul celui mai bun antrenor a fost acordat lui Tarasov (Ț.S.K.M.O.).

LA ORA DE GEOGRAFIE

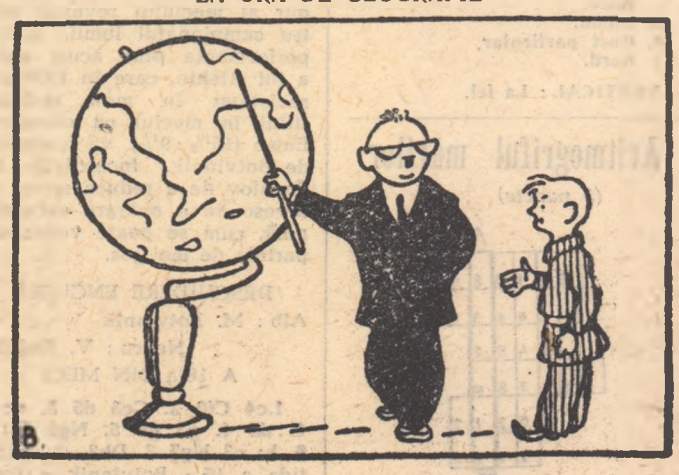

— Ce știi despre Suedia?
— Acolo va avea loc campionatul mondial de fotbal...

TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"